

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2011

Bc. Blanka Stradiotová

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Studijní program: **N 6208 – Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika**

EKONOMICKÝ VÝVOJ SLOVENSKA V KONTEXTU PROBÍHAJÍCÍ EVROPSKÉ MĚNOVÉ INTEGRACE

ECONOMIC DEVELOPMENT OF SLOVAKIA IN CONTEXT INSTANT EUROPEAN MONETARY INTEGRATION

DP – PE – KEK 2011– 58
Blanka Stradiotová

Vedoucí práce: Ing. Pavla Bednářová, Ph.D., katedra ekonomie
Konzultant: Doc. Ing. Jan Pavel, Ph.D., Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakul-
ta financí a účetnictví, katedra veřejných financí.

Počet stran: 71 Počet příloh: 3

Datum odevzdání: 5. května 2011

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci dne 5. května 2011

Blanka Stradiotová

Anotace

Diplomová práce seznamuje s měnovou integrací, jejími teoretickými základy a aplikuje je na Slovenskou republiku. Popisuje jednotlivé kroky dané země při přechodu na novou měnu, vyhodnocuje maastrichtská kritéria v době před i po zavedení eura. Hlavní část práce sleduje makroekonomické ukazatele a vyhodnocuje náklady a přínosy ze zavedení eura na základě konvergenčních kritérií. Závěr práce předkládá střednědobou predikci budoucího vývoje.

Klíčová slova

cenový vývoj, Euro, eurozóna, Evropská unie, hrubý domácí produkt, inflace, jednotná měna, konvergence, Maastrichtská kritéria, měnová integrace, náklady, optimální měnová oblast, přínosy, Slovensko,

Annotation

This thesis treats the monetary integration, its theoretical fundamentals and applies them to the Slovak Republic. It describes each steps that countries in transition to the Eurocurrency, evaluates Maastricht criteria in time before and after the changeover. The main part of the thesis monitors and evaluates the macroeconomic indicators and evaluates gains and cost on the basis of convergence criteria. The conclusion by mid-term prediction future development

Key Words

Convergence, cost, Euro, Euro area, Eurocurrency, European Union, gains, gross domestic product, inflation, Maastricht criteria, monetary integration, Optimum Currency Area, price development, Slovakia

OBSAH

SEZNAM OBRÁZKŮ	IX
SEZNAM TABULEK	IX
SEZNAM GRAFŮ	IX
ÚVOD	5
1 CÍLE A HYPOTÉZY DIPLOMOVÉ PRÁCE	7
1.1 DEFINICE PROBLÉMU	7
1.2 HLAVNÍ CÍL PRÁCE	7
1.3 DÍLČÍ CÍLE	8
1.4 HYPOTÉZA	8
2 EVROPSKÁ MĚNOVÁ INTEGRACE	9
2.1 ETAPY EVROPSKÉ MĚNOVÉ INTEGRACE	9
2.1.1 <i>Počátky měnové integrace</i>	10
2.1.2 <i>Vytvoření Evropského a měnového systému</i>	10
2.1.3 <i>Počátek Evropské hospodářské a měnové unie</i>	12
2.1.4 <i>Vytváření hospodářské a měnové unie (HMU)</i>	12
2.1.5 <i>Smlouva o Evropské unii</i>	13
2.1.6 <i>Vytváření měnové unie</i>	13
2.2 POSTUPY A PRINCIPY PŘI ZAVÁDĚNÍ JEDNOTNÉ MĚNY	14
2.2.1 <i>Vstup do Evropské unie: Přijetí smluv a právních předpisů HMU</i>	14
2.2.2 <i>„Přípravná fáze“ – zapojení se do ERM II</i>	14
2.2.3 <i>Fáze plnění konvergenčních kritérií</i>	15
2.2.4 <i>Fáze hodnotící procedury v evropských institucích</i>	15
2.2.5 <i>Fáze přechodu: Volba scénáře konečné varianty přechodu na euro</i>	16
2.3 POSTUPY ZAVÁDĚNÍ JEDNOTNÉ MĚNY NA SLOVENSKU	16
2.3.1 <i>Harmonogram zavedení eura na Slovensku</i>	17
2.4 TEORETICKÉ ZÁKLADY MĚNOVÉ INTEGRACE A JEJICH APLIKACE NA SLOVENSKOU EKONOMIKU	18
2.4.1 <i>Teorie optimálních měnových oblastí</i>	18
2.4.2 <i>Hodnocení kritérií teorie OCA z pohledu Slovenské republiky</i>	20
2.4.3 <i>Kritika teorie OCA</i>	25
3 MAASTRICHTSKÁ KONVERGENČNÍ KRITÉRIA	28
3.1 PLNĚNÍ MAASTRICHTSKÝCH KRITÉRIÍ PŘED ZAVEDENÍ EURA NA SLOVENSKU	29
3.1.1 <i>Kritérium cenové stability – míry inflace</i>	29
3.1.2 <i>Kritérium finanční stability – dlouhodobých úrokových sazeb</i>	31

3.1.3	<i>Kritérium fiskální stability – plánovaného a skutečného rozpočtového deficitu</i>	32
3.1.4	<i>Kritérium fiskální stability – státního dluhu veřejného sektoru</i>	33
3.1.5	<i>Kritérium měnové stability na devizových trzích</i>	34
3.1.6	<i>Shrnutí plnění maastrichtských kritérií</i>	35
3.2	PLNĚNÍ MAASTRICHTSKÝCH KRITÉRIÍ PO ZAVEDENÍ EURA NA SLOVENSKU	36
3.2.1	<i>Způsoby přepočtu a přístupy k analýze vlivu zavedení eura na Slovensku</i>	37
3.2.2	<i>Vývoj spotřebitelských cen v lednu 2009 a kvantifikace tzv. „net-changeover efektu“, stav plnění maastrichtského kritéria</i>	40
3.2.3	<i>Vývoj spotřebitelských cen v období únor až prosinec 2009 a kvantifikace tzv. „post-changeover efektu“</i>	41
3.2.4	<i>Vývoj spotřebitelských cen v roce 2010</i>	43
4	PŘÍNOSY A NÁKLADY SPOJENÉ SE ČLENSTVÍM V MĚNOVÉ UNII	44
4.1	RŮZNÉ PŘÍSTUPY K ROZDĚLENÍ PŘÍNOSŮ ZE ZAVEDENÍ JEDNOTNÉ MĚNY	45
4.1.1	<i>Eliminace transakčních nákladů</i>	47
4.1.2	<i>Transparentnost cen</i>	49
4.1.3	<i>Eliminace kursového rizika</i>	49
4.1.4	<i>Vzájemný obchod a ekonomický růst</i>	51
4.2	PŘÍSTUP K ROZDĚLENÍ NÁKLADŮ NA ZAVEDENÍ JEDNOTNÉ MĚNY EURA	52
5	MAKROEKONOMICKÝ UKAZATEL	53
5.1	TEORETICKÉ KONCEPTY VÝZKUMU	53
5.1.1	<i>Hrubý domácí produkt (HDP)</i>	53
5.1.2	<i>Index lidského rozvoje (HDI)</i>	54
5.1.3	<i>Zaměstnanost</i>	54
5.2	VYMEZENÍ POJMU EKONOMICKÁ KONVERGENCE	56
5.2.1	<i>Stav reálné konvergence na Slovensku</i>	57
5.2.2	<i>Konkurenceschopnost</i>	59
5.3	PROGNÓZA BUDOUCÍHO VÝVOJE	60
5.3.1	<i>Střednědobá prognóza EU (NBS)</i>	60
5.3.2	<i>Střednědobá prognóza SR</i>	61
6	ZÁVĚR	63
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	66
	SEZNAM PŘÍLOH	71

Seznam zkratk

aj.	a jiné
ARMA	Autoregresní model klouzavých průměrů Autoregressive moving average model
BWS	Bretton-woodský systém Bretton-Woods System
COICOP	Harmonizovaný index spotřebních cen Classification of Individual Consumption by Purpose
ECB	Evropská centrální banka European Central Bank
ECOFIN	Rada ministrů hospodářství a financí The Economic and Financial Affairs Council
ECU	Evropská měnová jednotka European Currency Unit
EHS	Evropské hospodářské společenství European Economic Community
EK	Evropská komise European Commission
EMS	Evropský měnový systém European Monetary System
EMI	Evropský měnový institut European Monetary Institute
EMU	Evropská měnová unie European Monetary Union
ERM	Mechanismus směnných kurzů Exchange Rate Mechanism
ERM II	Mechanismus směnných kurzů II Exchange Rate Mechanism II
ES	Evropská společenství European Communities
ESCB	Evropský systém centrálních bank European System of Central Banks
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli

EU	Evropská unie European Union
EUA	Evropská zúčtovací jednotka European Unit of Account
EUR	Euro
EURATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
EUROSTAT	Evropský statistický úřad European Statistics
HDI	Index lidského rozvoje Human Development Index
HDP	Hrubý domácí produkt Gross Domestic Product
HICP	Harmonizované indexy spotřebitelských cen Harmonized Index of Consumer Prices
HMU	Hospodářská a měnová unie Economic and Monetary Union
KZ	Konvergenční zpráva
MF SR	Ministerstvo financí Ministry of Finance
mld.	miliarda
NBS	Národní banka Slovenska Národná banka Slovenska
OCA	Optimální měnová oblast Optimum Currency Area
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj Organization for Economic Cooperation and Development
OSN	Organizace spojených národů
PB	Platební balance, veřejný rozpočet Public Budget
p. b.	procentní bod
PPP	Parita kupní síly Purchasing Power Parity
PPS	Parita kupního standardu Purchasing Power Standard

SGP	Pakt stability a růstu Stability and Growth Pact
PZI	Přímé zahraniční investice
SKK	Slovenská koruna
SLSL	Slovenská spořitelna
SR	Slovenská republika
ŠÚ SR	Statistický úřad Slovenské Republiky
TARGET	Transevropský expresní automatizovaný systém zúčtování plateb v reálném čase Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system
tj.	to je
tzv.	tak zvaný, tak zvaně apod.
USA	Spojené státy americké United States of America
USD	Americký dolar American Dollar
vs.	versus, proti

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1 HAD V TUNELU	11
------------------------------	----

Seznam tabulek

TABULKA 1 HARMONOGRAM ZAVEDENÍ EURA NA SLOVENSKU.....	17
TABULKA 2 FAKTORY MÍRY OTEVŘENOSTI EKONOMIKY A JEJÍ SLEDOVÁNÍ.....	20
TABULKA 3 OBCHODNÍ BILANCE SR ZA POSLEDNÍCH 5 LET. HDP, VÝVOZ, DOVOZ, SALDO, PODÍL NA HDP (V BĚŽNÝCH CENÁCH)	21
TABULKA 4.: HARMONIZOVANÝ INDEX SPOTŘEBITELSKÝCH CEN (HICP) V % – STAV PLNĚNÍ KRITÉRIA CENOVÉ STABILITY	30
TABULKA 5 VÝVOJ ÚROKOVÉ MÍRY NA SLOVENSKU (V %) – STAV PLNĚNÍ KRITÉRIA ÚROKOVÝCH SAZEB	31
TABULKA 6 VÝVOJ ROZPOČTOVÉHO DEFICITU (% HDP) – STAV PLNĚNÍ KRITÉRIÍ ROZPOČTOVÉHO DEFICITU.....	32
TABULKA 7 VÝVOJ STÁTNÍHO DLUHU V % HDP – STAV PLNĚNÍ KRITÉRIA VEŘEJNÉHO STÁTNÍHO DLUHU	33
TABULKA 8 VÝVOJ SKK VŮČI EURU	34
TABULKA 9 PŘÍRŮSTEK CELKOVÉ MĚSÍČNÍ ZMĚNY VYBRANÝCH POLOŽEK SPOTŘEBNÍHO KOŠE.....	39
TABULKA 10 SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ ANALÝZY VLIVU ZAVEDENÍ EURA V SR PODLE PŘÍSTUPU	40
TABULKA 11 VÝVOJ SPOTŘEBITELSKÝCH CEN PODLE HICP V %	41
TABULKA 12 VÝVOJ PLNĚNÍ KRITÉRIA – MÍRY INFLACE (HICP, %)	43
TABULKA 13 ROZDĚLENÍ PŘÍNOSŮ ZE ZAVEDENÍ JEDNOTNÉ MĚNY NA PŘÍMÉ.....	46
TABULKA 14 STRUKTURA DEVIZOVÉHO TRHU V SR V LETECH 2006 – 2008	48
TABULKA 15 VÝVOJ KURZŮ SLOVENSKÉ KORUNY (SKK) VŮČI EURU (EUR) – SLOVENSKÁ REPUBLIKA	50
TABULKA 16 ROZDĚLENÍ NÁKLADŮ NA ZAVEDENÍ JEDNOTNÉ MĚNY NA PŘÍMÉ A NEPŘÍMÉ.....	52
TABULKA 17 UKAZATELE REÁLNÉ KONVERGENCE ZA ROK 2008 A 2009	57
TABULKA 18 PREDIKCE VYBRANÝCH UKAZATELŮ EUROZÓNY (PŮMĚRNÁ ROČNÍ ZMĚNA V %)	60
TABULKA 19 STŘEDNĚDOBÁ PREDIKCE ZÁKLADNÍCH MAKROEKONOMICKÝCH UKAZOVATELŮ (NBS)	61

Seznam grafů

GRAF 1 SROVNÁNÍ VÝŠE HDP A ZAHRANIČNÍHO OBCHODU - DOVOZU A VÝVOZU (V MLD. SKK/MLD. EUR)	22
GRAF 2 STRUKTURA PRŮMYSLU SR PODLE OBJEMU PRODUKCE	23
GRAF 3 STRUKTURA PRŮMYSLOVÉ VÝROBY V RÁMCI PRŮMYSLU SR PODLE OBJEMU PRODUKCE	23
GRAF 4 POROVNÁNÍ MÍRY INFLACE MEZI SLOVENSKEM A EUROZÓNOU	24
GRAF 5 VÝVOJ HDP A NEZAMĚSTNANOSTI NA SLOVENSKU A V EUROZÓNĚ.....	26
GRAF 6 VÝVOJ HDP A ČISTÉHO EXPORTU V SR	27
GRAF 7 MEZIROČNÍ MÍRA INFLACE NA SLOVENSKU MĚŘENÁ HICP V %.....	30
GRAF 8 STAV ÚROKOVÉ MÍRY NA SLOVENSKU – POROVNÁNÍ S REFERENČNÍ HODNOU EU	31
GRAF 9 VÝVOJ ROZPOČTOVÉHO DEFICITU (V % HDP) – POROVNÁNÍ S REFERENČNÍ HODNOTOU	32
GRAF 10 VÝVOJ STÁTNÍHO DLUHU V % HDP – POROVNÁNÍ S REFERENČNÍ HODNOTOU.....	33

GRAF 11 VÝVOJ KURZU SLOVENSKÉ KORUNY VŮČI EURU (SKK/EUR) VE FLUKTUAČNÍM PÁSMU $\pm 15\%$	35
GRAF 12 VÝVOJ ZAHRANIČNÍHO OBCHODU SR – SUMA VÝVOZU A DOVOZU	48
GRAF 13 VÝVOJ KURZŮ SLOVENSKÉ KORUNY (SKK) VŮČI EURU (EUR)	50

ÚVOD

První leden roku 2009 znamenal pro Slovensko jeden z velkých a odvážných kroků v jejich krátkodobé samostatné historii. Termín „jeden z velkých kroků“ je používám záměrně, neboť slovenský národ se musel během relativně krátké doby vyrovnat se změnou politického režimu, oddělením samostatného slovenského státu z bývalého Československa a zavedením samostatné měny slovenské koruny, kterou vyměnily za měnu evropskou.

Nelze jistě zastírat, že tak rozsáhlá akce, jakou je výměna všech platidel v ekonomice, má svá úskalí. A jelikož rozhodnutí o vstupu do měnové unie jsou v rukou politických představitelů a de facto se jedná o rozhodnutí politické, měl by být tento krok dobře načasován, a to především s ohledem na domácí připravenost a vnitřní ekonomickou situaci. Zavedení jednotné měny lze považovat za završení snah o budování jednotného trhu Evropské unie.

Podívejme se tedy na důvody, které vedly Slovensko k tomuto rozhodnutí.

Vezme-li se v úvahu charakter Slovenské ekonomiky, že se jedná o ekonomiku velmi malou, velmi otevřenou a dalo by se říci existenčně závislou na obchodu, dovozu a vývozu. Hrubý domácí produkt nebo růst slovenské ekonomiky se realizuje dominantně hlavně z toho, co se zde vyrobí a v zahraničí prodá. Tento výčet aspektů by nebyl úplný, pokud bychom nezmínili politické aspekty této zásadní ekonomické transakce. Pro malou a otevřenou ekonomiku je potřebná stabilita, v neposlední řadě stabilita měnová.

Z výše uvedeného lze usuzovat, že pro kompetentní orgány bylo dospění k závěru, že pro typ ekonomiky jakou je slovenská, bude velmi výhodné připojení se k silné měnové zóně, do jisté míry zásadní.

Záměrem diplomové práce je přiblížit problematiku vstupu Slovenské republiky do měnové unie, potažmo jak se Slovensko vyrovnávalo s důsledky zavedení jednotné evropské měny po stránce ekonomické i politické. Práce si klade za cíl posouzení všech důležitých aspektů podmiňující členství v měnové unii, rozbor teoretických základů měnové integrace a jejich aplikaci na slovenskou ekonomiku, vyhodnocení plnění Maastrichtských kritérií pomocí různých přístupů, hodnocení přínosů a nákladů z členství plynoucích, a v neposlední řadě vyhodnotit soubor makroekonomických ukazatelů v uplynulém období před i po zavedení eura.

Snahou bude alespoň částečná prognóza do budoucna, zda lze očekávat rychlejší ekonomický růst a větší konkurenceschopnost ekonomických subjektů oproti okolním státům.

Důvodem výběru tématu týkající rozboru přínosů a nákladů se zavedení Eura byl v osobním zájmu o tuto problematiku, a také skutečnost, že obecné povědomí o směřování Slovenska do eurozóny v době příprav, mělo u slovenské odborné i laické veřejnosti oproti např. české výraznější podporu.

1 Cíle a hypotézy diplomové práce

Hlavním tématem celé diplomové práce je ekonomický vývoj Slovenska v kontextu probíhající evropské měnové integrace. Hned v úvodu bude nutné si položit několik základních otázek, zhodnotit dosavadní situaci a vytvořit koncepci celé práce.

1.1 Definice problému

Připojení k měnové unii je krok, který má nepochybně své přínosy a náklady, první otázka, která byla položena, se proto týká přímo přijetí eura. Zda přineslo slovenské ekonomice více výhod než nevýhod. Zastánci eura hovoří zejména o výhodě snížení poplatků za výměnu peněz a odstranění rizika pohybu kurzů. Naproti tomu odpůrci eura hovoří o optimálních měnových oblastech, důchodovém vyrovnávacím procesu, asymetrických šocích či rigiditě mezd.

Po letech hospodářského rozmachu čelilo Slovensko v roce 2009 obrovskému propadu vývozu, produkce a následně i Hrubého domácího produktu (HDP). Proto se ptáme, do jaké míry byl tento vývoj HDP ovlivněn výměnou národní měny za evropskou, a jak se změnil všeobecný trend vzájemného přibližování hodnot ekonomických ukazatelů Slovenské republiky v rámci Evropské unie?

1.2 Hlavní cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce bude posoudit dopady zavedení eura na ekonomiku Slovenské republiky. Vyhodnocení plnění maastrichtských kritérií v době před i po zavedení eura. Vymezení přínosů a nákladů souvisejících s přijetím evropské měny na Slovensku. Na základě hodnocení vybraných ekonomických ukazatelů, posoudit do jaké míry zavedení společné evropské měny pomohlo Slovensku vyrovnat se s důsledky globální hospodářské recese. Závěr práce si klade za cíl alespoň částečnou predikci budoucího vývoje.

1.3 Dílčí cíle

Základním charakteristickým rysem Evropské unie (EU) je postupné propojování národních ekonomik členských států ústící do integrovaného Společenství s volným pohybem zboží služeb, kapitálu a osob. V důsledku toho objektivně i subjektivně klesá míra národní ekonomické suverenity a přesouvá se v celé řadě oblastí na nadnárodní úroveň. Takovýto přesun pravomocí se do určité míry promítá i do oblasti měnové politiky.

Tato práce se zaměřuje na analýzu integrace na makroekonomické úrovni. Konkrétněji cílem bude posouzení, jaký vliv mělo členství v měnové unii na ekonomiku země, která se pro tento krok rozhodla. Posouzení dopadů zavedení eura na ekonomiku Slovenska. Vycházet bude z výsledků průzkumu Eurostatu, Národní banky Slovenska (NBS) a údajů ze Statistického úřadu Slovenska (ŠÚ SR), ale také z poznatků jiných zemí získaných při zavádění eura.

1.4 Hypotéza

Práce vychází z předpokladu, že zavedení eura na Slovensku povede okamžitě k úsporám některých nákladů (transakčních), nebo odstranění některých rizik (změny kursů), jež by měly pozitivně ovlivnit HDP.

Jelikož je Slovensko jednou z velmi otevřených zemí EU, jako nejdůležitější z přímých výhod se jeví odstranění transakčních nákladů při eurových obchodech neboť, více než 80 % zahraničního obchodu tvoří obchody s evropskými zeměmi placené v eurech.

Předpokládáme, že pro danou zemi je vstup do měnové unie vhodný až v okamžiku, kdy fungují alternativní přizpůsobovací mechanismy. V opačném případě by země mohla čelit poměrně vysokým nákladům, zejména pokud jde o nárůst nezaměstnanosti.

2 Evropská měnová integrace

Vývoj měnové politiky v rámci Evropského společenství (ES) / Evropské unie (EU) stála v prvopočátku na okraji zájmu zakládajících států, ale postupnou integrací se stala jednou ze společných politik Společenství. ES/EU po čtyřicet let prošla dramatickým vývojem.

Měnová politika je dnes sice ukončeným procesem, ale jednotlivé členské státy v hospodářské oblasti mohou svými nástroji její výkon ovlivňovat. Tyto hospodářské nástroje jsou přitom pro stabilitu společné měny stále velmi důležité v uplatňování svého vlivu¹ na měnovou politiku (Lacina, 2007).

2.1 Etapy Evropské měnové integrace

1958–1970 bylo obdobím mezivládní spolupráce, kdy docházelo pouze ke koordinaci měnových politik v rámci fungování Breton-Woodského měnového systému² (BWS).

1971–1990 období užší kooperace, kdy došlo k novým integračním aktivitám – návrhu prvního plánu na vytvoření společné měny a vytvoření Evropského měnového systému (EMS).

1990–1998 období přípravy na zavedení jednotné evropské měny, byla definována základní koncepce celého projektu Hospodářské a měnové unie (HMU) a postupná rychlá realizace.

1999–dosud období vzniku HMU a dovršení měnové integrace, byla zavedena jednotná měna, nejprve bezhotovostní, následně jako platidlo. Evropská centrální banka³ (ECB) převzala veškeré kompetence ohledně měnové politiky členských států HMU (Lacina, 2007).

---

¹ Ve smyslu národních priorit, které mohou být v rozporu s cíli Evropské centrální banky (ECB) příkladem je

² Vznikl na základě dohod uzavřených v červenci 1944 v USA. Fungoval do 70. let 20. stol. jako soustava pevných měnových kurzů opřených o USD, který byl jako jediná mezinárodní měnová jednotka směnitelný za zlato, v pevně stanoveném poměru 35 USD za 1 troyskou unci zlata. Přispěl k výrazné měnové stabilitě a ke stabilizaci mezinárodního finančního systému.

³ Je plně nezávislým právním subjektem v rámci EU, jenž zajišťuje plnění úkolů Evropského systému centrálních bank (ESCB) (Tuleja, 2007)

2.1.1 Počátky měnové integrace

Hrůzy druhé světové války přiměly mnohé politiky k hledání takových forem mezinárodní spolupráce, které by zabráňovaly zopakování podobného traumatu. V červnu r. 1955 se konala v italském městě Messina na Sicílii Konference ministrů zahraniční⁴, jež vedla ke zpracování návrhu dokumentu Smlouvy o zřízení Evropského hospodářského společenství (EHS) neboli tzv. první Římské smlouvy (Tuleja, 2007).

V souvislosti se vznikem EHS v roce 1957, jehož snahou bylo vytváření společného trhu, se myšlenka o měnové unii ještě neobjevuje. Římské dohody se měnových otázek dotýkaly spíše okrajově. Základní cíle EHS mají všeobecný charakter.

Série měnových krizí, která v šedesátých letech postihla některé evropské země (v r. 1963 Francii a Itálii, v r. 1967 Velkou Británii, r. 1968 Francii) a ohrožovala základní cíle EHS, vedla k diskusím o novém měnovém uspořádání (Durčáková, 2000).

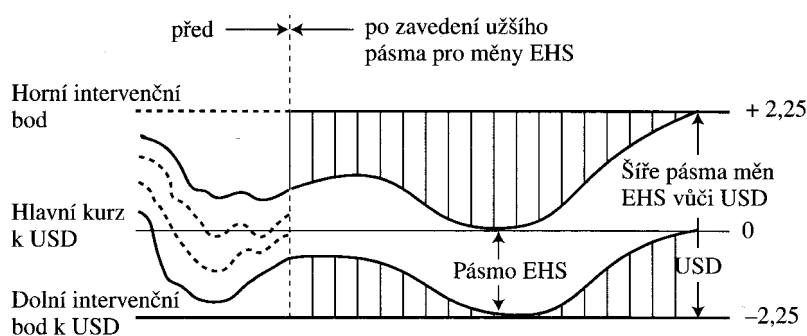
2.1.2 Vytvoření Evropského a měnového systému

Zásadním mezníkem v dalším rozvoji měnové integrace se stal summit hlav států a šéfů vlád konaný 1. a 2. prosince 1969 v Haagu. Vytvořením plánu pro postupnou realizaci HMU byla pověřena expertní skupina pod vedením lucemburského premiéra a ministra financí Sierra Wenera. Výsledný text, známý jako Wernerova zpráva, se stal prvním obsáhlým plánem ES na zřízení hospodářské a měnové unie.

Důležitou součástí vytváření HMU byl tzv. „Had v tunelu“ (Obrázek 1). Hadem v tunelu se nazývá kursové uspořádání, jež sestávalo ze dvou flukтуаčních pásem v rozmezí $\pm 2,25\%$ (Lacina, 2007).

---

⁴ tzv. Messinská konference - účastníci konference byli Johan Willem Beyen (Nizozemsko), Gaetano Martino (Itálie), Joseph Bech (Lucembursko), Antoine Pinay (Francie), Walter Hallstein (Německo) a Paul-Henri Spaak (Belgie). Joseph Bech byl předsedou konference.

Obrázek 1 Had v tunelu

Zdroj: Lacina (2007)

Evropský měnový systém byl navržen a schválen z iniciativy západoněmeckého kancléře Helmuta Schmidta a francouzského prezidenta Giscarda d'Estaing 7. dubna 1979 na Radě EHS v Brémách. Mezi cíle EMS patřila stabilizace měnových kurzů, podpoření konvergence členských států a výhledově přispění k podpoře hlubší měnové integrace. Pro EMS byly příznačné tři základní prvky:

- Systém pevných devizových kursů ERM (Exchange Rate Mechanism) uplatňovaný mezi členskými měnami navzájem, mimo rámec EMS se systémem volně pohyblivých kursů⁵.
- Společná měnová jednotka⁶ ECU (European Currency Unit), odvozená na principu košové měnové jednotky.
- Evropský měnový fond, který měl do dvou let nahradit fungující Evropský fond pro měnovou spolupráci (nebylo uskutečněno) (Durčáková, 2000).

⁵ Kursy měn zúčastněných zemí v ERM udržovaly striktně vymezená pásma oscilace mezi sebou navzájem, zatímco ve vztahu k americkému dolaru, japonskému jenu či jiným měnám mimo EMS se volně pohybovaly. To umožňovalo na jedné straně snižovat kursová rizika a vytvářet příznivější klima pro vzájemné obchodní a kapitálové transakce uvnitř regionu, na druhé straně byl však měnový vývoj všech zúčastněných zemí ovlivňován vnějšími vlivy, zprostředkovanými zejména vývojem kursu amerického dolaru japonského jenu.

⁶ Předchůdcem ECU byla evropská zúčtovací jednotka EUA – European Unit of Account

2.1.3 Počátek Evropské hospodářské a měnové unie

Podobně jako v případě vzniku Evropského měnového systému v případě projektu Evropské měnové unie (EMU) sehrál rozhodující roli tandem zemí Francie a Německa. Prvořadý zájem byl zřejmě na straně Francie. Diplomatickým úspěchem Francie bylo získání podpory pro myšlenku EMU u německého kancléře Helmuta Kohla. Dalším významným politickým úspěchem Francie bylo vytvoření tzv. Delorsova výboru⁷, jehož úkolem bylo vypracovat plán na vytvoření Evropské hospodářské a měnové unie (HMU). Výbor předložil tzv. Delorovu zprávu⁸ 12. dubna 1989, která vymezovala tři etapy přechodu na měnovou unii (Durčáková, 2000).

2.1.4 Vytváření hospodářské a měnové unie (HMU)

První etapa (1990–1993) zahrnovala větší koordinaci národních hospodářských politik a předpokládala novelizaci Římské smlouvy z roku 1957 ve smyslu posílení pravomoci orgánů Evropského společenství. Došlo ke zrušení prakticky všech omezení pohybu kapitálu mezi členskými státy a také byla zahájena příprava na zavedení společné měny (Lacina, 2007).

---

⁷ tj. skupiny expertů pod vedením J. Delorse (ministra financí Francie a předsedy ES ve dvou funkčních obdobích)

⁸ Delorova zpráva – „Zpráva o hospodářské a měnové unii v zemích ES“ – se stala závazným dokumentem, který vymezoval základní organizační principy při vytváření hospodářské a měnové unie v rámci ES.

2.1.5 Smlouva o Evropské unii

Intenzivní jednání ukončené 10. prosince 1991 v Maastrichtu, vyústila v přijetí smlouvy o Evropské unii. Jejím základem se stala tří-pilířová struktura EU, která vycházela z Delorsovy zprávy založené na třech etapách. Druhá a třetí etapa byly formulovány značně obecně. Konkretizovány byly později v tzv. Maastrichtské smlouvě⁹.

Druhá etapa (1994-1998) byla institucionálně spojena se vznikem Evropského měnového institutu¹⁰ (EMI), který měl za úkol rozvíjet spolupráci mezi centrálními bankami členských zemí a koordinovat měnovou politiku tak, aby bylo dosaženo měnové stability. Představitelé EU se v Madridu 1995 dohodli, že třetí etapa začne 1. ledna 1999. Tento termín byl dodržen. V květnu 1998 byly vyhlášeny neodvolatelné kursy měn 11 členských zemí k euru (Durčáková, 2000).

2.1.6 Vytváření měnové unie

Třetí etapa (1999-30. červen 2002) byl založen Evropský systém centrálních bank (ESCB), Evropská centrální banka (ECB), která nahradila EMI a byla vyhlášena tzv. Maastrichtská kritéria (viz kap. 3). Od 1. ledna 1999 nahradilo euro předchozí měnovou jednotku ECU v poměru 1 : 1 zpočátku pouze v bezhotovostní formě¹¹. V období od 1. ledna do 1. července 2002 byly zavedeny bankovky a mince eura jako jediná právoplatná platidla. Původní půlroční plán výměny národních měn byl ale zkrácen, výměna byla ukončena 28. 2. 2002 a původní národní měny byly staženy z oběhu (Durčáková, 2000).

---

⁹ Smlouva uzavřená v roce 1992 specifikuje postup k EMU a upřesňuje druhou a třetí fázi vzniku EMU.

¹⁰ EMI vzniká jako přechodná instituce, jež dnem vzniku ECB zanikla. EMI nedisponoval řídicími funkcemi, měl pouze funkce poradní. (Cihelková, 2004)

¹¹ Šlo o jakési duální období, u bezhotovostního styku bylo možné provádět platby buď v euru, nebo v příslušné měně, u hotovostního styku pak v národní měně (Tuleja, 2007)

2.2 Postupy a principy při zavádění jednotné měny

Proces přijetí eura je náročná procedura vyžadující několik kroků. Než se jakákoli země rozhodne přistoupit k integračnímu procesu, měla by projít předem naplánovanými fázemi.

2.2.1 Vstup do Evropské unie: Přijetí smluv a právních předpisů HMU

Evropská integrace představuje politický a hospodářský proces, který je otevřen všem evropským zemím¹², které jsou připraveny podepsat zakládající smlouvy a převzít celý soubor a práva EU. Jako reakci na žádosti bývalých komunistických zemí o přistoupení k EU Evropská rada stanovila tzv. Kodaňská kritéria, která by měly tyto země splňovat. Před přistoupením musí noví členové EU mít:

- stabilní instituce zaručující demokracii, právní stát, dodržování lidských práv, úctu k menšinám a jejich ochranu
- fungující tržní hospodářství a schopnost vyrovnat se s konkurenčním tlakem a tržními silami v EU
- schopnost plnit závazky vyplývající z členství, včetně podpory cílů Unie. Musí mít veřejnou správu, která dokáže provádět a spravovat právní předpisy EU v praxi (Fontaine, 2007).

2.2.2 „Přípravná fáze“ – zapojení se do ERM II

Vstup do mechanismu směnných kurzů II (European Rate Mechanism II) je mechanismus fixování zúčastněných měn na euro v rámci tzv. flukтуаčního pásma. Měna účastníci se v ERM II má stanovenou centrální paritu oproti euru a šíři flukтуаčního pásma pro pohyb devizového kurzu. Měna se pro splnění kursového konvergenčního kritéria musí v rámci ERM II¹³ pohybovat v užším intervalu, než je standardní flukтуаční pásmo $\pm 15\%$. V případě kursových tlaků je setrvání kurzu v rámci flukтуаčního pásma bráněno jak národní centrální bankou, tak ECB (Kurzový, 2003).

---

¹² O členství ve Společenství, podle článku 237 Římské smlouvy, může požádat každý evropský stát.

¹³ Splnění kursového konvergenčního kritéria přitom vyžaduje minimálně dvouletou účast v mechanismu ERM II bez devalvace centrální parity

2.2.3 Fáze plnění konvergenčních kritérií

Každý stát, který usiluje o zavedení eura, musí splnit především soubor ekonomických ukazatelů. Podmínky pro zavedení jednotné měny euro jsou zakotveny již v samotné Maastrichtské smlouvě. Maastrichtská kritéria¹⁴ představují soubor měnových a finančních kritérií, jejichž splnění podmiňuje vstup do třetí etapy integračního procesu EMU (Maastrichtská kritéria jsou dále popsána v kap. 3) (Durčáková, 2000).

2.2.4 Fáze hodnotící procedury v evropských institucích

Vstup země do eurozóny je obecně dán zněním článku 122 Smlouvy o založení ES (Příloha č. 1).

Členská země, pokud usiluje o přijetí eura, musí požádat o vypracování konvergenční zprávy. Konvergenční zpráva je dokument, který hodnotí dosažený stupeň konvergence. V praxi jsou vyhotovovány dvě konvergenční zprávy vydávané současně. Jednu sestavuje Evropská komise (EK) a druhou předkládá Evropská centrální banka (ECB). Značný důraz je kladen na udržitelnost plnění kritérií i v budoucnosti.

V případě kladného hodnocení Radou EU ve složení ministrů financí (ECOFIN¹⁵), a to na návrh Evropské komise (EK) po konzultaci s Evropským parlamentem a po projednání v Evropské radě (politická dimenze), dojde ke zrušení výjimky na zavedení eura v hodnocené zemi a následně stanoví fixní konverzní poměr mezi národní měnou a eurem.

Po rozhodnutí o zrušení výjimky na zavedení eura Rada EU rozhodne o přesném datu vstupu země do eurozóny (tj. o době, kdy zrušení výjimky vstoupí v účinnost) a určí přepočítací koeficient (tj. kurz národní měny vůči euru, kterým po zavedení eura budou přepočítávány veškeré peněžní částky) (Měnová, 2003).

---

¹⁴ Maastrichtská nebo také konvergenční kritéria byla definována Maastrichtskou smlouvou (1992) a měla měřit míru sjednocení základních parametrů ekonomik členských států EU.

¹⁵ Rada ministrů hospodářství a financí (The Economic and Financial Affairs Council). Zasedá jednou měsíčně v Bruselu (<http://www.mfcr.cz/>, 2005)

2.2.5 Fáze přechodu: Volba scénáře konečné varianty přechodu na euro

- *Přechodné období* – *madridský scénář* umožňuje rozfázovat opatření k zavedení eura do delšího období¹⁶, v průběhu přechodného období musí úvěrové instituce vést paralelně účty v národní měně i v euru.
- *Jednorázový přechod* – „*velký třesk*“ oproti madridskému scénáři je náročnější na koordinaci a přípravu soukromého a veřejného sektoru, neboť všechny změny by se měly odehrát v jeden okamžik
- *Phasing – Out* „*postupné zrušení*“ oproti prvním dvěma scénářům dává delší čas na přizpůsobení¹⁷ (Volba, 2006).

Zavedení jednotné měny lze považovat za završení snah o budování jednotného trhu EU.

2.3 Postupy zavádění jednotné měny na Slovensku

První velká diskuse o zavedení eura na Slovensku proběhla v odborných kruzích v letech 2002 až 2003, tedy ještě před vstupem Slovenska do EU. V roce 2004 už bylo možné na základě vývoje ekonomiky a po zohlednění probíhajících ekonomických reforem stanovit přesný harmonogram vstupu do eurozóny. Následně byl vypracovaný tzv. „*Národní plán zavedení eura v SR*“, který vymezoval důležité kroky tohoto procesu.

Slovenská ekonomika díky politickým tlakům a provedení potřebných reforem dlouhodobě plnila kritéria konvergence a mohla tak k 1. lednu 2009 jako 16. země vstoupit do měnové unie tzv. „Eurozóny“. Euro bylo zavedeno současně do hotovostního i bezhotovostního oběhu bez přechodného období tj. dle scénáře „*velký třesk*“¹⁸. Euro se tak stalo zákonným platidlem na území Slovenské republiky (Šuster, 2006).

---

¹⁶ např. ražba mincí s národní stranou, předzásobení ekonomiky bankovkami a mincemi denominovanými v euru

¹⁷ Možnost ještě po dobu do 1 roku používat „staré“ právní nástroje jako např. faktury, účtenky apod.

¹⁸ Velkým třeskem rozumíme způsob bez předchozího přechodného období.

2.3.1 Harmonogram zavedení eura na Slovensku

Podrobnější postup při zavádění jednotné měny na Slovensku shrnuje následující Tabulka 1.

Tabulka 1 Harmonogram zavedení eura na Slovensku

1. etapa – po vstup do ERM II	
2005	Absolvování přístupových kroků na vstup do mechanismu výměnných kurzů ERM II
2. etapa – od vstupu do ERM II až do rozhodnutí o vstupu SR do eurozóny	
28. 11. 2005	Vstup do ERM II
do května 2008	Konvergenční zprávy Evropské komise a ECB
květen – červen 2008	Hodnotící procedury v evropských institucích
8. červenec 2008	Rozhodnutí Rady EÚ o zrušení výjimky
8. červenec 2008	Stanovení Radou EU konverzního kurzu slovenské koruny vůči euru (SKK/EUR)
3. etapa – od rozhodnutí o vstupu SR do eurozóny až do vstupu do eurozóny	
červenec – prosinec 2008	Zabezpečení potřebného množství euro bankovek a ražba mincí pro hotovostní oběh SR
listopad – prosinec 2008	Předzásobení komerčních bank euro bankovkami a mincemi
Prosinec 2008	Zásobení maloobchodního sektoru euro bankovkami a mincemi
24. srpen 2008 – 31. prosinec 2009	Povinné duální zobrazování cen – je povinné uvádění v korunách i eurech
do 31. prosince 2008	Konverze bankomatů, automatů a jiných zařízení fungujících na mince nebo bankovky
4. etapa – po vstupu do eurozóny	
1. leden 2009	Euro stalo se zákonným platidlem - současně v hotovostním i bezhotovostním oběhu způsobem, tzv. Velkého třesku („Big-Bang Scenario“). Koruna se stala částkovou jednotkou eura v konverzním kurze stanoveném Radou EÚ.
do 16. ledna 2009	Duální oběh - podobu krátkého období se platilo eurem i slovenskými korunami. Ty se však už nevydávali zpět, ale postupně se stahovali, zpracovávali a ničili v prostorech Národní banky Slovenska.
od 17. ledna 2009	Pokračování výměny korunového oběživa za euro bankovky a mince. Slovenské oběhové euro mince jsou platné ve všech oblastech eurozóny a oběhové mince ostatních zemí eurozóny jsou platným oběživem také na Slovensku. Bankovky jsou v celé eurozóně stejné.
do 31. prosince 2009	Povinné duální zobrazování cen
do ledna 2010	Ukončeno povinného duálního zobrazování cen

Zdroj: Harmonogram, 2008

2.4 Teoretické základy měnové integrace a jejich aplikace na slovenskou ekonomiku

Jednou z nejdiskutovanějších otázek v oblasti teorie související s měnovou unií je fixní versus variabilní režim výměnného kurzu a teorie „**Optimální měnové oblasti**“ (OCA). Či a za jakých podmínek je výhodné vzdát se národní měny a vstoupit do měnové unie se určuje pomocí tzv. teoretických předpokladů. Tyto předpoklady se v dalším textu porovnávají s podmínkami SR (Kochanová, 2008).

2.4.1 Teorie optimálních měnových oblastí

Teorie OCA je poměrně rozmanitou teorií, jednotliví autoři definují optimální měnovou oblast následovně.

- Podle **Mundella** (1961) je OCA charakteristická vnitřní mobilitou a vnější imobilitou výrobních faktorů, přičemž země, které jsou součástí této oblasti, mezi sebou sdílí fixní kurz, který vůči třetím zemím plave. Optimalita spočívá ve schopnosti stabilizovat národní zaměstnanost a cenovou úroveň.
- **Mongelli** (2002) definuje optimální měnovou oblast jako geografickou oblast s jednotnou měnou, popřípadě více měnami, jejichž měnové kurzy jsou neodvolatelně zafixovány. Společná měna, resp. navzájem zafixované měny mohou vůči měnám třetích zemí volně plavat.
- Podle **Eichengreena** (1991) je OCA hospodářským celkem, tvořeným oblastmi, které ekonomické poruchy postihují symetricky a mezi kterými se práce a ostatní výrobní faktory volně přesouvají. Symetričnost poruch a vysoký stupeň mobility faktorů jsou optimálními předpoklady pro vzdání se nominálního měnového kurzu jako nástroje přizpůsobení a pro využití snížení transakčních nákladů v souvislosti se zavedením společné měny (Černíková, 2007).

Kritéria teorie OCA.

Optimální měnová oblast bývá vymezována splněním tzv. kritérií teorie OCA. Tato kritéria představují předpoklad pro minimalizaci nákladů souvisejících se vstupem do měnové unie, tj. nákladů spočívajících v nepříznivých důsledcích adaptace ekonomiky na asymetrický šok při nemožnosti využití nástrojů vlastní monetární politiky (Černíková, 2007).

- **Faktorová mobilita.** Vysoký stupeň mobility výrobních faktorů kompenzuje ztrátu autonomie v oblasti monetární a kursové politiky po vstupu do měnové unie. U zemí, mezi nimiž existuje vysoký stupeň mobility výrobních faktorů, se snižuje potřeba změny relativních cen jako odezvy na asymetrické šoky.
- **Flexibilita cen a mezd.** Cenová a mzdová flexibilita tlumí doprovodné jevy asymetrického šoku, kterými jsou nezaměstnanost v jedné zemi anebo inflace v zemi druhé.
- **Variabilita reálného měnového kurzu.** Variabilita reálného měnového kurzu by z tohoto pohledu měla být stěžejní charakteristikou odvozenou na základě historických dat, neboť změny reálného měnového kurzu jsou snadno měřitelné a přiřazují jednoznačnou váhu ekonomickým silám, které je způsobují.
- **Otevřenost a velikost ekonomiky.** Menší ekonomiky jsou zpravidla otevřenější a více inklinují k případnému členství v měnové unii.
- **Komoditní diverzifikace produkce a spotřeby.** Země s vyšším stupněm diverzifikace se snáze vyrovnají s náklady souvisejícími s opuštěním režimu pružných měnových kurzů a případná účast v měnové oblasti by pro ně byla pravděpodobně přínosem.
- **Strukturální podobnost tvorby hrubého domácího produktu.** Čím více je podobná struktura tvorby HDP dle sektorů u jednotlivých členů měnové unie, tím menší je pravděpodobnost vzniku asymetrického šoku, tedy že stejná událost (např. růst cen ropy) bude mít zcela rozdílný dopad na členské státy měnové unie.
- **Podobnost měr inflace.** Země, které vykazují dlouhodobě shodnou (nízkou) výši měr inflace, vykazují také relativně stabilní úroveň obchodních směnných relací. Výsledkem je rovnovážný vývoj na běžných účtech platební bilance a snížená potřeba kursové politiky jako vyrovnávajícího mechanismu (Lacina, 2007).

Šoky, které mohou postihnout zemi, jsou všeobecně specifikované jako symetrické, resp. asymetrické a dočasné, resp. trvalé. Symetrické šoky jsou ty, které postihnou všechny nebo většinu zemí unie najednou a centrální banka unie potom podniká kroky na jejich zmírnění.

Naopak asymetrické šoky jsou ty, které postihnou jen jednu zemi unie. Centrální banka pak nebude měnit žádnou z měnových podmínek, aby nenarušila chod ostatních států, a země postihnutá šokem se musí vypořádat s problémem sama (Kochanová, 2008).

2.4.2 Hodnocení kritérií teorie OCA z pohledu Slovenské republiky

Mobilita výrobních faktorů

Vzhledem na fakt, že vstupem do měnové unie země ztrácí nástroj výměnného kurzu, vzniká otázka, co by daná země měla splnit v případě, že by zemi postihl asymetrický poptávkový šok, který by způsobil přesun poptávky ze země A do země B. V zemi A by vznikla nezaměstnanost a v zemi B tlak na růst inflace. Pokud by obě země tvořily měnovou unii, centrální banka by nemohla zasáhnout, protože zvýhodněním jedné země by znevýhodnila druhou. Nerovnováhu v obou zemích by vyřešila mobilita pracovníků, kteří by se přemístili ze země A do země B, čím by se odstranila nezaměstnanost a také inflační tlaky. Tyto úvahy však zůstávají jen v teoretické rovině, protože není možné, aby se pracovní síla stěhovala z jednoho státu do druhého v případě, že poklesne poptávka po daném zboží. V případě Slovenské republiky resp. v rámci celé Evropské unie existuje několik typů bariér – ekonomické, národnostní a jazykové (Lacina, 2007).

Otevřenost a velikost ekonomiky

Faktory ovlivňující otevřenost ekonomiky na straně vývozu a dovozu jsou uvedeny v následující tabulce (Tabulka 2). Z tabulky sledující faktory ovlivňující otevřenost ekonomiky vyplývá, že slovenská ekonomika splňuje charakteristiky malé ekonomiky a naopak nedosahuje charakteristik velké ekonomiky.

Tabulka 2 Faktory míry otevřenosti ekonomiky a její sledování

Velká ekonomika	Malá ekonomika
Velký potenciál domácího trhu na straně agregátní poptávky	Nedostatečná poptávka v domácí ekonomice
Vlastní surovinová základna	Závislost na dovozu surovin
Dostatečná zásoba výrobních faktorů	Malá zásoba výrobních faktorů
Vysoký stupeň vědeckotechnického rozvoje – dostatek vlastních technologií	Specializace pouze v oborech, v nichž země dosahuje komparativní výhody

Zdroj: Lacina, 2007

Hodnoty otevřenosti ekonomiky zachycuje Tabulka 3 Obchodní bilance SR a podíl na HDP. Podíl obratu zahraničního obchodu na HDP se za posledních pět let pohyboval průměrně kolem 144%. Z tabulky je zřejmé, že dovoz i vývoz zaznamenal v době nastupující hospodářské recese mírný pokles. V posledním roce (rok po zavedení eura) ale došlo k výraznému oživení oproti předchozímu období, dokonce dovoz i vývoz zaznamenal nejvyšší roční změnu oproti roku předchozímu. Procentní změnu udává hodnota indexu ve druhém řádku zapsaná v závorce.

Tabulka 3 Obchodní bilance SR za posledních 5 let. HDP, vývoz, dovoz, saldo, podíl na HDP (v běžných cenách)

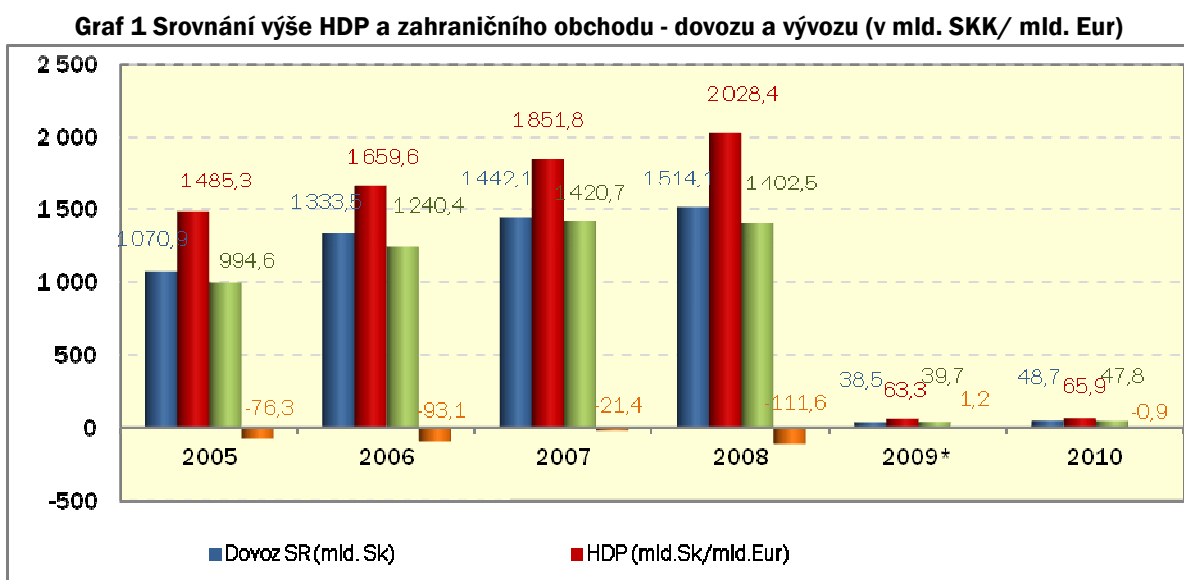
Ukazatelé (v běžných cenách)	2005	2006	2007	2008	2009*	2010
HDP (mld.SKK/mld.Eur) (index ¹⁹)	1485,3 (109,1)	1659,57 (111,7)	1851,78 (111,6)	2028,41 (109,5)	63,33 (94,2)	65,90 (104,5)
Zahraničněobchodní obrat SR (mld.SKK/mld.Eur) (index)	2065,50 (112,6)	2573,90 (124,6)	2862,80 (104,9)	3006,60 (105,2)	78,20 (78,3)	96,44 (123,3)
Dovoz SR (mld.SKK/mld.Eur) (index)	1070,90 (113,9)	1333,50 (125,3)	1442,10 (110,2)	1514,10 (105,0)	38,50 (76,5)	48,65 (126,3)
Vývoz SR (mld. SKK/mld.Eur) (index)	994,60 (115,7)	1240,40 (125,3)	1420,70 (115,2)	1402,50 (105,1)	39,70 (80,2)	47,79 (120,3)
Saldo obchodní bilance SR (mld. SKK)	- 76,30	- 93,10	- 21,40	- 111,60	+ 1,20	- 0,86
Podíl zahraničněobchodního obratu na HDP (%)	139,06	155,09	154,60	148,22	123,48	146,34
Otevřenost ekonomiky export/HDP (%)	67,0	74,7	76,7	69,1	62,7	72,5

*od roku 2009 jsou údaje v mld. Eur

Zdroj: ŠÚ SR, vlastní výpočty

¹⁹ index – stejné období minulého roku = 100 (meziroční změna v %)

V následujícím Graf 1 je zachycena výše HDP a úrovně obrátů dovozu a vývozu v jednotlivých letech. Podíl salda obchodní bilance na HDP je minimální resp. záporný.

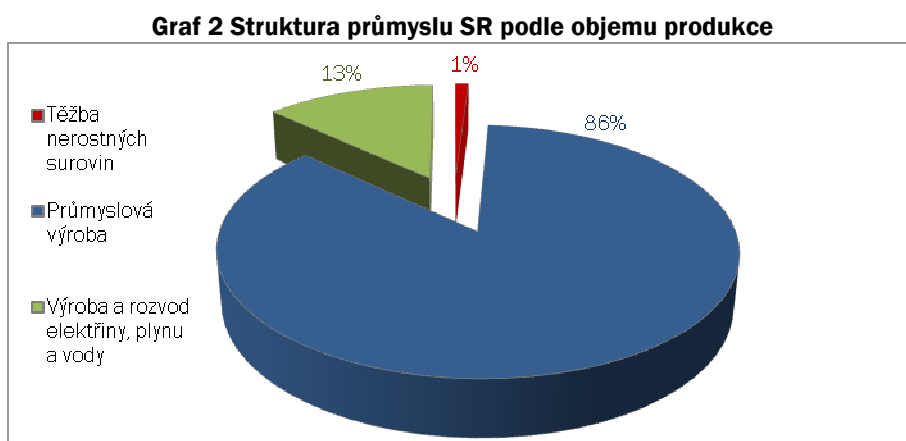

Zdroj: vlastní zpracování dle NBS, ŠÚ SR

McKinnon (1963) rozšířil teorii OCA o úvahy, že optimální režim výměnného kurzu země závisí na velikosti a struktuře dané ekonomiky. Pokud je stát relativně otevřený, flexibilní výměnný kurz má značný vliv na vnitřní cenovou úroveň v důsledku toho, že poměr obchodovatelného a neobchodovatelného zboží a služeb je vysoký a pohyb kurzu tak zvyšuje náklady na tyto zboží a služby. Proto, čím je ekonomika otevřenější, tím by měla být přístupnější k fixnímu výměnnému kurzu, resp. režim flexibilního výměnného kurzu je výhodnější pro uzavřenější ekonomiky. Když je stupeň otevřenosti velmi vysoký, může mít flexibilní výměnný kurz destabilizující vliv. Pro Slovenskou republiku, která měla podle jiných studií NBS stupeň otevřenosti ekonomiky v roce 2007, až 229 % to znamená, že **jednoznačně patří mezi země, které by měli vstoupit do měnové unie** (Biatec, 2/2008).

Produktová diverzifikace produkce a spotřeby

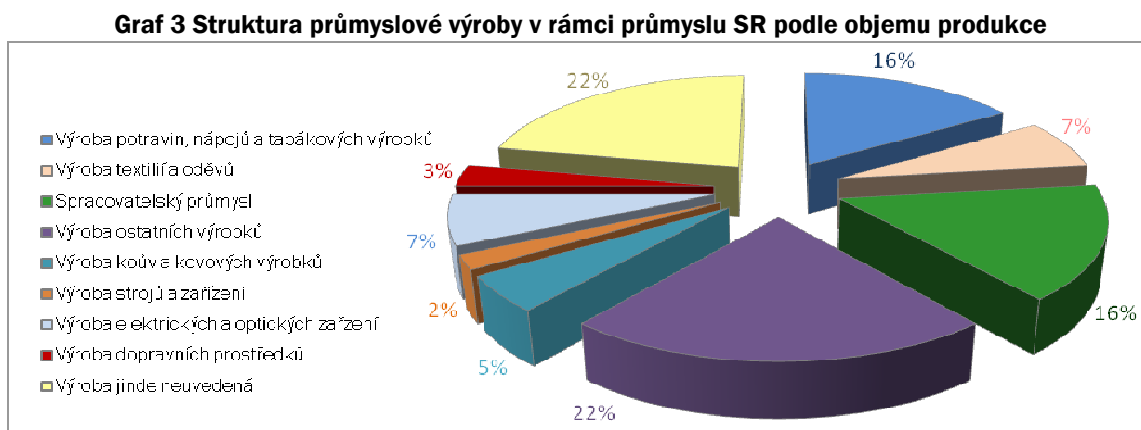
Podle Kenena (1961) v dobře diverzifikované ekonomice²⁰ je důležitost asymetrických poptávkových šoků nižší než v méně diverzifikované zemi. Postihne-li zemi, která je zaměřena na různé oblasti výroby, asymetrický poptávkový šok, nezaměstnaní se mohou zaměstnat v oblastech, které nebyli postihnuté šokem. To si nevyžaduje mobilitu pracovních sil, která je všeobecně spíše nepružná. Kenen argumentuje, že produktová diverzifikace snižuje pravděpodobnost asymetrických šoků a zmírňuje jejich negativní efekty. Proto je režim fixního výměnného kurzu vhodnější pro dobře diverzifikovanou strukturu ekonomiky.

Zdroj: vlastní zpracování dle NBS, ŠÚ SR

Struktura průmyslu Slovenska v roce 2007 byla soustředěná do průmyslové výroby, která tvořila 86 %tní podíl na celkovém průmyslu, jak zobrazuje Graf 2.

Průmyslová výroba však byla dobře diverzifikovaná, i když majoritní podíl tvořila výroba dopravních prostředků dosahující 22 % z celkové produkce průmyslové výroby dle Graf 3.

Zdroj: vlastní zpracování dle NBS, ŠÚ SR

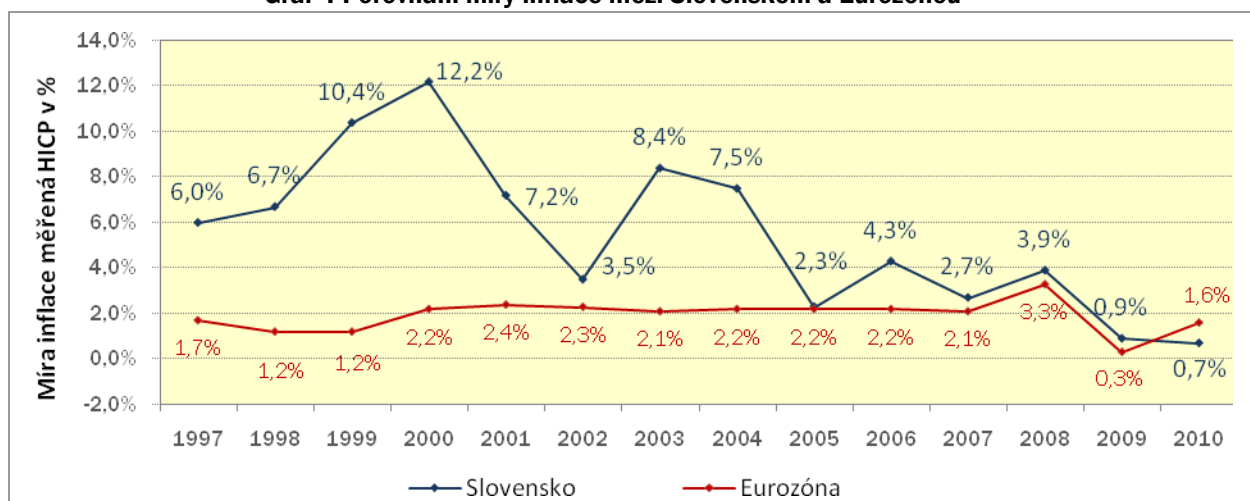
²⁰ diverzifikace - ekonomický proces zvyšování rozmanitosti vyráběných výrobků, výrobních prostředků i spotřebních předmětů

Kdyby došlo k asymetrickému poptávkovému šoku, který by negativně postihl právě automobilový průmysl, utrpělo by 19 % z celkového průmyslu SR. Tento odbyt by se však mohl přemístit do jiných produktů, které mohou být vzhledem na pestrou strukturu průmyslu alokované v rámci SR. Neznamenaloby to, že by došlo k 19 %nímu úbytku produkce průmyslu, protože by částečně mohla stoupnout produkce v jiné části průmyslové výroby (např. poptávka po automobilech by se přesunula na poptávku po elektrotechnice) (Biatec, 2/2008).

Flexibilita cen a mezd

Friedman (1953) připouští možnost zřeknutí se národní měny ve prospěch měnové unie, za předpokladu naplnění podmínky flexibility cen i mezd. Pokud jsou ceny a mzdy v zemi, která uvažuje vstup do eurozóny flexibilní, je pro tuto zemi méně pravděpodobné, že bude postižena nezaměstnaností či inflací. V případě negativního poptávkového šoku odstraňuje potřebu přizpůsobení prostřednictvím flexibilního výměnného kurzu. V případě nepružnosti mezd směrem dolů, určité zmírnění následků může přinést pouze přizpůsobení prostřednictvím devizového kurzu. Slovenská republika před svým vstupem do měnové unie průměrně konvergovala svojí míru inflace k evropské, jak je vidět z Graf 4, proto z tohoto hlediska **bylo pro SR výhodné přijmout jednotnou měnu** (Biatec 2/2008).

Graf 4 Porovnání míry inflace mezi Slovenskem a Eurozónou

Zdroj: Vlastní zpracování dle ECB, ŠÚ SR

2.4.3 Kritika teorie OCA

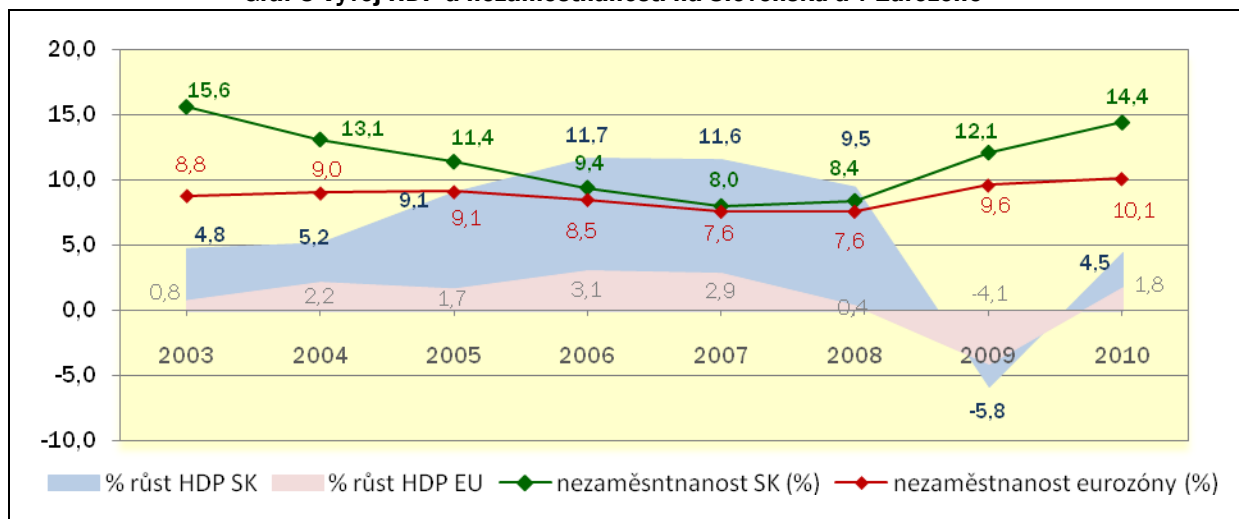
Asymetrické šoky a jejich výskyt v měnové unii

Kritické názory na teorii optimální měnové oblasti se zaměřují na otázku, zda existuje pravděpodobnost výskytu asymetrických šoků mezi zeměmi formujícími Evropskou měnovou unii. Podle názoru Evropské komise (2000) se šoky v odbytu v rámci EMU vyskytnou jen sporadicky. Důvodem je, že se země EU nesespecializují jen na jedno odvětví, ale na několik odvětví současně. Obchod je založený na úsporách z rozsahu a nedokonalé konkurenci (produktová diferenciaci). Členské státy EU nakupují a prodávají jedna druhé navzájem produkty stejné kategorie. To znamená, že krajina A prodává a nakupuje auta z krajiny B a naopak. Taková struktura obchodu znamená, že v případě poptávkových šoků budou země trpět podobně. Většina šoků má tedy charakter symetrický a ne asymetrický. V případě symetrického šoku nebude mít centrální banka dilema, zda má podpořit zemi, kde hrozí inflace, nebo tu, které hrozí nezaměstnanost. Její měnová politika bude mít stejný, resp. podobný efekt v celé eurozóně (Biatec, 2/2008).

Symetrické šoky a jejich význam v měnové unii

Negativní poptávkový šok představuje pokles agregátní poptávky, která se projeví na poklesu HDP a současně na poklesu zaměstnanosti. Aby byl poptávkový šok symetrický, musí postihnout většinu zemí měnové unie. To znamená, že tyto země musí mít vzájemně sladěné ekonomické cykly.

Graf 5 Vývoj HDP a nezaměstnanosti na Slovensku a v Eurozóně

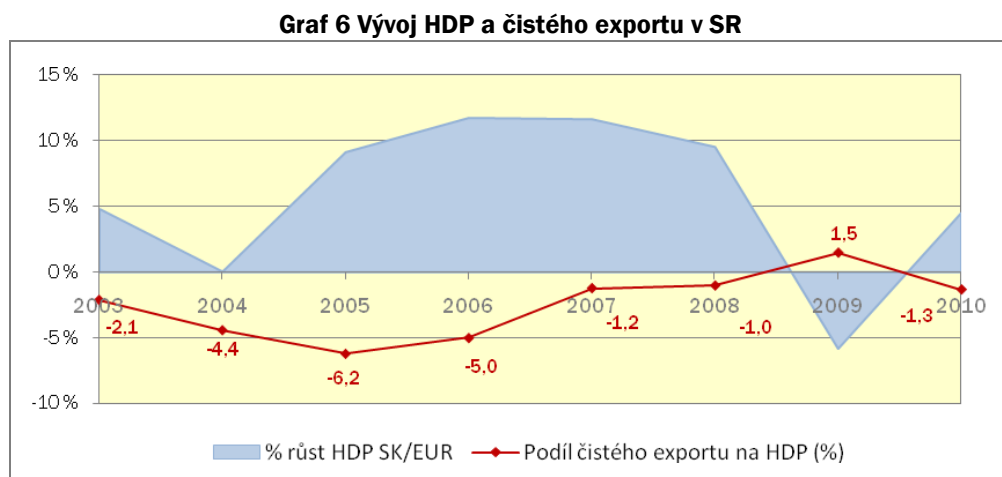
Zdroj: vlastní zpracování dle ŠÚ SR, NBS

Z Graf 5 vyplívá, že přibližně od roku 2003 dochází k symetrii cyklů eurozóny a Slovenska. Rovněž míra nezaměstnanosti na Slovensku do roku 2008 postupně klesala. V EU má míra nezaměstnanosti dlouhodobě nižší úroveň. Teoreticky se dá vyvodit, že bude-li eurozóna postižena negativním poptávkovým šokem, postihnuté bude i Slovensko a naopak (Biatec, 2/2008).

Rychlost hospodářského růstu

Krajiny, které chtějí formovat měnovou unii, se mohou lišit také v rychlosti ekonomického růstu. Některé mohou růst rychleji a některé pomaleji. (De Grauwe, 2005)

Rychleji rostoucí země jsou zpravidla schopné vyvíjet nové produkty nebo inovovat staré s lepšími vlastnostmi. Výsledkem tohoto růstu je, že příjmová elasticita exportu rychleji rostoucí země je vyšší než u pomaleji rostoucí země. I přes výrazné posilování slovenské koruny od roku 2002 ekonomika SR rostla vysokým tempem až do začátku nastupující hospodářské recese. Po většinu období byla pro zahraniční obchod charakteristická záporná čísla čistého exportu na HDP. (Tabulka 3) V době zavedení eura v důsledku hospodářské recese růst HDP výrazně pokles. Jelikož v současné době (2 roky po zavedení eura), již SR opět zažívá oživení ekonomiky, který je patrný na růstu HDP, přijetím eura nijak neriskovala zpomalení hospodářského růstu (Biatec, 2008).

Zdroj: vlastní zpracování dle ŠÚ SR, NBS

3 Maastrichtská konvergenční kritéria

Zásadní kvalitativní posun v ekonomické integraci Evropy představuje Smlouva o EU – tzv. Maastrichtská smlouva, účinná od roku 1993, která poprvé zavedla pojem Evropská unie jako organizaci zastřešující dosavadní tři společenství (ES²¹, ESUO²² a EURATOM²³). Smlouva o EU doplnila Smlouvu o založení Evropského společenství o nové úkoly integrace Evropy a určila za cíl vytvořit Hospodářskou a měnovou unii s jednotnou měnou pro členské státy, které splní nezbytné podmínky dané kritérii konvergence.

Jde o tato kritéria:

- *Cenová stabilita* — země musí udržovat alespoň po dobu jednoho roku míru inflace na úrovni, která nepřesáhne o více než 1,5 procentního bodu průměrnou hodnotu míry inflace ze tří zemí s největší cenovou stabilitou.
- *Stabilita na finančních trzích* – země musí udržovat alespoň po dobu jednoho roku svoje dlouhodobé nominální úrokové sazby na úrovni, která nepřesáhne o více než 2 procentní body průměrnou úrokovou míru ze tří zemí s největší cenovou stabilitou.
- *Stabilita na devizových trzích* – země musí udržovat určená pásma oscilace nejméně pod dobu dnou let bez devalvace ústředního kursu k jiné členské měně.
- *Fiskální stabilita* – úroveň plánovaného a skutečného deficitu státního rozpočtu nesmí překročit o 3 % HDP, dluh veřejného sektoru nesmí překročit hranici 60 % HDP. Druhé pravidlo bylo dodatečně změkčeno a stačilo, aby dluh dostatečně rychle klesal k této hranici (Durčáková, 2000).

---

²¹ Evropské společenství

²² Evropské společenství uhlí a oceli

²³ Evropské společenství pro atomovou energii

3.1 Plnění maastrichtských kritérií před zavedení eura na Slovensku

Přípravy na zavedení eura na Slovensku začali již před vstupem SR do EU. 16. června 2003 vláda SR schválila strategii přijetí eura. 26. listopadu 2005 Slovensko vstoupilo do mechanismu směnných kurzů ERM II, čímž vytvořilo základní předpoklady pro úspěšné splnění jednoho z konvergenčních kritérií, kterým je stabilita měnového kurzu. (Lebiedzik, 2008)

Na začátku května 2008 zveřejnily Evropská komise a Evropská centrální banka (ECB) své pravidelné Konvergenční zprávy (KZ) za rok 2008, ve kterých hodnotily hospodářskou a právní konvergenci deseti členských států EU. Slovensko bylo jako žhavý kandidát na přijetí eura od ledna roku 2009 v těchto zprávách hodnoceno obzvláště podrobně. Zatímco EK vyhodnotila plnění maastrichtských kritérií na Slovensku jako relativně bezproblémové, ECB byla vůči Slovensku kritičtější (Výroční zpráva, 2008).

3.1.1 Kritérium cenové stability – míry inflace

Index spotřebitelských cen

Harmonizované indexy spotřebitelských cen (HICP) jsou vytvořeny pro mezinárodní srovnávání inflace spotřebitelských cen. Používají se k hodnocení kritéria inflační konvergence podle požadavků Článku 121 Amsterdamské smlouvy a ECB ke stanovení cenové stability pro účely měnové politiky. ECB definuje cenovou stabilitu na základě roční míry změny HICP v Eurozóně. HICP odpovídají cenovým indexům Laspeyresova typu a jsou počítány

jako roční řetězové indexy zohledňující každoroční změny vah.
$$I = \frac{\sum \frac{p_1}{p_0} p_0 q_0}{\sum p_0 q_0} 100$$

Zdroj: Eurostat

p_1 – cena zboží nebo služby ve sledovaném běžném období

p_0 – cena zboží nebo služby v základním období

q_0 – prodané realizované množství zboží nebo služby v základním období

$\frac{p_1}{p_0}$

– individuální index ceny určitého zboží nebo služby (Eurostat)

Kritérium cenové stability – míra inflace

– Slovensko plnilo od r. 2007

Míra inflace měřená HICP byla k březnu 2008 (2,2 %) o 1,0 p. b. nižší, než referenční hodnota 3,2 %. (Tabulka 4) K tlumení inflace přispívalo trendové posilování měnového kurzu koruny, které bylo silné zejména během roku 2007 a počátkem roku 2008. Posilování koruny v kombinaci s pouze pozvolným zvyšováním regulovaných cen energií a růstem cen pohonných hmot přispěly ke snížení meziroční HICP inflace na 1,2 % v létě 2007. Ovšem následně inflace opět vzrostla (Analýza, 2008).

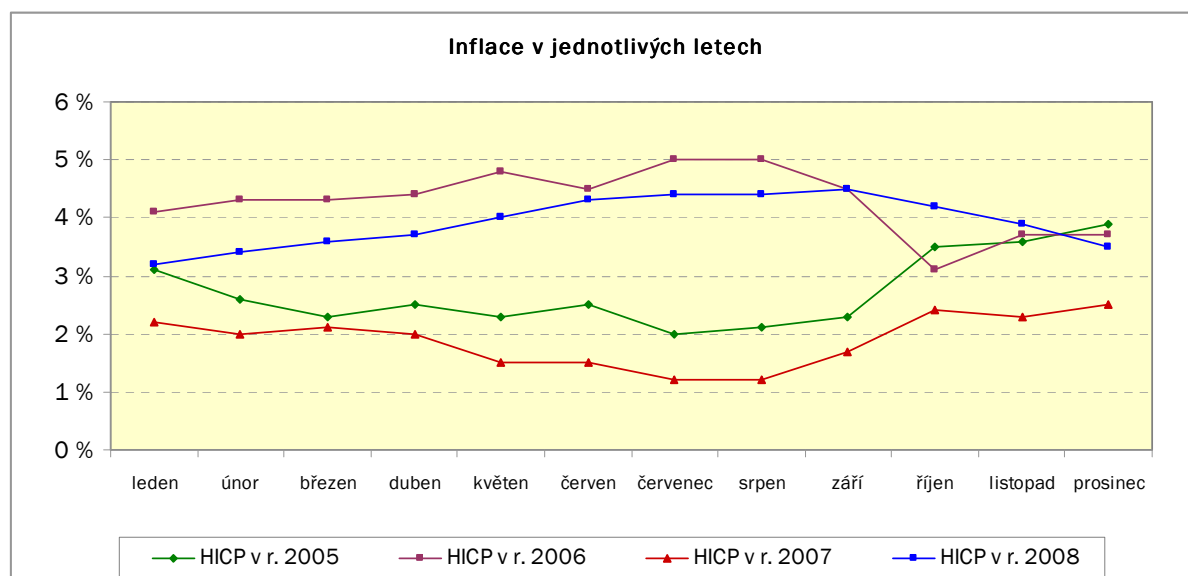
Tabulka 4.: Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) v % – stav plnění kritéria cenové stability

	2005	2006	2007	Březen 2008	Prosinec 2008
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	×	1,4	1,3	1,7	2,6
Referenční hodnota kritérií (1řádek + 1,5 p. b.)	×	2,8	2,8	3,2	4,1
Slovensko	2,8	4,3	2,7	2,2	3,9
Stav plnění	×	×	splněno	splněno	splněno

Zdroj: Eurostat, NBS, MF SR

V období hodnocení připravenosti na přijetí společné měny dosáhl 12ti-měsíční průměr meziroční HICP inflace na Slovensku hodnotu 2,2 %. SR splnila maastrichtské inflační kritérium s rezervou jednoho procentního bodu. Inflace se dál postupně zvyšovala, v září 2008 kulminovala (na úrovni 4,5 %), poté začala opět klesat. Roční průměr na konci roku 2008 skončil na úrovni 3,9 %, nadále pod referenční hodnotou (4,1 %) Vývoj inflace v jednotlivých letech zobrazuje následující Graf 7 (Analýza, 2009).

Graf 7 Meziroční míra inflace na Slovensku měřená HICP v %

Zdroj: Vlastní zpracování dle NBS, ŠÚ SR

3.1.2 Kritérium finanční stability – dlouhodobých úrokových sazeb

– splněno s přehledem od r. 2004

Dlouhodobé úrokové sazby Slovenska mají od r. 2001 do r. 2005 klesající tendenci částečně díky snížení hlavní úrokové sazby Národní bankou Slovenska celkově o 3,5 p. b. Díky těmto zásahům NBS je úroveň úrokové míry v tomto období pod referenční hodnotou. Průměrná hodnota dlouhodobých úrokových sazeb byla k březnu 2008 4,5 % tj. o 2 p. b. pod referenční hodnotou 6,5 %. Diferenciál vůči dlouhodobým úrokovým sazbám eurozóny se výrazně snižoval již od roku 2002, až prakticky na nulové hodnoty v dubnu 2007. Z čehož plyne, že již od r. 2004 toto kritérium splněno (Tabulka 5).

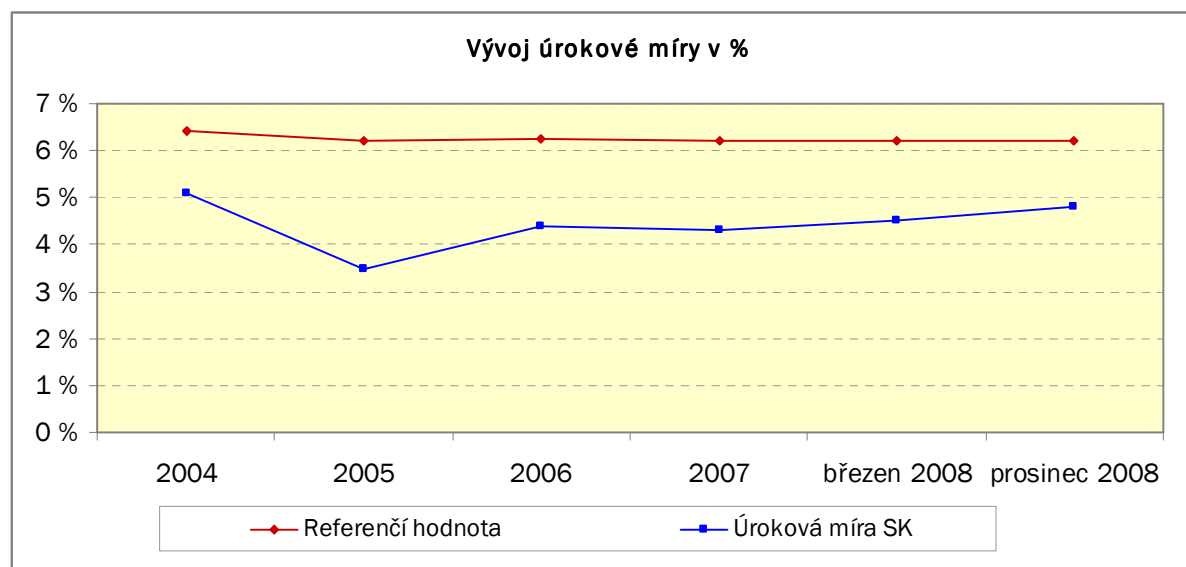
Tabulka 5 Vývoj úrokové míry na Slovensku (v %) – stav plnění kritéria úrokových sazeb

	2004	2005	2006	2007	Březen 2008	Prosinec 2008
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	4,4	4,2	4,24	4,2	4,2	4,2
Referenční hodnota kritérií (1řádek + 2,0 p.b.)	6,4	6,2	6,24	6,2	6,2	6,2
Slovensko	5,1	3,5	4,4	4,3	4,5	4,8
Stav plnění	splněno	splněno	splněno	splněno	splněno	splněno

Zdroj: Vlastní zpracování dle zpráv NBS a Eurostatu

Grafické porovnání úrovně kritéria úrokové míry SK s referenční hodnotou EU představuje následující Graf 8 (Analýza, 2009).

Graf 8 Stav úrokové míry na Slovensku – porovnání s referenční hodnotou EU

Zdroj: Vlastní zpracování dle NBS

3.1.3 Kritérium fiskální stability – plánovaného a skutečného rozpočtového deficitu

– plněno od r. 2007

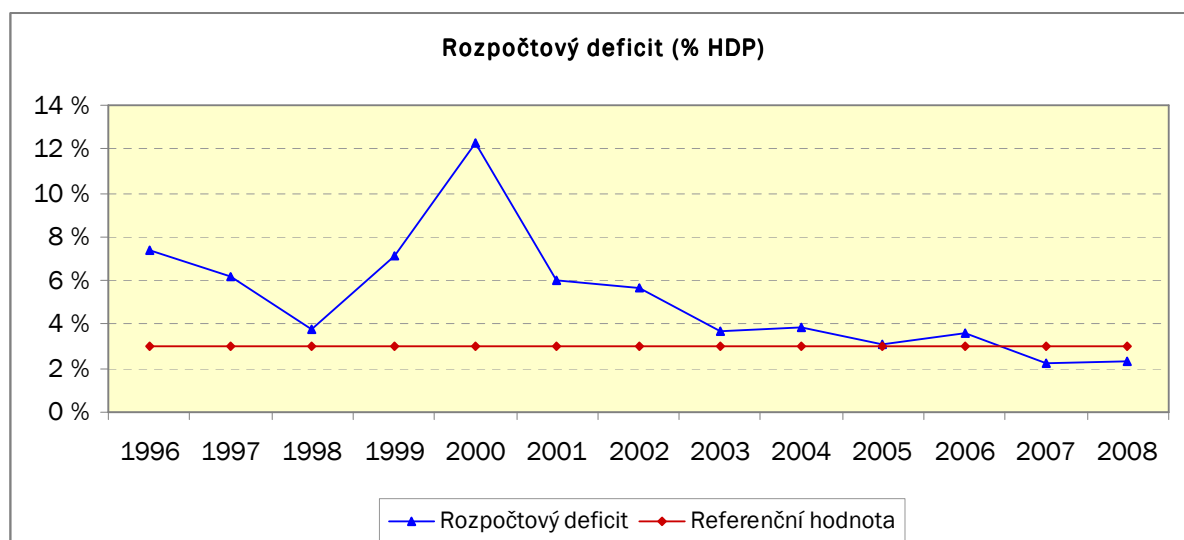
Od roku 1996 je možné u rozpočtového deficitu pozorovat značnou volatilitu (Graf 9) a poté postupné ustálení, kdy opět nejvyšší hodnota, byla v roce 2000 a to 12,3 % (Tabulka 5), což bylo způsobeno zvýšením nákladů na restrukturalizaci bankovního sektoru. Již při vstupu SR do EU byla hodnota deficitu 3,9 % poměrně blízko 3 % referenční hodnoty. V roce 2005 došlo k prozatím největšímu přiblížení k referenční hodnotě. Následující rok úroveň deficitu 3,6 % zaznamenává mírný vzestup díky zvýšení cen energií, služeb a zboží. Po té se státní deficit na Slovensku se v roce 2007 snížil na 2,2 % HDP. Fiskální konsolidace na Slovensku byla podporovaná vzestupnými trendy v HDP, zaměstnanosti a růstem příjmů. Úlohu sehrálo i omezení výdajů a reforma v oblasti výdajů, (např. výrazné omezení sociálních dávek). Stejně jako v případě inflace je i rozpočtový deficit jako třetí maastrichtské kritérium plněno od roku 2007 (Analýza, 2008).

Tabulka 6 Vývoj rozpočtového deficitu (% HDP) – stav plnění kritérií rozpočtového deficitu

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Hodnota kritérií	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Veřejný deficit	12,3	6,0	5,7	3,7	3,9	3,1	3,6	2,2	2,3
Stav plnění	x	x	x	x	x	x	x	splněno	splněno

Zdroj: Vlastní zpracování podle Konvergenčních zpráv ECB

Graf 9 Vývoj rozpočtového deficitu (v % HDP) – porovnání s referenční hodnotou

Zdroj: Vlastní zpracování podle Konvergenčních zpráv ECB

3.1.4 Kritérium fiskální stability – státního dluhu veřejného sektoru

– *plnilo Slovensko již dávno před svým vstupem do EU*

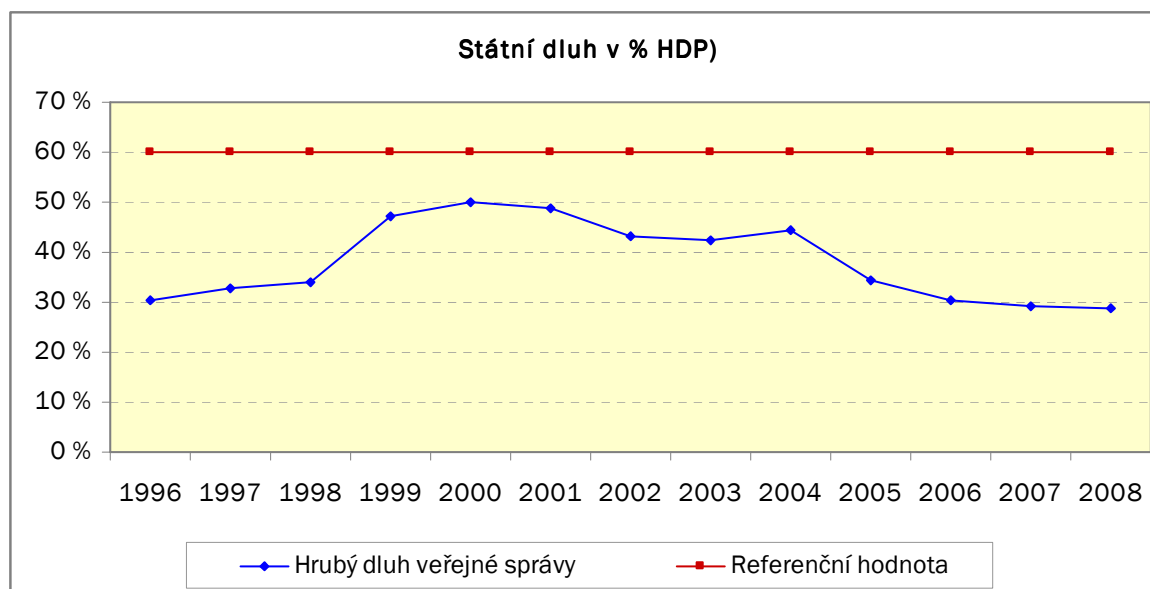
Od roku 1996 má vývoj státního dluhu expanzivní tendenci (Graf 10). Prudký nárůst nastal v roce 1999 z důvodu restrukturalizace bankovního sektoru, vliv však měly i faktory působící rozdíl mezi deficitem rozpočtového hospodaření a změnou státního dluhu. Tyto faktory pak působily na snížení dluhu a to od roku 2002. Svého maxima dosáhl státní dluh v roce 2000 hodnotou 50,2 % (Tabulka 7) v důsledku převzetí dluhů souvisejících s již zmíněnou restrukturalizací bankovního sektoru. Tyto dluhy začaly být postupně spláceny. Hrubý veřejný dluh se v roce 2007 snížil na 29,4 %, což je výrazně pod referenční hodnotou 60 % HDP, a očekává se, že podobu prognózovaného období zůstane stabilní za předpokladu, že nedojde ke změně politik. I předposlední maastrichtské kritérium plnilo Slovensko již dávno před svým vstupem do EU (Analýza, 2009).

Tabulka 7 Vývoj státního dluhu v % HDP – stav plnění kritéria veřejného státního dluhu

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Hodnota kritérií	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Veřejný deficit	50,2	48,7	43,3	42,6	44,5	34,5	30,4	29,4	28,8
Stav plnění	splněno	splněno	splněno	splněno	splněno	splněno	splněno	splněno	splněno

Zdroj: Vlastní zpracování dle NBS

Graf 10 Vývoj státního dluhu v % HDP – porovnání s referenční hodnotou

Zdroj: Vlastní zpracování NBS

3.1.5 Kritérium měnové stability na devizových trzích

Důležitým cílem, za který je NBS spoluodpovědná, je kursová stabilita v ERM II. Stabilita kurzu je společnou odpovědností vlády a NBS, přičemž NBS odpovídá za zabránění krátkodobým výkyvům kurzu a spolu s vládou se snaží držet střednědobý vývoj kurzu blízko rovnovážné úrovni a zabránit vytvoření nerovnováh, které by mohli zasáhnout do vývoje kurzu. Kurz koruny se v roce 2006 vyvíjel stabilně, ale vzhledem k tomu, že nebyla splněná podmínka dvouročního členství v ERM II, nelze plnění kursového kritéria hodnotit.

Slovenská koruna vstoupila do ERM II 28. listopadu 2005. Zároveň s rozhodnutím o vstupu byla určená i centrální parita na úrovni 1 euro = 38,4550 Sk. Koruna v ERM II využívala standardní flukтуаční pásmo $\pm 15\%$ okolo centrální parity. Spodní hranice pro povinné intervence byla určená na 32,6868 SKK/EUR a horní hranice 44,2233 SKK/EUR.

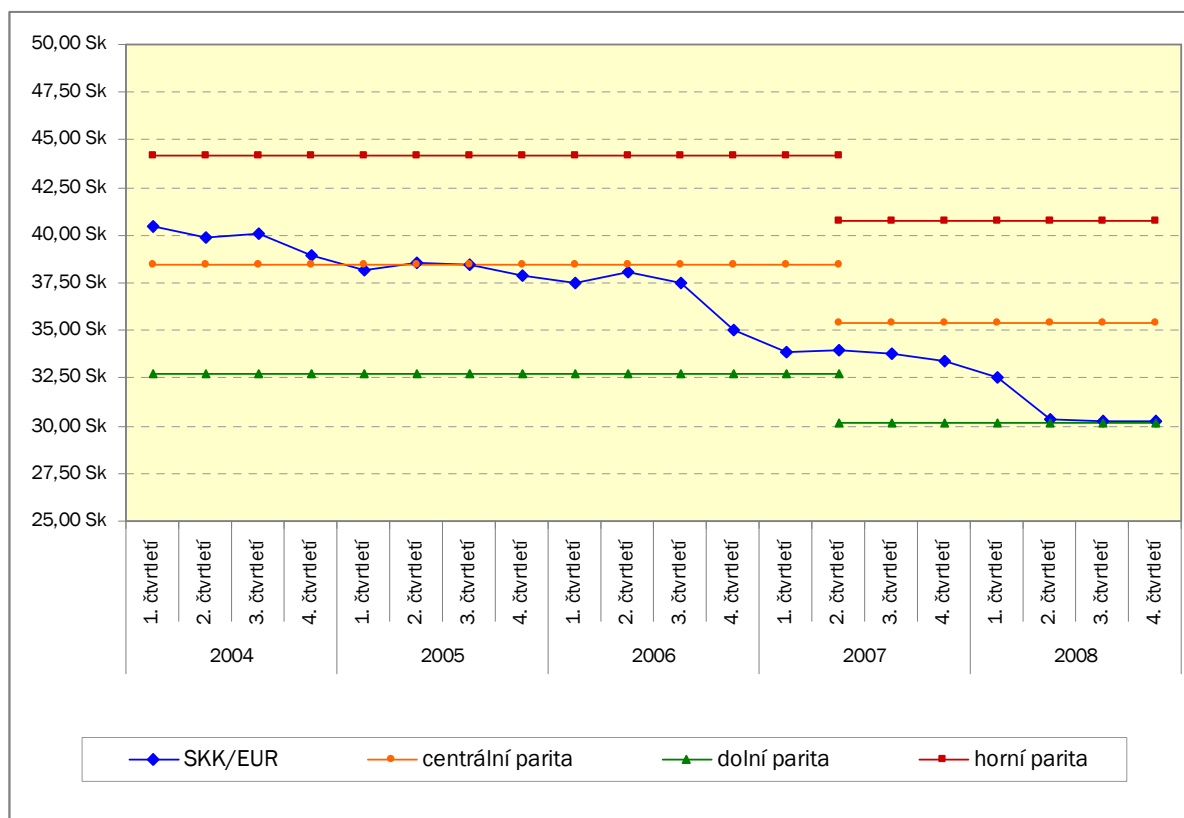
Při dosažení některé z těchto hraničních hodnot je povinností, všech centrálních bank zemí eurozóny, ji bránit. V červnu a červenci 2006, koruna příliš oslabovala. V tomto období setrvala koruna několik dní u horní hranice flukтуаčního pásma (Graf 11). Následně kurz slovenské koruny pokračoval v posilování a nabýval historicky nejvyšší hodnoty. Převážnou část doby účasti koruny v ERM II se koruna obchodovala na dolní hranici flukтуаčního pásma, na konci roku 2006 se její hodnota pohybovala na úrovni 10 % nad centrální paritou. Slovenská ekonomika přešla od vstupu do ERM II významnými strukturálními změnami. V důsledku tohoto vývoje centrální parita přestala být v souladu s aktuálním stavem ekonomiky. Na žádost Slovenska se po dohodě členů výboru pro ERM II centrální parita slovenské koruny v ERM II revalvovala s účinností od 19. března 2007. Nová centrální parita koruny vůči euru byla stanovená na úrovni 1 euro = 35,4424 Sk. Spodní hranice se snížila na 30,1260 SKK/EUR a horní hranice se snížila na 40,7588 SKK/EUR (Tabulka 8) (NBS Analýza, 2009).

Tabulka 8 Vývoj SKK vůči euru

rok	čtvrtletí			
	I	II	III	IV
2004	40,421	39,931	40,056	38,925
2005	38,185	38,537	38,450	37,871
2006	37,455	38,036	37,505	35,025
2007	33,863	34,017	33,821	33,365
2008	32,497	30,323	30,280	30,204

Zdroj: Vlastní zpracování dle SNB

Graf 11 Vývoj kurzu Slovenské koruny vůči Euru (SKK/EUR) ve flukтуаčním pásmu $\pm 15\%$

Zdroj: Vlastní zpracování dle NBS

3.1.6 Shrnutí plnění maastrichtských kritérií

Závěrem lze říci, že Slovensko plnilo veškerá maastrichtská kritéria od roku 2007, a některé s dostatečnou rezervou. Úrovně jednotlivých kritérií byly každoročně zveřejňovány a komentovány v Konvergenčních zprávách vydaných ECB. Po splnění podmínek zasedla Evropská komise a začátkem května 2008 zveřejnila oficiální termín přijetí eura na Slovensku.

3.2 Plnění maastrichtských kritérií po zavedení eura na Slovensku

Splnění maastrichtských kritérií bylo klíčovou podmínkou pro zavedení eura. Budou-li kritéria plněna udržitelným způsobem, předpokládá se, že země eurozóny je budou plnit dlouhodobě, ačkoli po vstupu do eurozóny nejsou země formálně povinny pokračovat v plnění všech čtyř kritérií, jež jsou závazné pro každou zemi EU. Výjimkou je fiskální kritérium, jehož obsahem je v podstatě plnění pravidel vyplývajících z **Paktu stability a růstu**²⁴ (SGP). Vůči zemi vstupující do eurozóny se nesmí uplatňovat postup při nadměrném deficitu²⁵. Z dosavadních zkušeností ale vyplývá, že většina zemí po zavedení eura neplnili ani pro ně závazné pravidla na dodržování rozpočtové disciplíny (Biatec 10/2008).

Cenový vývoj

Při přepočtu cen na novou měnu může při některých cenách zboží a služeb dojít k jejich růstu, a to nejen z důvodu zaokrouhlení cen. Jde o tzv. „**changeover efekt**“, který byl pozorovaný v každé zemi dosud zavádějící euro. Kvantifikace tzv. „**pre-changeover efektu**“ je založena na porovnání vývoje HICP vůči HMU, v době když se SR připravovala vstoupit HMU. Následující analýza byla převzata ze zdrojů NBS a zabývá se výpočtem efektu zavedení eura v podmínkách Slovenska. Odpovídá na otázku, „*Zda a do jaké míry byla lednová inflace SR ovlivněná přepočtem cen položek spotřebitelského koše do nové měny euro*“. Závěr analýzy, je výsledkem pěti použitých metod s cílem zabezpečit co největší možnou míru objektivitu (Biatec 7/2009).

---

²⁴ Pakt stability a růstu (*Stability and Growth Pact SGP*) souvisí s třetí fází HMU, má zajistit dodržování rozpočtové disciplíny i po zavedení jednotné měny. Skládá se z preventivní a odrazující části. Stanoví základní technické parametry – kontrola rozpočtové disciplíny, koordinace hospodářských politik, snižování nadměrných deficitů apod. (ČNB, 2003)

²⁵ Pokud členský stát překročí strop schodku, je na úrovni EU zahájen postup, který zahrnuje několik kroků, včetně možností sankcí, a jeho cílem je přimět dotčený členský stát, aby přijal opatření k nápravě situace.

3.2.1 Způsoby přepočtu a přístupy k analýze vlivu zavedení eura na Slovensku

V následující analýze, jež byla uveřejněna v Buletinu SNB, byly použity údaje z časových řad od roku 2005. Důležitým předpokladem je, že vliv zavedení eura způsobí pouze nárůst cen nikoli jejich pokles (Biatec, 3/2009).

1. Přístup založený na pravidle 3 sigma²⁶

Na základě měsíčních údajů z období od ledna 2005 do prosince 2008, byla vypočítaná průměrná meziměsíční změna a standardní odchylka pro více než 700 položek spotřebního koše. Tyto hodnoty byly porovnány s vývojem těchto položek v lednu r. 2009. Takto bylo zjištěno, že 49 položek spotřebitelského koše HICP zaznamenalo trojnásobný meziměsíční nárůst standardní odchylky. Z těchto reprezentantů byly vyřazeny ty, které zaznamenaly záporné výsledky, tj. regulované ceny, jež jsou stanoveny na 4 desetinná místa, u nich vliv zaokrouhlení přítomný není, a ty u kterých mohlo dojít k výraznému sezónnímu nárůstu, resp. poklesu. Takto upravený vzorec obsahoval 23 reprezentantů. **Po váhovém přepočítání cen vliv zavedení eura představoval 0,12 p. b.**

2. Přístup na základě mezinárodního porovnání

V rámci této metody byly porovnávány lednové meziměsíční změny vývoje cen položek spotřebitelského koše s průměrným meziměsíčním nárůstem cen v sousedních zemích (Česko, Polsko, Maďarsko, Rakousko) na úrovni 4 místního COICOP²⁷. Za vliv zavedení eura byl považován přírůstek k celkové inflaci vyšší, než průměr v uvedených zemích. Takto zvolený postup identifikoval 41 skupin spotřebního koše (z 87), u kterých byl zaznamenán vyšší než průměrný růst z okolních zemí. Vyřazené byly skupiny sezónního zboží (oděvy, obuv), a nebraly se v úvahu ceny ovlivněné regulací (cigarety, elektrická energie, plyn, teplo). Výsledná skupina představovala 31 skupin. **Vliv zavedení eura by podle tohoto přístupu představoval 0,19 p. b.**

---

²⁶ Pravidlo 3 sigma předpokládá, že při normálním rozdělení proměnné se 99% všech hodnot proměnné nachází v intervalu $\pm 3\sigma$, přičemž σ představuje standardní odchylku příslušné proměnné od její střední hodnoty.

²⁷ COICOP - Classification of Individual Consumption by Purpose neboli Harmonizovaný index spotřebitelských cen (Zdroj: Eurostat)

3. Přístup na základě porovnání posunu v rozdělení jednotlivých reprezentantů, medián a průměr

Tento přístup porovnával rozdělení cen jednotlivých reprezentantů, jejich medián a průměr v prosinci 2008 a v lednu 2009. Výraznější růst průměru oproti mediánu nasvědčuje, že v rámci dané položky se vyskytl růst ceny „outliers²⁸“ – subjekty, které výrazněji zvýšili cenu položek spotřebního koše, než ostatní subjekty. Podíl cen potravin končících 5-ti centy a 10-ti centy se v prosinci pohyboval v blízkosti 28 % a v lednu vzrostl přibližně na 38 %. Z toho lze usuzovat na zvýšenou motivaci tvůrců cen zaokrouhlovat na atraktivnější ceny. Efekt zavedení eura u této skupiny položek spotřebního koše byl pravděpodobný. Jedním z důvodů proč k tomu mohlo dojít právě u této skupiny položek spotřebního koše je, že potraviny jsou charakteristické průměrně nízkou nominální cenou a vysokou konkurencí. V případě regulovaných cen dochází ke zvýšení stanovením ceny pro celé území SR. Ceny obchodovatelných položek vyjma pohonných hmot jsou vystavené silné mezinárodní konkurenci a dá se tedy předpokládat, že vliv zavedení eura bude nulový. **Přírůstek uvedené podskupiny reprezentantů k celkové inflaci byl na úrovni 0,12 p. b., a je považován za vliv zavedení eura do celkové inflace.**

4. Přístup porovnávající meziměsíční přírůstek jednotlivých položek v lednu 2009 se změnou v minulých letech

V tomto přístupu byl porovnáván lednový meziměsíční vývoj všech porovnatelných reprezentantů spotřebního koše HICP v lednu 2009 s vývojem v lednu 2005 až 2008. Byly vyřazené pouze ty, kde došlo ke změnám (záměna jednoho reprezentanta za jiný) v průběhu uvedeného období (například auta), ze vzorku byli vyřazené rovněž regulované ceny kromě dopravy. Rovněž byli vyřazené i sezónní potraviny (ovoce a zelenina) a produkty, kde došlo ke změně nepřímých daní (cigarety). Při výpočtu vlivu zavedení eura byli brány do úvahy jen položky, které zaznamenali v lednu 2009 výraznější nárůst, než byl průměrný lednový růst v předchozích letech. Hodnoty jednotlivých přírůstků zobrazuje Tabulka 9. **Výsledná střední hodnota ($\tilde{m}$) přírůstku efektu zavedení eura by měla na základě uvedeného přístupu představovat 0,18 p. b.**

---

²⁸ Outliers jsou případy, které představují odlehle hodnoty od střední hodnoty souboru. Každý soubor dat má ze statistického rozložení, které je možné charakterizovat střední hodnotou a rozptylem hodnot kolem této střední hodnoty. Nejvzdálenější hodnoty pak výrazně ovlivňují především střední hodnotu, jejich odstraněním ze souboru dostaneme parametry souboru, které „lépe odpovídají skutečnosti“. (Zdroj: MZ ČR)

Vzorec výpočtu Střední hodnoty – mediánu $\tilde{m} = \frac{X_{\frac{n+1}{2}} + X_{\frac{n+1}{2}}}{2}$; Zdroj: Přednáška Valentová

Tabulka 9 Přírůstek celkové měsíční změny vybraných položek spotřebního koše

Struktura spotřebního koše	Přírůstek k celkové meziměsíční změně
Potraviny a nealkoholické nápoje	0,020
Alkoholické nápoje, tabák a narkotika	0,002
Oděvy a obuv	0,003
Nájemné, voda, elektřina, plyn a jiná paliva	0,018 $\tilde{m}$
Nábytek, bytové vybavení a běžná údržba domu	0,005
Zdravotnictví	0,016
Doprava	0,033
Pošta a spoje	0,001
Rekreace a kultura	0,024
Vzdělání	0,001
Hotely, kavárny a restaurace	0,016
Různé zboží a služby	0,012
Celkem	0,152

Zdroj: NBS

5. Přístup založený na porovnání předpokladů vycházejících z Autoregresních modelů klouzavých průměrů (ARMA²⁹ modelů) a skutečného vývoje

V tomto přístupu se porovnávala nejpravděpodobnější predikce³⁰ na leden založená na jednoduchých ARMA modelech pro jednotlivé skupiny 4místního COICOP indexu i po zohlednění standardní chyby a skutečného vývoje (vypočítal se maximální a minimální lednový index).

Pro výpočet vlivu zavedení eura se nebrali do úvahy takové skupiny spotřebního koše, u kterých lednový index byl v rámci předpokládaného intervalu, nebo který byl pod předpokládaným intervalem. Rovněž se vyřadili sezónní produkty (ovoce) a regulované ceny (elektrická energie, teplo). Takto vypočítaný **vliv zavedení eura by měl představovat přibližně 0,15 p. b.** (Biatec, 3/2009).

Závěr

Podle předchozích přístupů k analýze vlivu zavedení eura na inflaci, byl podle nejnižší a nejvyšší hodnoty v intervale **0,12 – 0,19 p. b.** (Tabulka 10). $\tilde{m}$ **střední hodnota intervalu**

²⁹ ARMA model (*Autoregressive moving average model*) - Použití ke krátkodobé predikci a to v situaci, kdy nejsou k dispozici adekvátní data vysvětlujících proměnných, resp. když odhadnuté parametry jsou z hlediska ekonomických, statistických i ekonometrických kritérií nepoužitelné. Nebo má-li model špatné prognostické vlastnosti. Jedná se o smíšený proces autoregresního modelu (AR) a Modelu Klouzavých průměrů (MA) kdy při modelování časových řad, jednotlivá pozorování nevyhovují zcela předpokladům MA resp. AR modelů.

³⁰ Predikce – odhad budoucích hodnot skutečného průběhu

je **0,15 p.b.** Této hodnotě se nejvíce přibližuje také výsledek uvedený v Tabulka 9 celkových přírůstků spotřebního koše.

Tabulka 10 Shrnutí výsledků analýzy vlivu zavedení eura v SR podle přístupu

Přístupy k analýze vlivu zavedení eura v SR	Výsledek
Přístup založený na pravidle 3 sigma	0,12
Přístup na základě mezinárodního srovnání	0,19
Přístup na základě porovnání posunu v rozdělení jednotlivých reprezentantů, medián a průměr oproti prosinci	0,12
Přístup porovnávající lednový meziměsíční změnu jednotlivých reprezentantů r. 2009 se změnou v minulých letech	0,18
Přístup založený na porovnání předpokladů vycházejících z ARMA modelů a skutečného vývoje	0,15 ě
Interval	0,12 – 0,19

Zdroj: NBS

3.2.2 Vývoj spotřebitelských cen v lednu 2009 a kvantifikace tzv. „net-changeover efektu“, stav plnění maastrichtského kritéria

– v lednu 2009 Slovensko stále plní maastrichtské kritérium

Vývoj úhrnné hladiny spotřebitelských cen v SR se v letech 1993 – 2008 vyznačoval meziměsíčním přírůstkem. V lednu každého roku byl zpravidla nejvyšší a většinou značně převyšoval 1 %. V lednu 2009 se však růst úhrnné hladiny výrazně zpomalil, protože oproti prosinci 2008 stoupl jen o 0,4 %, což bylo historicky nenižší lednový přírůstek na meziměsíční bázi. Souviselo to se zpomalením růstu jádrové inflace i regulovaných cen. V širších souvislostech jde o důsledek globální hospodářské krize, která je rozhodující příčinou zmírňování tlaku na růst cen, a to nejen v SR, ale i v zahraničí (Biatec 3/2010).

Inflace měřená HICP v lednu 2009 vykazovala meziměsíční dynamiku 0,4 % a meziroční tempo růstu se zpomalilo v lednu 2009 na 2,7 % (z 3,5 % v prosinci 2008). V důsledku globálních faktorů představoval meziměsíční nárůst HICP v lednu 2009 nejnižší lednový nárůst v historii SR. V roce 2009 pokračoval trend poklesu míry celkové inflace. Největší vliv měli klesající ceny produktů průmyslové výroby a potravin. **Vliv zavedení eura na inflaci představoval přibližně 0,15 p. b.** (Biatec, 3/2009).

Kvantifikace tzv. „net-changeover efektu“.

Na úrovni agregátů cenových indexů podle oborů COICOP se pomocí pravidla „3 sigma“ nepodařilo identifikovat žádný obor, který by v lednu 2009 vykazoval znaky neúměrného zrychlení růstu cen oproti jejich růstu v předchozích letech. Významné odchylky vývoje bazických cenových indexů v lednu 2009 se pomocí pravidla „3 sigma“ podařilo identifikovat

na úrovni jednotlivých reprezentantů spotřebního koše. Pomocí pravidla „3 sigma“ byly vyloučeny všechny regulované ceny, které v lednu 2009 stoupli oproti prosinci 2008. (ceny cigaret, nájemné, léky). Díky uvedené redukci se ukázalo, že 17 reprezentantů spotřebního koše zaznamenalo v lednu 2009, který na základě pravidla „3 sigma“ není možné považovat za normální v porovnání s jejich cenovým vývojem v předchozích letech. Meziměsíční změny cen (růst resp. pokles) daných 17 reprezentantů spotřebního koše v lednu 2009 tvořilo výchozí disko pro kvantifikaci tzv. „net-changeover efektu“. Na základě zohlednění vah jednotlivých 17 reprezentantů ve spotřebním koši se odhaduje, že tzv. „**net-changeover efekt**“ **představuje 0,12 p. b.** Uvedený odhad je možné ještě upravit tak, že za neúměrný růst ceny každého z daných 16ti reprezentantů v lednu 2009, který je možno připsat vlivu zavedení eura, se nebude považovat celý jeho růst v % oproti prosinci 2008, ale jen část jeho růstu, která převyšuje jeho průměrný měsíční přírůstek. Takto upravený „**net-changeover efekt**“ **představoval 0,08 p. b.** (Biatec 3/2010).

Tabulka 11 Vývoj spotřebitelských cen podle HICP v %

Veškeré zboží a služby	Srpen 2007 – Červen 2008		Srpen 2007 – Prosinec 2007		Prosinec 2007 – Červen 2008		Červen 2008 – Prosinec 2008		Prosinec 2007 – Prosinec 2008	
	Celková změna	Průměrná změna	Celková změna	Průměrná změna	Celková změna	Průměrná změna	Celková změna	Průměrná změna	Celková změna	Průměrná změna
EU-27	4,4	0,43	1,8	0,45	2,5	0,42	-0,3	-0,05	2,2	0,18
EU-15	4,2	0,41	1,8	0,45	2,3	0,38	-0,7	-0,12	1,6	0,13
Slovensko	4,5	0,44	1,7	0,41	2,8	0,46	0,7	0,12	3,5	0,29
ČR	6,0	0,58	1,8	0,45	4,1	0,67	-0,8	-0,13	3,3	0,27
Polsko	4,6	0,45	2,0	0,50	2,5	0,42	0,7	0,12	3,3	0,27
Rakousko	4,1	0,40	2,0	0,50	2,0	0,33	-0,5	-0,09	1,5	0,12
Slovinsko	6,8	0,66	2,5	0,62	4,2	0,68	-2,3	-0,39	1,8	0,15

Zdroj: vlastní zpracování dle NBS, ŠU SR

3.2.3 Vývoj spotřebitelských cen v období únor až prosinec 2009 a kvantifikace tzv. „post-changeover efektu“

Zpomalení dynamiky růstu úhrnné hladiny spotřebitelských, které byly charakteristickým rysem vývoje slovenské ekonomiky v lednu 2009, se v dalších měsících zintenzívnilo. Svědčí o tom skutečnost, že od února do prosince se spotřebitelské ceny meziměsíčně zvýšily jen čtyřikrát (v květnu, červnu, říjnu a listopadu), třikrát se nezměnily (v únoru, červenci a září) a čtyřikrát poklesly (v březnu, dubnu, srpnu a prosinci). V období leden až prosinec 2009 se úhrnná cenová hladina zvýšila oproti prosinci 2008 kumulativně jen o 0,6 %, co představuje historické minimum. V letech 1993 – 2008 byl jej kumulovaný přírůstek v období leden až prosinec vždy řádově vyšší, přičemž nejmenší byl v roce 2007, kdy dosáhl 3,3 %. Vzhledem

k tomu, že pokles inflace byl od začátku roku 2009 viditelný nejen v SR, ale i v zahraničí, lze konstatovat, že se stal průvodním jevem globální hospodářské krize. Svědčí o tom vývoj HICP v SR i v zahraničí (kromě Polska a Slovinska).

Kumulovaný meziměsíční přírůstek HICP za jednotlivé měsíce roku 2009 byl téměř všude nižší než v roce 2008, co je zřejmé z jeho porovnání v EU-27³¹ (1,3 % vs. 2,0 %), v EU-15³² (0,8 % vs. 1,5 %), v Rakousku (1,1 % vs. 1,4 %), v ČR (0,6 % vs. 3,2 %) a v SR (0,0 % vs. 3,5 %), přičemž jen v Polsku (3,8 % vs. 3,4 %) a Slovinsku (2,1 vs. 1,8 %) byl naopak mírně vyšší. Z porovnání však zároveň vyplývá, že dynamika růstu spotřebitelských cen byla v SR v roce 2009 nejnižší, protože HICP v SR dosáhl nulový kumulovaný přírůstek (oproti prosinci 2008). Zpomalování dynamiky růstu úhrnné hladiny spotřebitelských cen od začátku roku 2009 se velmi dobře shoduje s vývojovými tendencemi, které byly zaznamenány v únoru až prosinci 2009 (Biatec 3/2010).

– Slovensko přestává plnit maastrichtské kritérium míry inflace v březnu 2009

V důsledku prohlubující se hospodářské krize však průměr 3 zemí s nejnižší inflací v EU klesal rychleji. V březnu 2009 byla referenční hodnota inflačního kritéria nižší než hodnota SR. Slovensko přestalo plnit inflační kritérium i navzdory historicky nejnižší míře meziroční inflace (0,5%) (Tabulka 12)**Chyba! Nenalezen zdroj odkazů..** Průměrná inflace v SR klesla v srpnu 2009 na 2,3 %, referenční hodnota se však snížila na 1,7 %. Inflace měřená HICP v prosinci 2009 stagnovala. V porovnání s koncem roku 2008 to představovalo zpomalení její dynamiky o 3,5 p. b. V průměru za rok 2009 dosáhla inflace hodnotu 0,9 % (v roce 2008 hodnotu 3,9 %) při poklesu cen zboží o 0,8 % a růste cen služeb o 4,4 %. Aktuální vývoj je však v souladu s cílem ECB udržovat cenovou stabilitu, neboť meziroční inflace je nižší než 2 % (Biatec 10/2009).

Kvantifikace tzv. „post-changeover efektu“.

Vzhledem na výsledky analýzy vývoje spotřebitelských cen provedené SNB za toto období, se na daných úrovních agregace cenových indexů nepodařilo pomocí pravidla „3 sigma“ identifikovat žádnou skupinu položek spotřebního koše, která by v únoru až prosinci 2009 vykazovali znaky neúměrného zrychlení růstu cen oproti jejich růstu v předchozích letech.

---

³¹ EU-27 Zahrnuje výsledky všech 27 zemí, jež jsou členy EU

³² EU-15 Zahrnuje výsledky zemí, jež byly v té době členy eurozóny tj. 15 států (od té doby euro přijalo Slovensko a Estonsko – současný stav eurozóny je EU-17 viz Příloha 2)

Znaky v cenovém vývoji se však nepodařilo identifikovat ani na úrovni jednotlivých reprezentantů spotřebního koše, tedy ani v cenovém vývoji oněch 17-ti reprezentantů spotřebního koše, které byli východiskem pro kvantifikaci tzv. net-changover efektu. Lze tedy konstatovat, že **zavedení eura nevedlo v únoru až prosinci 2009 ke vzniku tzv. post-changeover efektu**. Naopak, tlumilo jejich růst a tím přispívalo k poklesu inflace (Biatec, 3/2010).

3.2.4 Vývoj spotřebitelský cen v roce 2010

Cenový vývoj v průběhu roku 2010 byl ovlivněný globálním oživením ekonomické aktivity a následným postupným zvyšováním cenové hladiny, která se v prosinci zvýšila na 1,3 %. Vývoj cen komodit se projevil v inflaci především zvýšením cen pohonných hmot a cen potravin.

Tabulka 12 Vývoj plnění kritéria – míry inflace (HICP, %)

Kritérium	prosinec 2008	duben 2009	srpen 2009	prosinec 2009	prosinec 2010
Referenční hodnota	4,1	3,1	1,7	1,7	3,1
Míra inflace (HICP %)	3,9	3,5	2,3	0,9	0,7
Stav plnění	PLNÍ	x	x	PLNÍ	PLNÍ

Zdroj: vlastní zpracování dle NBS, ŠÚ SR

4 Přínosy a náklady spojené se členstvím v měnové unii

Na obecné úrovni lze uvést, že hlavní předností HMU a jednotné měny je skutečnost, že podmiňuje prohloubení jednotného vnitřního trhu, pro který bylo vytvořeno stejné měnové prostředí v rámci celého teritoria.

Neodvolatelná fixace měnových kurzů členských zemí měnové unie představuje značnou úsporu nákladů spojenou s konverzí jedné měny do druhé. Tyto náklady jsou např. v EU odhadovány na 0,3–0,4% HDP ročně.

V rámci HMU se vytvářejí lepší podmínky pro pohyb výrobních faktorů a tím i pro ekonomický růst, zaměstnanost a stabilnější cenový vývoj. V jednotném vnitřním trhu při existenci různě se vyvíjejících měnových kurzů je narušován tok zboží, služeb, kapitálu a pracovních sil a výše zisku mezi podniky růstem či poklesem vývozních a dovozních cen. Velký vliv má i rozdílná úroková míra, která nepodporuje a narušuje ekonomickou a měnovou stabilitu a ekonomický růst, představuje větší riziko podnikání, nestimuluje optimální toky kapitálu apod. (Brůžek, 2001).

K zavedení jednotné měny se obecně přistupuje především pro vytvoření stabilnějšího prostředí pro mezinárodní obchod, protože tím odpadá riziko změny měnového kurzu, které může mít výrazný dopad na ziskovost realizovaných obchodů a zprostředkovaně též na ochotu ekonomických subjektů angažovat se v mezinárodním obchodě. Pro občany má jednotná měna tu nespornou výhodu, že nemusí směňovat peníze při cestě do jiného státu měnové unie. Veškeré transakce prováděné v jedné měně zjednodušují, zrychlují a zlevňují celý proces realizace mezinárodních ekonomických vztahů, neboť zaniká potřeba vzájemných přepočtů a převodů z jedné měny do druhé (Lacina, 2007).

Vedle předností a výhod, které měnová unie nesporně přináší, má i své zápory. Na prvním místě lze uvést obavy ze ztráty národní měnové suverenity, kdy členské země měnové unie ztratí významný nástroj k ovlivňování své ekonomiky (např. změnou měnových kurzů apod.) Zavedení jednotné měny nese také riziko v podobě v nedostatečné míře ekonomické sladění členské země s ostatními státy měnové unie (Brůžek, 2001).

4.1 Různé přístupy k rozdělení přínosů ze zavedení jednotné měny

Přínosy spojené se zavedením společné měny se dají hledat spíše v rovině mikroekonomické, neboť přínosy v rovině makroekonomické jsou mnohem hůře kvantifikovatelné.

Z mikroekonomického hlediska lze identifikovat dva významné faktory působící na velikost potenciálních přínosů. Prvním je odstranění transakčních nákladů spojených s existencí národních měn. Druhým je snížení nejistoty spojené s neočekávanými změnami měnových kurzů, tedy odstranění tzv. kurzového rizika. Z toho je zřejmé, že hlavními příjemci přínosů jsou především podnikatelské subjekty a obyvatelé členských zemí eurozóny.

Za makroekonomické přínosy lze považovat růst vzájemné obchodní výměny, zvýšení přílivu přímých zahraničních investic a zprostředkovaně vyšší dynamika ekonomického růstu (Lacina 2007).

Přínosy na mikro- a makro- úrovni jsou úzce propojeny. Provést proto jednoznačnou klasifikaci není jednoduché. Názory na význam jednotlivých přínosů se liší v závislosti na charakteru členské ekonomiky. *Mongelli* (2002) ve svém článku věnovaném teorii optimálních měnových oblastí rozlišuje **přínosy měnové unie na tři skupiny:**

- přínosy ze zvýšené efektivity v mikrofonické sféře
- přínosy ze zvýšené makroekonomické stability a růstu
- přínosy z pozitivních externích efektů

Potenciální přínosy spojené se zavedením společné měny podle studie Evropské komise *Jeden trh, jedna měna* (1990).

1. **Transakční náklady a kurzové riziko.** Společná měna eliminuje transakční náklady spojené s konverzí jednotlivých měn uvnitř HMU. Odstraněním kurzové volatility v rámci měnové unie se podstatně snižuje nejistota investorů související se snižováním úrokových sazeb, což by mohlo přispět k urychlení ekonomického růstu.
2. **Cenová stabilita a transparentnost.** Společná měnová politika by měla zajistit větší cenovou stabilitu a transparentnost. Politická podpora a koordinovaná spolupráce vlád členských zemí by měla vést ke snížení inflace při poměrně nízkých společenských nákladech. Nízká inflace následně umožní snížit nominální úrokové sazby.
3. **Veřejné finance.** Členství v HMU zavazuje členské státy provádět zodpovědnou a vzájemně koordinovanou fiskální politiku vedoucí ke snižování rozpočtových schodků.

Společná měna a jednotný vnitřní trh umožní zvýšit konkurenci v oblasti vládních zakázek, což společně se zpřísněnou kontrolou rozpočtového chování jednotlivých vlád podnítl vyšší efektivnost sektoru veřejné správy.

4. **Ztráta národních měn a autonomie měnových politik členských států.** Společná měnová politika ECB omezí potenciální šoky zapříčiněné nestabilitou měnových kurzů, popř. nekoordinovanými monetárními politikami. Úrokové diferenciály jednotlivých zemí, které pravděpodobně přetrvají i po zavedení jednotné měny, budou odrazem rozdílného vnímání důvěryhodnosti hospodářské politiky dané země z pozice investorů.
5. **Postavení jednotné evropské měny ve světovém měnovém systému.** Euro se stane společně s americkým dolarem a japonským jenem jednou z vedoucích světových měn, což posílí význam EU v oblasti ekonomické i politické. Významně se sníží potřeba devizových rezerv držených za účelem ochrany stability eura ve srovnání s celkovou výší rezerv nutných pro intervence ve prospěch původních národních měn. (Lacina, 2007)

Následující Tabulka 13 shrnuje přínosy na přímé a nepřímé včetně určení, zda budou jednorázové nebo trvalé, a zda mají charakter okamžitý nebo střednědobý.

Tabulka 13 Rozdělení přínosů ze zavedení jednotné měny na přímé

PŘÍNOSY		EFEKT		<i>Horizont</i>
PŘÍMÉ	Omezení kursového rizika	okamžitý	trvalý	<i>Odrazí se např. v pozitivním dopadu na ekonomický růst, po zavedení</i>
	Snížení transakčních nákladů	okamžitý	trvalý	<i>Po zavedení</i>
	Snížení nákladů na obstarání kapitálu	Střednědobý až dlouhodobý	trvalý	<i>Zintenzivnění konkurence, po zavedení</i>
	Vyšší transparentnost cen	Střednědobý až dlouhodobý	trvalý	<i>Po zavedení</i>
NEPŘÍMÉ	Růst zahraničního obchodu	Střednědobý až dlouhodobý	trvalý	<i>Po zavedení</i>
	Příliv zahraničních investic	Střednědobý až dlouhodobý	trvalý	<i>Po zavedení</i>
	Stabilizace veřejných financí	Střednědobý až dlouhodobý	trvalý	<i>Projeví se před i po zavedení eura</i>

Zdroj: Lacina, 2008

4.1.1 Eliminace transakčních nákladů

Přínosy z eliminace transakčních poplatků rostou v závislosti na objemu a frekvenci použití dané národní měny jako mezinárodní platební jednotky, otevřenosti ekonomiky, efektivnosti směnárenských služeb a konečně na variabilitě měnového kurzu národní měny. Z výše uvedených důvodů budou přínosy spojené s eliminací transakčních nákladů vyšší u malých otevřených ekonomik. Je ovšem nutné upozornit na skutečnost, že zatímco výnosy pramenící z odstranění poplatků představují ušetření nákladů pro obyvatele i firmy, znamenají ztrátu pro banky. To znamená „vyschnutí“ jednoho ze zdrojů příjmů. Banky se tak budou snažit ušlý zdroj příjmů nahradit příjmem jiným. Ačkoli byly všechny země propojeny společným platebním systémem TARGET³³ (Lacina, 2007).

Přínosy Slovenska ze zavedení eura

Nejdůležitějším přínosem zavedení eura pro podnikatelský sektor se předpokládá odstranění transakčních nákladů spojených s eurovými operacemi. **Výše těchto nákladů** v ekonomice SR **představuje přibližně 0,36 % HDP**. Tento odhad předpokládá úsporu finančních transakčních nákladů při mezibankovních obchodech, finančních transakčních nákladů při devizových transakcích s podniky a obyvatelstvem, a též úsporu administrativních transakčních nákladů. Většina z výše uvedených úspor transakčních nákladů je realizovaná v podnicích.

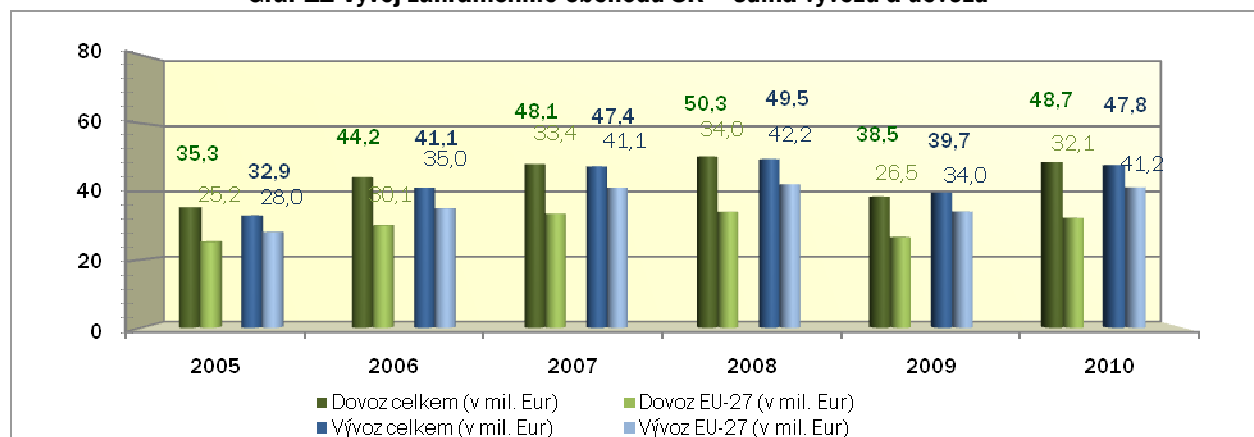
V předchozích kapitolách bylo uvedeno, že Slovenská ekonomika se vyznačuje vysokou otevřeností (kap. 2.4.2). Podíl zahraničního obchodu (suma vývozu a dovozu) na HDP se pohybuje v průměru na úrovni 146,5 % HDP (Tabulka 3). Vstupem Slovenska do EU došlo k dalšímu zintenzívnění obchodu mezi Slovenskem a ostatními zeměmi EU.

Dle následujícího Graf 12 je patrné, že dovoz ze zemí EU-27 tvoří v průměru **okolo 68,4 %** z celkového dovozu, přičemž **dovoz z eurozóny necelých 50 %** celkového dovozu do SR. Do zemí EU-27 směřuje průměrně **85,4 %** vývozu z celkového vývozu ze SR, přičemž do eurozóny směřuje průměrně 55 % z celkového vývozu.

---

³³ Výraz TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer) označuje tzv. Transevropský automatizovaný zúčtovací systém expresních převodů fungující v reálném čase.

Graf 12 Vývoj zahraničního obchodu SR – suma vývozu a dovozu

Zdroj: vlastní zpracování dle ŠÚ SR

Rostoucí mezinárodní obchodní výměna a příliv zahraničních investic se promítají do růstu počtu a objemu devizových obchodů. V roce 2008 překročil objem eurových devizových obchodů SR 20,17 mld. USD (Tabulka 14), což představuje **26,9 % z celkového devizového trhu SR**. Za rok 2006 a 2007 se devizový trh pohyboval jen mezi 10,3 až 11,3 mld. USD, tedy na úrovni 14–16%. Euro se obchoduje převážně na spotovém (pohotovém) trhu, kde jeho podíl v roce 2005 představoval 98 % (Biatec, 2010).

Tabulka 14 Struktura devizového trhu v SR v letech 2006 – 2008

Devizový trh v SR		EUR objem		Celkový objem
		(mil. USD)	(%)	(mil. USD)
2006	Obchody SR bez účasti zahraničních bank	2 699,1	29,5	9 159,7
	Obchody se zahraničními bankami	7 683,1	14,0 %	54 720,6
	Devizový trh v SR krom NBS	10 382,2	16,3 %	63 880,3
2007	Obchody SR bez účasti zahraničních bank	2 144,1	43,6	4 922,2
	Obchody se zahraničními bankami	9 207,0	12,1 %	75 950,7
	Devizový trh v SR krom NBS	11 351,1	14,0 %	80 872,9
2008	Obchody SR bez účasti zahraničních bank	2 666,5	52,1	5 119,2
	Obchody se zahraničními bankami	17 505,7	25,1 %	69 805,2
	Devizový trh v SR krom NBS	20 172,2	26,9 %	74 924,5

Zdroj: vlastní zpracování dle NBS

Transakční náklady vznikající při devizových transakcích lze rozdělit na finanční a administrativní. Největší položku v rámci finančních transakčních nákladů představuje rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou deviz – tzv. spread³⁴. Na mezibankovním trhu, před zavedením eura dosahoval tento rozdíl při spotových obchodech s eurem v průměru 5,3 halířů a při forwardo-

³⁴ Spread zahrnuje rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou finančního nástroje a různé poplatky za výměnu.

vých³⁵ obchodech 10 halířů na jedno euro. Při transakcích uskutečňovaných mezi bankami a podniky/občany předpokládáme, že většina transakcí probíhala na základě devizového kurzu vyhlášeného komerčními bankami. Průměrný rozdíl mezi prodejní a nákupní cenou eura ve třech největších komerčních bankách na Slovensku za rok představoval 96 halířů. Objem spotových a forwardových devizových obchodů s eurem představoval dle údajů NBS v letech před zavedením eura 3 088 mld. Sk. **Roční úsporu finančních transakčních nákladů se zavedením eura je možné vyčíslit na přibližně 2,1 mld. Sk, tj. 0,15 % HDP.**

4.1.2 Transparentnost cen

Zavedení jednotné měny přináší zjednodušení v podobě zvýšené cenové transparentnosti. Ke srovnání cen stejného typu výrobku již spotřebitel nemusí znát hodnotu měnového kurzu. Srovnání cen se tak stává mnohem jednodušší. Lze očekávat úplné sblížení nominálních cen stejného typu zboží mezi členskými zeměmi eurozóny? Zcela jistě ne. V současné době existuje na Slovensku potažmo v rámci celé eurozóny řada rigidit, které brání dosažení plné cenové konvergence, i když vytvoření měnové unie a používání společné měny může do budoucna přispět k postupnému odbourávání cenových rozdílů. **Přínosy v této oblasti proto zatím zůstávají oproti očekávání omezené (Lacina, 2007).**

4.1.3 Eliminace kurzového rizika

Dalším přínosem souvisejícím s vytvořením měnové unie je eliminace kurzového rizika. Kurzové riziko lze definovat jako variabilitu neočekávaných změn měnových kurzů. V tomto pojetí je rozhodujícím faktorem ovlivňujícím kurzové riziko neschopnost po delší dobu odhadovat budoucí vývoj měnových kurzů s vysokou pravděpodobností (Lacina, 2007). Velikost kurzového rizika je závislá jednak na velikosti aktiv a pasiv tak i na variabilitě měnového kurzu. Eliminace kurzového rizika by následně měla podpořit vzájemný obchod a zprostředkovaně i ekonomický růst.

---

³⁵ tzv. forwardový měnový kurz rovněž vyjadřuje hodnotu jednotky cizí měny v např. SKK – je ovšem rozdíl v tom, že u tzv. forwardových transakcí dochází k vypořádání až v budoucnosti.

Vývoj kurzu slovenské koruny vůči euru vykazuje sestupnou tendenci.(Tabulka 15)
Z původního maxima 45,812 SKK za EUR se dostal až na 30,126 SKK za EUR, tedy až na hodnotu, která byla použita při přechodu slovenské koruny na euro (Biatec, 2010).

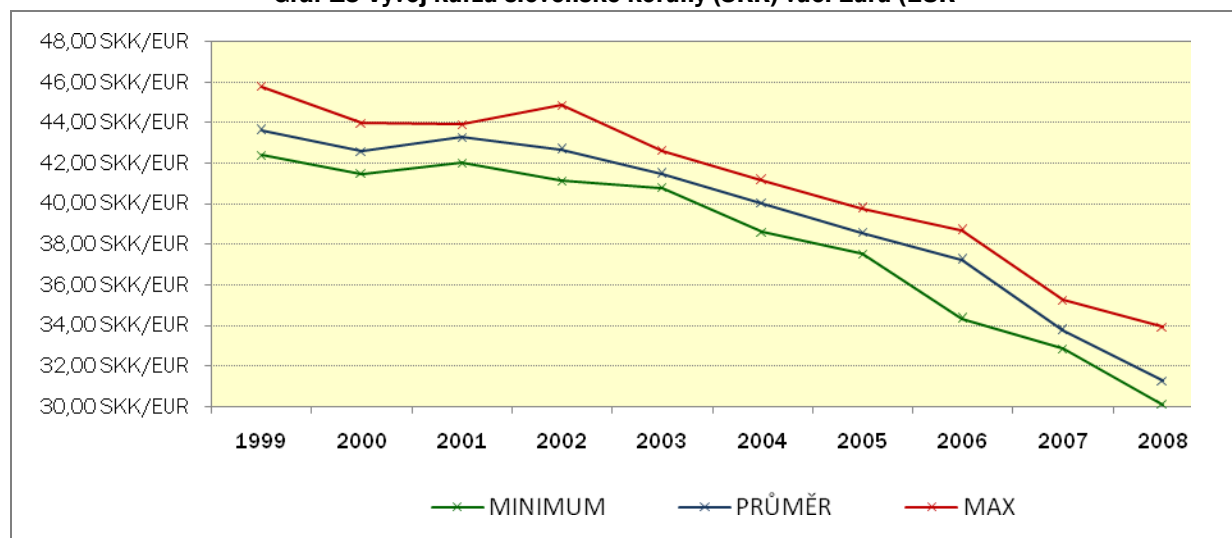
Tabulka 15 Vývoj kurzů slovenské koruny (SKK) vůči Euru (EUR) – Slovenská republika

Vývoj kurzů SKK vůči EUR – Slovenská republika										
Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Minimu	42,422	41,512	42,025	41,136	40,81	38,62	37,558	34,345	32,861	30,126
Průměr	43,637	42,589	43,309	42,699	41,491	40,045	38,593	37,248	33,781	31,291
Maximum	45,812	43,996	43,945	44,886	42,643	41,167	39,782	38,71	35,279	33,95

Zdroj: vlastní zpracování dle NBS

Odstranění části kurzového rizika pro podniky je dalším přínosem ze zavedení eura **Odhad úspor nákladů v souvislosti s odstraněním kurzového rizika spojeného s transakcemi uskutečňovanými v eurech představuje přibližně 0,02 % HDP** (Biatec, 2006). Dle průzkumu NBS je vyčísleno, že asi 20 % transakcí, které do výpočtu úspor vstupují, je realizovaných přímo obyvatelstvem a úspora nákladů z titulu **odstranění kurzové volatility v podnicích je odhadnuta asi na 0,016 % HDP**. Podobně jako v případě úspor transakčních nákladů, přímý vliv odstranění kurzového rizika lze pozorovat hlavně v podnicích zapojených do zahraničního obchodu se zeměmi eurozóny.

Graf 13 Vývoj kurzů slovenské koruny (SKK) vůči Euru (EUR)

Zdroj: vlastní zpracování dle NBS

4.1.4 Vzájemný obchod a ekonomický růst

Ve střednědobém časovém horizontu lze očekávat vliv zavedení eura na zvýšení atraktivity Slovenska pro přímé zahraniční investice (PZI). Dodatečný růst zahraničního obchodu a přímých zahraničních investic by se měl projevit ve zrychlení ekonomického růstu.

Minulý rok byl pro Slovensko charakteristický oživením přílivu přímých zahraničních investic. Vyplývá to z analýz Erste Group, která je mateřskou skupinou Slovenské spořitelny. PZI do zemí střední a východní Evropy zaznamenal v minulém roce 9%ní nárůst. V případě Slovenska dosáhl příliv PZI úroveň 1 % HDP, což je pozitivní signál oživení po roce 2009, ve kterém se příliv PZI prudce zpomalil.

Nové investiční projekty na Slovensku v roce 2010 dokázali nastartovat příliv majetkových účastí, který se zpomalil především na přelomu roku 2009 a 2010. V druhém půlroce 2010 se zvýšili i reinvestované zisky, a to pravděpodobně v důsledku oživení průmyslu a ziskovosti tohoto sektoru (Tisková zpráva SLSP, 2011).

4.2 Přístup k rozdělení nákladů na zavedení jednotné měny eura

Vedle předností které měnová unie přináší, má i své zápory. **Z makroekonomického hlediska** lze na prvním místě uvést:

- **Obavy ze ztráty národní měnové suverenity**, kdy členské země měnové unie ztratí významný nástroj k ovlivňování své ekonomiky (např. změnou měnových kurzů apod.)
- **Rostoucí vzájemná závislost národních ekonomik** v důsledku sílících integračních procesů je však nesporně symetrická a ohledem na velice rozdílnou ekonomickou sílu členských zemí. Navíc volný pohyb kapitálu v asymetrické struktuře mezi vzájemně závislými ekonomikami míru národní měnové suverenity dále snižuje.
- **Neomezený pohyb kapitálu** může přinést nebezpečí přelévání zdrojů z oblastí s nižší produktivitou do oblastí, kde je produktivita vyšší.
- **Směnný kurz a úrokové sazby** nebude možné používat jako nástroj obchodní a měnové politiky (Brůžek, 2001).

Z technického hlediska lze náklady na zavedení eura lze rozdělit do čtyř hlavních skupin:

- úprava informačních systémů
- administrativní náklady
- komunikace s veřejností a jinými organizacemi
- hotovostní operace (König, 2006).

Následující Tabulka 16 shrnuje náklady na přímé a nepřímé včetně určení, zda budou jednorázové nebo trvalé, a zda mají charakter okamžitý nebo střednědobý.

Tabulka 16 Rozdělení nákladů na zavedení jednotné měny na přímé a nepřímé

NÁKLADY		EFEKT		Horizont
PŘÍMÉ	Ztráta autonomní měnové a ztráta kurzové politiky	okamžitý	trvalý	Projeví se před i po zavedení eura
	Bezprostřední růst cenové hladiny	okamžitý	jednorázový	Projeví se po zavedení
	Administrativní a technické náklady	okamžitý	jednorázový	Projeví se před i po zavedení
	Specifické náklady bankovního sektoru	okamžitý	jednorázový i trvalý	Projeví se před i po zavedení eura
NEPŘÍMÉ	Dlouhodobý růst cenové hladiny	okamžitý	trvalý	Po zavedení

Zdroj: Lacina, 2007 Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku

5 Makroekonomický ukazatele

Jedním z hlavních cílů demokraticky volených vlád ve světě je zabezpečení dlouhodobé prosperity pro své občany. Hospodářská politika se ve všeobecnosti – aspoň v deklarativní rovině – snaží o maximalizaci veřejného blahobytu. Kvalita života je mnohorozměrný ukazatel, který kromě materiálních hodnot zahrnuje i zdraví, sociální soudržnost, kulturu, náboženství, či subjektivní vnímání blahobytu. Proto mohou být mezi číselným (grafickým) vyjádřením ekonomického růstu a kvalitou života někdy i zásadní rozdíly.

Následující kapitola seznamuje s klíčovými ukazateli, které jsou považovány za výchozí, při hodnocení výsledků jednotlivých politik. Poukazuje i na to, zda je možné podobné politiky implementovat v případě Slovenska.

5.1 Teoretické koncepty výzkumu

Ve většině zemí je v centru ekonomické pozornosti hospodářský růst. Jak roste hrubý domácí produkt a jak rychle se daná země přibližuje vyspělé ekonomice. Obecně se považuje za úspěšné, pokud daná země dokáže zabezpečit, aby HDP na hlavu v paritě kupní síly rychle rostla. „*Samozřejmě kromě materiálního blahobytu se má za to, že je třeba kultivovat i duchovní blahobyt.*“

5.1.1 Hrubý domácí produkt (HDP)

Hrubý domácí produkt (HDP) – je indikátor měření tržní produkce, je jednoznačně nejpoužívanějším ukazatelem. HDP měří hodnotu zboží a služeb vyrobených v ekonomice za daný časový úsek. Jde o peněžní vyjádření veškerého zboží a služeb, které byly určeny na finální spotřebu. V jednom čísle dostaneme obraz o tom, jak je na tom společnost s celkovým užítkem v daném čase. Při zafixování cen lze zjistit, o kolik roste, případně klesá objem zboží a služeb, které si společnost cení (Filko, 2010).

5.1.2 Index lidského rozvoje (HDI)

V zájmu komplexnějšího pohledu na kvalitu života, OSN³⁶ zkonstruovala komplexnější ukazatel – Index lidského rozvoje (HDI – Human Development Index). Skládá se ze třech částí:

- První je standardní indikátor založený na HDP v paritě kupní síly
- Druhá část indexu je počítána z údajů o očekávané délce života při narození.
- Třetí část hovoří o vzdělanostní úrovni země, kombinováním indikátorů gramotnosti a návštěvnosti škol.

HDI je potom jednoduchým průměrem těchto třech částí. Všechny tyto tři typy ukazatelů zveřejňuje Eurostat.

5.1.3 Zaměstnanost

Zaměstnanost je přímo jedním z komponentů produkční funkce. Rostoucí počet zaměstnaných lidí produkuje větší objem statků a služeb a pozitivně působí i na veřejné finance – placením daní a odvody na příjmové straně a menší zátěží na sociální výdaje a jiné transfery. Produktivitu ekonomiky zvyšuje nejen množství pracovní síly, ale záleží i na její kvalitě a produktivitě.

Slovensko stále patří mezi země s relativně vysokou nezaměstnaností. Pro zvýšení výkonnosti ekonomiky je proto stále důležité věnovat se zvyšování množství pracovní síly, tedy růstu zaměstnanosti. Ekonomický rozvoj ale přináší i nové výzvy v podobě potřeby přesouvat pracovní sílu do sektorů s vyšší produktivitou, a zapojit do ekonomické aktivity co nejvíc lidí v produktivním věku.

Prvním ukazatelem je samotná míra dlouhodobé nezaměstnanosti. Průměr EU se pohybuje okolo 2,6 % a o něco nižší je ve V3³⁷ – 2,4 %, na Slovensku bylo v roce 2009 6,6 % pracovní síly nezaměstnané víc než rok. Vrchol přitom zaznamenali v roce 2002 s 12,2 %. Vysoký

---

³⁶ Organizace spojených národů (*United Nations Organization, UNO*) cílem OSN je zachování mezinárodního míru a bezpečnosti a zajištění mezinárodní spolupráce. (online Wikipedie)

³⁷ Visegrádská skupina (V3) – vznikla před dvaceti lety především z iniciativy tehdejších prezidentů Československa a Polska Václava Havla a Lecha Walesy společně s maďarským premiérem Józefem Antalem. Trojice států, ze kterých se následkem rozdělení Československa stala čtyřka, měla být sdružením, které by pomohlo zmíněným státům uspokojit tehdy na míle vzdálenou integraci se Severoatlantickou aliancí a Evropskou unií.

podíl dlouhodobé nezaměstnanosti na Slovensku souvisí s nelichotivou situací romské menšiny na Slovensku.

Řešení tohoto problému není možné bez speciálních politik cílených na toto etnikum. Především bude potřebné zabránit tomu, aby se chudoba a nízká úroveň vzdělání „dělila“ z jedné generace na druhou a aby nedocházelo k oddělování Romů v úvodních fázích vzdělávání (Biatec, 2011).

5.2 Vymezení pojmu ekonomická konvergence

Za ekonomickou konvergencí³⁸ je považováno zmenšování rozdílů v ekonomické úrovni, hospodářské výkonnosti a životní úrovni jednotlivých zemí či regionů. Ekonomická konvergence je tedy předmětem zájmů, v jejichž rámci je sledováno, jak se disproporce v ekonomické úrovni výkonnosti komparovaných zemí mění v určité časové posloupnosti a s jakou rychlostí tyto změny probíhají. Problematika ekonomické konvergence je zpravidla členěna do dvou základních proudů, jež mají souvislost s vyhodnocováním připravenosti na vstup nových členských států do eurozóny. Konkrétně jde o konvergenci nominální a reálnou.

Nominální konvergence vyjadřuje míru sblížování různých makroekonomických ukazatelů rovnováhy a stability. Vstup do eurozóny je v současnosti podmíněn splněním pěti požadavků, tzv. maastrichtských kritérií, jež jsou považovány za hlavní ukazatele nominální konvergence. Vyhodnocení konvergenčních kritérií byla věnována kapitola 3.

Za reálnou konvergenci je obecně považováno urychlení hospodářského růstu a uzavírání mezery mezi ekonomickou úrovní analyzovaných států. Můžeme zde řadit úrovně výroby a služeb na obyvatele, výši spotřeby zboží na obyvatele, rozvinutost infrastruktury či zapojení státu do mezinárodní dělby práce. V praxi se jeví jako vhodné využívat poněkud zúžené chápání ekonomické úrovně státu, jako úroveň HDP na 1 obyvatele (HDP/obyv.)³⁹.

Rozhodně se nejedná o absolutní a konečný výčet ukazatelů. Nicméně při jejich výběru hrála důležitou roli jejich dostupnost ve statistikách jednotlivých států, ve kterých jsou publikovány, a dále pak jejich kvalita, možnost zpracování a interpretace. Konkrétně jde o skupinu následujících indikátorů:

- **HDP/obyv.** – úroveň hrubého domácího produktu na obyvatele, jenž je vyjádřen pomocí metody přepočtu parity kupní síly měny⁴⁰.
- **Relativní cenová hladina** – vypovídá o úrovni cen v daném státě
- **HDP/prac.** – úroveň hrubého domácího produktu na pracovníka, tzv. produktivita práce.
- **Úroveň cyklické a strukturální sladěnosti** (Lebiedzík, 2008).

---

³⁸ Obecně je v ekonomii za konvergenci považován blíže nespecifikovaný proces sblížování přibližování. Opačný pohyb je pak označován pojmem divergence.

³⁹ Zda se hodnota ukazatele HDP na obyv. jednoho státu přibližuje průměrné hodnotě tohoto ukazatele ve státu druhém.

⁴⁰ Objem statků a služeb, který si lze za stejný počet každé z měnových jednotek koupit (Tuleja, 2007).

Reálná konvergence – tempo růstů HDP

Rychlost reálné konvergence se obvykle posuzuje podle předstihu v tempech růstu HDP, přičemž tento ukazatel je propočten na obyvatele a je vyjádřen ve stálých domácích cenách. Při mezinárodním srovnávání ekonomické úrovně jednotlivých zemí je základním ukazatelem hrubý domácí produkt na obyvatele v běžných paritách kupní síly.

Parita kupní síly (Purchasing Power Parity – PPP) je jednotka měnové konverze, která vyjadřuje poměr ceny stejného zboží a služeb v národní měně k jeho ceně v měnové jednotce srovnávané země nebo uskupení zemí. V zemích EU je parita kupní síly vyjadřována na základě průměrné cenové hladiny všech členských zemí. Jednotka kupní síly, odvozená z průměrných cen v eurech, se nazývá paritou kupního standardu (Purchasing Power Standard – PPS). 1 PPS tedy představuje průměrnou kupní sílu 1 eura v EU-27. Například v ČR v roce 2009 se 1 PPS celkového HDP rovnala 18,23 CZK, zatímco směnný kurz dosahoval 26,45 CZK/EUR (Analýza, 2008).

5.2.1 Stav reálné konvergence na Slovensku

Tabulka 17 Ukazatele reálné konvergence za rok 2008 a 2009

Výkonnost a cenová hladina	2008		2009	
	SR	Porovnatelný ukazatel v EU-27	SR	Průměr EU
Podíl HDP SR a EÚ (v PKS na osobu)	71,8 %	100,0 %	71,6 %	100,0 %
Poměr cenových hladin v SR a EU	69,5 %	100,0 %	73,7 %	100,0 %
Reálný růst HDP	6,4 %	0,9 %	-4,7 %	-4,1 %
Otevřenost ekonomiky				
Vývoz	82,2 HDP	HDP	HDP	36,6 HDP
Dovoz	84,6 HDP	HDP	HDP	35,6 HDP
Běžný účet PB	-6,6 HDP	-2,0 HDP	HDP	-0,6 HDP
Příliv PZI	3,7 HDP	1,4 HDP	HDP	1,9 HDP
Trh práce a zaměstnanost				
Míra nezaměstnanosti	62,3	65,9 %	60,2 %	64,6 %
Míra zaměstnanosti (VZPS)	9,6	7,0 %	12,1 %	8,9 %
Růst produktivity práce (ESA 95)	3,5	0,0 %	-2,4 %	-2,2 %
Růst ULC (ESA 95)	5,3	3,4 %	7,2 %	4,2 %

Zdroj: Analýza konvergence 2009 a 2010

Slovensko zaznamenalo dramatický **pokles vývozu produkce a následně i hrubého domácího produktu**. Meziroční propad HDP byl nejvýraznější v 1. čtvrtletí 2009 a v průběhu roku 2009 se postupně zpomaloval. V průměru za rok 2009 se reálný HDP SR meziročně snížil o 4,7 %. Nepříznivý byl i vývoj zahraničního, ale i domácího odbytu. Vzhledem na velkou otevřenost a vysoký podíl cyklických odvětví patřila slovenská ekonomika mezi země výrazně zasáhnuté globální ekonomickou krizí.

Nepříznivý ekonomický vývoj se odrazil v zhoršení situace na trhu práce. Podniky ve snaze zmírnit dopad klesajícího odbytu přistoupili k redukci mzdových nákladů formou propouštění nadbytečných zaměstnanců. **Míra zaměstnanosti na Slovensku se snížila z 62,3 % v roce 2008 na 60,2 % v roce 2009**. Zároveň se zvyšovala nezaměstnanost. **Míra nezaměstnanosti v SR překročila 10%** a do prosince 2009 stoupla na 14,2 %, kdy se její růst zastavil. Průměrná hodnota z eurozóny se vyšplhala na 9,9 % a začátkem roku 2010 se dále zvyšovala. V důsledku poklesu produktivity práce způsobené propadem HDP se náklady na jednotku práce na Slovensku zvýšil o 7,2 % (v eurozóně o 4 %).

Přestože vývoj HDP na Slovensku byl méně příznivý než průměr zemí EU, průměrná **produktivita práce se snížila** stejnou měrou jako v EU (přibližně o 2,4 %).

Výkonnost ekonomiky měřená HDP na obyvatele v paritě kupní síly (PPS) meziročně částečně klesla na 71,6% průměru EU, z původních 72,1 % v roce 2008). Naproti tomu měla krize pozitivní vliv na prohlubující vnější nerovnováhu. **Zahraniční obchod klesl přibližně o 17%**. Dovoz se v roce 2009 snížil víc než vývoz. **Obchodní bilance byla kladná a deficit běžného účtu platební bilance skončil na úrovni 3,2 % HDP**, což byla o polovinu nižší hodnota než v roce 2008 (Analýza, 2009).

Deficit běžného účtu platební bilance se v roce 2009 v porovnání s předcházejícím rokem zmírnil především vlivem pozitivního vývoje obchodní bilance. Kladné saldo obchodní bilance bylo však způsobené výrazným poklesem dovozu, který byl vyšší než pokles vývozu. Také o rok později dosáhl deficit rozpočtu veřejné správy úroveň 2,2 % HDP, 1 tj. hodnoty dostatečně nižší než povolená hranice 3 % HDP. Podíl veřejného dluhu na HDP v roce 2008 klesl na 27,6 % HDP (v porovnání s hodnotou 29,4 % HDP v roce 2007). Objem veřejného dluhu se meziročně zvýšil o 560 mil. € (16,9 mld. Sk) na 18, 6 mld. € (560,7 mld. Sk). **Poměr dluhu k HDP se snížil** vplyvem rychlého meziročního růstu HDP v běžných cenách, který v

roku 2008 dosáhl 9,5 %, tedy trojnásobně vyšší míry než jakou rostl dluh (3,1 %) (Analýza, 2010).

5.2.2 Konkurenceschopnost

Konkurenceschopnost je důležitá pro udržení růstu produktivity a zvyšování životní úrovně hlavně v malých otevřených ekonomikách, které jsou založené na mezinárodním obchodě a jsou ve velké míře závislé na přímých zahraničních investicích.

Jedna z definice konkurenceschopnosti tvrdí, že je to „*schopnost země prodávat vlastní zboží a služby na daném trhu*“. Pojem **konkurenceschopnost zahrnuje** například i celkové podnikatelské prostředí státu fyzickou a znalostní infrastrukturu jako i indikátory trhu práce či regulaci na finančních trzích a trzích produktů a služeb. Otázku konkurenceschopnosti proto není možné zúžit jen na sledování pohybů nominálních výměnných kurzů. Cílem této krátké analýzy je zhodnotit vývoj konkurenceschopnosti Slovenska, přinejmenším v souvislosti s oslabením měn okolních států (Lacina, 2007).

V posledních měsících došlo k výraznému oslabení měn zemí v střední Evropě oproti slovenské koruně a později euru. To vyvolalo obavy, že Slovensko ztrácí svojí konkurenceschopnost oproti dalším krajinám Vyšehradské čtyřky (V4) (Biatec, 2010).

Konkurenceschopnost samotná je těžko měřitelná. Proto mezinárodní instituce upřednostňují vyhodnocení konkurenceschopnosti na základě kompozitních ukazatelů a průzkumech mezi podnikateli.

Pozice Slovenska v mezinárodních řebříčkách Mezinárodní porovnání konkurenceschopnosti každoročně sleduje například Světové ekonomické fórum (Správa o globální konkurenceschopnosti) a Světová banka (Doing Business 2009). Tyto zprávy posuzují celkové prostředí pro podnikání. Nejaktuálnější hodnocení Světového ekonomického fóra bylo vydané v roce 2008. Pořadí zemí v řebříčku správy o globální konkurenceschopnosti „The Global Competitiveness“ (Příloha 3).

5.3 Prognóza budoucího vývoje

Střednědobé predikce NBS zohledňují technické předpoklady zahraničního prostředí, aktuální informace o vývoji indikátorů reálné ekonomiky a vliv plánovaných vládních opatření na zlepšení hospodaření veřejných financí.

5.3.1 Střednědobá prognóza EU (NBS)

HDP v eurozóně ve 4. čtvrtletí 2010 vrostlo stejně jako v předcházejícím období o 0,3 %. Oživení ekonomiky by mělo nadále pokračovat. Domácí odbyt by měl získat převahu v porovnání s exportem a měl by se stát hlavním stimulem oživení. V důsledku růstu cen energií a potravin by se měla celková HICP inflace pohybovat do konce roku 2011 nad úrovní 2 %. Díky postupnému oživení ekonomické aktivity a vyššího růstu mezd lze očekávat mírné zvýšení domácích cenových tlaků.

Tabulka 18 Predikce vybraných ukazatelů eurozóny (přůmerná roční změna v %)

	Skutečnost	Predikce na období	
	2010	2011	2012
Inflace měřená HICP	1,5 - 1,7	1,3 - 2,3	0,7 - 2,3
	1,6	2,0 - 2,6	1,0 - 2,4
HDP reálný	1,6 - 1,8	0,7 - 2,1	0,6 - 2,8
	1,7	1,3 - 2,1	0,8 - 2,8
spotřeba domácností	0,6 - 0,8	0,4 - 1,4	0,5 - 2,3
	0,7	0,6 - 1,4	0,4 - 2,2
spotřeba veřejné správy	0,5 - 1,3	-0,8 - 0,6	-0,4 - 1,0
	0,8	-0,3 - 0,5	-0,5 - 0,9
Tvorba hrubého fixního kapitálu	-1,4 - -0,6	-0,5 - 3,1	0,1 - 5,3
	-0,8	0,4 - 3,4	0,7 - 5,5
Vývoz zboží a služeb	9,9 - 11,7	3,7 - 8,7	2,5 - 8,7
	10,9	4,9 - 9,5	3,0 - 9,2
Dovoz zboží a služeb	8,2 - 9,8	2,6 - 7,6	2,3 - 8,1
	9,0	3,5 - 7,7	2,8 - 8,4

Zdroje: NBS dle údajů ECB

5.3.2 Střednědobá prognóza SR

Běžný účet

V rámci bilance běžného účtu ve 4. čtvrtletí 2010 pokračovali růsty vývozu a dovozů, které byli pozitivně ovlivněné zotavováním zahraničního odbytu. Vzhledem k očekávanému pokračování růstu zahraničního odbytu i v dalších letech, je možné předpokládat růst vývozu a dovozu i v následujících letech 2011 a 2012. Očekávaný růst zahraničního odbytu v roce 2013 by měl pozitivně ovlivnit meziroční saldo zahraničního obchodu. Rizikem prognózy obchodní bilance bude rychlejší růst cen surovin. Vývoj bilance služeb by se měl projevit nižšími výdaji na některé druhy služeb. V roce 2013 by se růst ekonomiky měl projevit mírným zhoršením bilance výnosů.

Tabulka 19 Střednědobá predikce základních makroekonomických ukazovatelů (NBS)

	2010	2011	2012	2013	2011	2012
	Skuteč- nost	Prognóza 1Q-2011			Změna oproti 4Q-2010	
Ceny						
Inflace měřená HICP	0,7	3,8	2,9	2,9	-0,1	0,3
Ekonomická aktivita						
HDP reálný	4,0	3,3	4,5	5,2	0,3	0,5
Konečná spotřeba domácností	-0,3	1,6	3,8	4,5	-0,3	0,0
Konečná spotřeba veřejné správy	0,1	-3,0	0,1	0,4	0,9	0,0
Tvorba hrubého fixního kapitálu	3,6	2,6	4,0	5,5	3,5	0,4
Vývoz zboží a služeb	16,4	10,3	9,5	9,3	2,9	1,9
Dovoz zboží a služeb	14,9	7,1	8,5	8,8	2,2	1,6
Trh práce						
Míra nezaměstnanosti (%)	14,4	14,1	13,8	12,9	-0,1	-0,1
Platební bilance						
Otevřenost ekonomiky (% HDP)	162,3	172,9	179,3	185,3	13,6	16,2
Obchodní bilance (% HDP)	0,2	1,6	2,4	2,8	-0,5	-0,3
Bilance služeb (% HDP)	-1,1	-1,0	-0,8	-0,7	0,3	0,3
Běžný účet (% HDP)	-3,5	-1,5	-0,3	0,2	-0,2	0,1
Běžný a kapitálový účet (% HDP)	-1,9	0,3	1,5	2,0	-0,2	0,0

Zdroj: NBS 2011

Trh práce

Postupné zotavování trhu práce se začalo projevovat v 2. pololetí 2010 v nárůstu zaměstnanosti. V střednědobém horizontu se očekává zvyšování počtu zaměstnaných osob v porovnání s úrovní v době krize, avšak pomalejším tempem než ožívování ekonomické

aktivity. Toto ožívování ekonomiky by se mělo projevit v růstu produktivity práce a následně i v růstu kompenzací na zaměstnance.

HDP

Vývoj HDP byl v roce 2010 na základě zveřejněných údajů ŠÚ SR mírně pomalejší, než se očekávalo. Z hlediska struktury byl vývoj ekonomické aktivity ovlivněný především pomalejším růstem domácí spotřebitelské poptávky. Hlavním důvodem zpomalení růstu v roce 2011 s porovnáním v roce 2010 by měla být očekávaná úprava veřejných financí. V letech 2012 a 2013 se očekává pokračování růstu domácí části ekonomiky. Aktuální předpověď předpokládá růst HDP ve stálých cenách na úrovni 3,3 % pro rok 2011, 4,5 % pro rok 2012 a 5,2 pro rok 2013.

Domácí odbyt

Konečná spotřeba domácností v roce 2011 by měla opět zaznamenat růst. Její vývoj ovlivní na jedné straně zlepšující se situace na trhu práce a na druhé straně by měla být tlumená nižšími příjmy a vyššími cenami v důsledku vládních opatření.

Čistý export

Výraznější růst exportu v druhé polovině roku 2010 a pokračující růst zahraničního odbytu by se měli promítnout v růstu exportní výkonnosti ekonomiky v roce 2011. Další růst zahraničního odbytu v střednědobém horizontu se promítne v pokračujícím růstu vývozu a dovozu. V roce 2012 by měl však pozitivně ovlivnit vývoj zahraničního obchodu v důsledku plánované výroby nových automobilů.

V aktuální prognóze HDP nadále přetrvávají **pozitivní rizika** s pohledu struktury a dopadu konsolidace veřejných financí v roce 2011. Rovněž vyšší úroveň cen zboží by mola negativně ovlivnit vývoj ekonomiky. Potenciální **růst slovenské** ekonomiky by měl v letech 2012 a 2013 dosahovat přibližně 4 % a měl by být podpořen rostoucí celkovou produktivitou výrobních faktorů.

Inflace

V průběhu roku 2011 je možné očekávat postupné zrychlování inflace, především v důsledku růstu cen potravin a pohonných hmot. Ceny služeb a průmyslového zboží bez energií by měli v roce 2011 postupně růst vlivem ožívování odbytu a v důsledku nákladových impulzů.

6 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo posoudit dopady zavedení eura na ekonomiku Slovenské republiky, vymezení přínosů a nákladů souvisejících s přijetím eura a vyhodnocení vybraných ekonomických ukazatelů. Pro splnění tohoto cíle bylo potřebné vymezit počátky měnové integrace v Evropě, které vedli ke vzniku společné evropské měny. Definovány byly jednotlivé kroky, této náročné procedury. Aby bylo možné proces zavádění eura započít, musí každá kandidátská země projít předem naplánovanými fázemi. Jednotlivé fáze jsou v práci vysvětleny, a je představen Harmonogram zavádění Eura v slovenské republice společně s kritérii, které bezpodmínečně souvisí s přípravnou fází a následným přijetím jednotné měny.

Vyhodnocení kritérií je věnována jedna samostatná kapitola. Před jejich zpracováním bylo nutné nahlédnout do různých statistik, např. Národní banky Slovenska, Statistického úřadu SR a Eurostatu. Díky rozsáhlé on-line databázi národních statistik, se podařilo získat a následně zpracovat údaje o ekonomické aktivitě i za několik let zpět. To velmi přispělo k vhodnější interpretaci výsledků, i grafickému zpracování do tabulek a grafů. Podle zjištěných dostupných informací nemělo Slovensko výraznější problémy při plnění Maastrichtských kritérií. Některé jako např. kritérium úrokových sazeb, nebo kritérium státního dluhu veřejného sektoru Slovenská republika plnila dlouhodobě. V případě kritéria míry inflace, a kritéria plánovaného a skutečného rozpočtového deficitu začala podmínky plnit nejméně 2 roky před samotným přechodem na euro. V důsledku ekonomické krize se ale Slovensku nepodařilo udržet plnění všech kritérií i po zavedení eura. Např. kritérium míry inflace bylo Slovensko schopné plnit jen do března 2009, tedy necelé tři měsíce po zavedení eura. Podle informací zveřejňovaných ECB je známo, že ani některým zemím Eurozóny (je jich většina) se nedaří všechna kritéria plnit. Jelikož po přijetí eura už není plnění Maastrichtských kritérií bezpodmínečně nutné, členské země o ně tolik neusilují.

Po zhodnocení Maastrichtských kritérií jsme přistoupili k problematice přínosů a nákladů, které úzce souvisejí s přechodem na společnou měnu. Práce seznamuje s různými druhy členění podle přístupu makro- i mikro-, dále je rozděluje na přímé a nepřímé a přisuzuje jim charakter efektu a horizontu. I v tomto případě byly použity údaje z výše uvedených statistických zdrojů a převedeny do tabulek a grafů. Z mikroekonomického hlediska jsou za přínos ze společné měny brány úspory plynoucí ze snížení či eliminace transakčních nákladů, dále zvýšení transparentnosti cen, a snížení kurzového rizika. Provést jednoznačnou klasifikaci

nebylo jednoduché, neboť některé přínosy jsou vzájemně úzce propojeny. V případě úspor za transakční poplatky na straně domácností a firem, a ztráty na straně bankovního subjektu, to platí dvojnásob. Vyčíslení se z tohoto důvodu podařilo jen na úrovni přibližných odhadů vyjádřených v procentech z daného celku (např. objemu vývozu, % z HDP apod.)

K hlavním výhodám se přidružují i některé nevýhody, a těmi jsou zvyšování cen, ztráta vlastní měnové politiky a jednorázové – administrativní náklady při zavádění měny do oběhu. V konečném důsledku se dá říci, že výhody převažují nad nevýhodami, což je důvodem k přistoupení i nových zemí do eurozóny.

Stabilní měna láká více zahraničních investorů a posiluje rating krajiny.

Slovenská ekonomika se s eurem v době krize nedokázala tak rychle přizpůsobit aktuálnímu vývoji. Za negativum se dají považovat i jednorázové náklady na zavedení nové měny. Dopady zavedení eura na ekonomiku Slovenska ještě doznívají. I proto se zatím pozitivní vlivy eura jeví srovnatelné s negativními. Z dlouhodobého hlediska se předpokládá, že výhody eura budou převyšovat nad nevýhodami.

Původní očekávání ohledně přínosů a nákladů přechodu Slovenska na společnou měnu a společnou měnovou politiku byli převážně pozitivní. Konkrétní očekávání vlivu zavedení eura ve veřejném sektoru se odlišovali. Rozdíly byli také v úvahách o vlivu eura na konkurenceschopnost.

Odborné studie ani veřejné vyhlášení publikované v období před zavedením eura se nevěnovali konkrétním očekáváním v oblasti vlivu přijetí eura na konkurenceschopnost Slovenska a slovenských podniků. Objevili se jen všeobecné konstatování a doporučení týkající se konkurence a konkurenceschopnosti. Neexistovala podrobná představa o vlivu zavedení eura na konkurenceschopnost slovenských podniků. To zároveň znemožňuje konfrontovat původní předpoklady se skutečným vývojem a věnovat se detailnímu ex post porovnání.

Rozpočtový deficit po zavedení eura v roce 2009 v porovnání s předcházejícím rokem zmírnil především vlivem pozitivního vývoje obchodní bilance. Kladné saldo obchodní bilance bylo však způsobené výrazným poklesem dovozu, který byl vyšší než pokles vývozu. Podíl dluhu k HDP se snížil vlivem rychlého meziročního růstu HDP v běžných cenách.

V období oficiálního hodnocení dosáhnutí nominální konvergence před vstupem do eurozóny – v březnu 2008 – plnilo Slovensko maastrichtské kritéria se značnou rezervou.

Ve společném vyhlášení vláda a NBS konstatovali, že výhody zavedení eura na Slovensku převažují nad nevýhodami, takže Slovensko by mělo do eurozóny vstoupit, jakmile bude schopné plnit maastrichtské kritéria, které jsou podmínkou na vstup do eurozóny

Úrokové míry v roce 2009

Vlivem zhoršujícího se globálního ekonomického vývoje a vyšší inflace se v roce 2008 zvyšovali náklady dlouhodobého financování. Průměr dlouhodobé úrokové míry v SR se v porovnání s hodnotou z března 2008 zvýšil na 4,8 %. Kritérium stability dlouhodobé úrokové míry bylo v dubnu 2009 splněno s rezervou. Referenční hodnota úrokového kritéria měla hodnotu 6,4 % (NBS).

Seznam použité literatury

- [1] *Analýza konvergenzie Slovenskej ekonomiky*. [online]. Bratislava (Slovensko): Národná banka Slovenska, červenec 2008, [cit. 2010-04-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/>>
- [2] *Analýza konvergenzie Slovenskej ekonomiky*. [online]. Bratislava (Slovensko): Národná banka Slovenska, červenec 2009, [cit. 2011-01-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/>>
- [3] *Analýza konvergenzie Slovenskej ekonomiky*. [online]. Bratislava (Slovensko): Národná banka Slovenska, červenec 2010, [cit. 2011-01-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/>> ISSN 1337-5830.
- [4] *Biatec. Odborný Bankový časopis*. [online]. Národná banka Slovenska, 2008, roč. 16, č. 1-12. Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs>> ISSN 1335 – 0900.
- [5] *Biatec. Odborný Bankový časopis*. [online]. Národná banka Slovenska, 2009, roč. 17, č. 1-12. Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs>> ISSN 1335 – 0900.
- [6] *Biatec. Odborný Bankový časopis*. [online]. Národná banka Slovenska, 2010, roč. 18, č. 1-12. Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs>> ISSN 1335 – 0900.
- [7] *Biatec. Odborný Bankový časopis*. [online]. Národná banka Slovenska, 2011–, roč. 19, č. 1-03. Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs>> ISSN 1335 – 0900.
- [8] BRŮŽEK, A. *Evropská měnová integrace*. 2. vyd. Praha: VŠE, 2001 138 s. ISBN 80-245-0158-9
- [9] CIHELKOVÁ, E.; JAKŠ, J. A KOL *Evropská integrace - Evropská unie* 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2004. 396 s. ISBN 80-245-0854-0.
- [10] ČERNÍKOVÁ, P. Vliv měnové integrace na ekonomiku země. *Národohospodářský obzor*. 2007, roč. 7, č. 4, s. 69-78. ISSN 1213-2446.
- [11] De Grauwe, P. *Economics of Monetary Union*. 6th ed., Oxford: University Press. 2005. 296 pgs. ISBN 9780199277001.

- [12] DURČÁKOVÁ, J., MANDEL, M. *Mezinárodní finance*. 1 vyd. Praha: Management Press 2000, 392 s. ISBN 80-7261-017-1.
- [13] EICHENGREEN, B. J. *The European economy since 1945 : coordinated capitalism and beyond*. Princeton (New Jersey): Oxford: Princeton University Press, 2007. 520 pgs ISBN 978-0-691-13848-0.
- [14] *Eurostat*. [online]. Dostupné z WWW:
<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>>
- [15] FILKO, M. aj. *Ako sa najesť z grafov. 10 receptov pre Slovenskú ekonomiku. Diskusná štúdia*. [online]. Bratislava (Slovensko): Národná banka Slovenska, duben 2010, [cit. 2011-01-22]. Dostupné z WWW: < <http://www.nbs.sk/sk/publikacie/vyskumne-studie> > ISSN 1337-5830.
- [16] FONTAINE P., *Evropa ve 12 lekcích* [online]. Brusel (Belgie): Evropská společenství, 2007, 62 s. [cit. 2011-01-14] Dostupné z WWW:
<<http://www.euroskop.cz/658/sekce/eurocentrum-pardubice/>> ISBN 92-79-02860-X.
- [17] GONDA, P., Problémy európskej menovej integrácie (nielen) pre Slovensko. In: *Úloha práva v procese menovej sukcesie (zborník príspevkov z medzinárodnej EURO konferencie)*. [online]. Bratislava: Elsa, 2008, [cit. 2010-11-30] Dostupné z WWW:
http://www.konzervativizmus.sk/upload/pdf/Gonda_Problemy_menovej_integracie.pdf
> ISBN 80-968637-4-7.
- [18] *Harmonogram zavedenia eura v SR*. [online], Bratislava: Národná banka Slovenska, 2008 [cit. 2010-04-29] Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/sk/euro/zavedenie-eura/harmonogram-zavedenia-eura>>
- [19] *Historie měnové integrace*. [online]. 2010, [cit. 2010-12-26] Dostupné z WWW:
<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_evrop_men_sys.html>
- [20] *Integrace ČR do EU – měnová a hospodářská politika* [online]. 2003, [cit. 2011-01-14] Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>
- [21] JÁNOŠÍKOVÁ, M., Menová únia ako predpoklad plnenia cieľov Európskeho spoločenstva. In JÁNOŠÍKOVÁ, M. (ed.) *Hospodárska a menová únia ako nástroj európskej integrácie. Zborník príspevkov*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2008. 82 s. ISBN 80-7097-724-8.

- [22] *Jeden trh, jedna měna*. [online]. Belgie: Evropská společenství, 2007, 20 s. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication6730_cs.pdf> ISBN 92-79-04472-9.
- [23] KOCHANOVÁ, M. *Teoretické základy menovej únie a ich aplikácia na slovenskú ekonomiku*. [online]. Bratislava: Národná banka Slovenska, 2008 [cit. 2010-12-29] Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/sk/publikacie/biatec-odborny-bankovy-casopis/rocnik-2008>>
- [24] KÖNIG, P., LACINA, L., PŘENOSIL, J. *Učebnice evropské integrace*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2007, 404 s. ISBN 978-80-7364-044-6 .
- [25] *Kurzový mechanismus ERM II a kurzové konvergenční kritérium, Materiál k informaci pro vládu ČR*, [online]. Praha: Česká národní banka, 2003, [cit. 2011-01-27]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/ermII_15_07_2003.pdf>
- [26] LACINA L. A KOL. *Měnová integrace. Náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1 vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5.
- [27] LACINA, L. A KOL. Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR. [Diskusní příspěvek]. Brno: Výzkumné centrum PEF MZLU v Brně, 2008.
- [28] LEBIEDZIK, M., TULEJA, P., PAUHOFOVÁ, I. Komparace připravenosti ČR a SR na zavedení eura. *Ekonomický časopis*. 2008, roč. 56, č. 1 ISSN 0013-3035.
- [29] MACH, P. *Úskalí evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Cep, 2002. 75 s. ISBN 80-86547-09-4.
- [30] MACH, P., Kdy má ČR usilovat o připojení k euro?. In LOUŽEK, M. (ed.) *Měnová politika a příchod eura. Sborník textů ze seminářů č. 16/2002*. Praha : Cep, 2002. 107 s. ISBN 80-86547-08-6.
- [31] McKINNON, R. The Theory of Optimum Currency Area. *American Economic Review*, September 1963, pp. 717-72.
- [32] *Měnová a hospodářská politika*. [online]. Česká národní banka, 2003 Česká národní banka, [cit, 2011-01-27]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>

- [33] MONGELLI, P. F., „New“ *Views on the Optimum Currency Area Theory: What is EMU Telling US?* [online]. European Central Bank, Januar 2002 [cit. 2011-03-15] Dostupné z WWW: <<http://repec.org/res2002/Mongelli.pdf>>
- [34] *Monitoring centrálních bank.* [online]. Česká národní banka 2008, [cit. 2011-03-15]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>>
- [35] MUNDELL, R. A Theory of Optimum Currency Areas. *The American Economic Review*, September 1961, vol. 51, no. 4. pp. 657-665.
- [36] *Povinnosti kandidátských a členských států v procesu integrace s Evropskou unií.* [online]. Ministerstvo Financí ČR, [cit. 2010-12-20]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/P12_doc.doc>
- [37] *Rada ECOFIN* [online] Ministerstvo financí České republiky, 2005 [cit. 2011-01-15] Dostupné z WWW: <<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ecofin.html>>
- [38] ROZMAHEL, P. Dopad zavedení eura na inflaci ČR Dostupné z <http://is.mendelu.cz/dok_server/slozka.pl?id=39500;download=40985>
- [39] SEAR, S. *Euro : Jak se vyrovnat s důsledky zavedení jednotné evropské měny.* 1. vyd. Praha: Management Press, 1999. 142 s. ISBN 80-85943-86-7
- [40] *Strednodobá predikcia.* [online]. Národná banka Slovenska, 2011, Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs>> ISSN 1338-1466
- [41] *Štatistika.* [online]. Bratislava: Národná banka Slovenska, [cit-2011-03-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje>>
- [42] ŠUSTER, M. *Vplyv zavedenia eura na slovenské hospodárstvo.* [online]. Bratislava (Slovensko): Národná banka Slovenska 2006, [cit. 2010-04-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/sk/publikacie/vyskumne-studie>>
- [43] *Tisková zpráva Slovenské spořitelny.* [online]. duben 2011, Dostupné z WWW: <<http://fin-magazin.sk/priame-zahranicne-investicie-do-krajin-strednej-a-vychodnej-europy-vzrastli-v-roku-2010-o-9/>>
- [44] TULEJA, P., NEZVAL, P., MAJEROVÁ, I. *Světová ekonomika. Učebnice pro ekonomické a obchodné podnikatelské fakulty.* 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007. 280 s. ISBN 80-251-1510-7.

- [45] *Ukazovatele ekonomického vývoja SR*. [online]. Bratislava: Štatistický úrad Slovenskej republiky, [cit. 2011-03-28]. Dostupné z WWW:
<<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=19>>
- [46] *Volba scénáře zavedení eura*. [online]. Ministerstvo financí České republiky, 2006 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Scenar_zavedeni_eura_CR.pdf>
- [47] *Výročná správa*. [online]. Národná banka Slovenska, 2008, Dostupné z WWW:
<<http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs>>
- [48] *Výročná správa*. [online]. Národná banka Slovenska, 2008, Dostupné z WWW:
<<http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs>>
- [49] *Výročná správa*. [online]. Národná banka Slovenska, 2008, Dostupné z WWW:
<<http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs>>

Seznam příloh

PŘÍLOHA 1	ČLÁNEK 122 SMLOUVY O ZALOŽENÍ ES	- 1 -
PŘÍLOHA 2	MAPA EUROZÓNY 1999 – 2011.....	- 2 -
PŘÍLOHA 3	THE GLOBAL COMPETITIVENESS	- 3 -

Příloha 1 Článek 122 Smlouvy o založení ES

Článek 122 (bývalý článek 109k)

1. Bylo-li přijato rozhodnutí stanovit termín podle čl. 121 odst. 3, Rada na základě svých doporučení podle čl. 121 odst. 2 na doporučení Komise kvalifikovanou většinou rozhodne, zda a na který členský stát se vztahuje výjimka ve smyslu odstavce 3 tohoto článku. Takové členské státy jsou v této smlouvě označovány jako „členské státy, na které se vztahuje výjimka“.

Potvrdila-li Rada v souladu s čl. 121 odst. 4, které členské státy splňují podmínky nezbytné pro zavedení jednotné měny, pak se na ty členské státy, které podmínky nesplňují, vztahuje výjimka podle odstavce 3 tohoto článku. Takové členské státy jsou v této smlouvě označovány jako „členské státy, na které se vztahuje výjimka“.

2. Alespoň jednou za dva roky, nebo na žádost členského státu, na který se vztahuje výjimka, Komise a ECB podávají Radě zprávu postupem podle čl. 121 odst. 1. Rada po konzultaci s Evropským parlamentem a po projednání v Radě zasedající na úrovni hlav států nebo předsedů vlád, rozhoduje na návrh Komise kvalifikovanou většinou, které členské státy, na které se vztahuje výjimka, splňují podmínky nezbytné na základě kritérií stanovených v čl. 121 odst. 1, a zruší výjimky dotyčných států.

3. Výjimka uvedená v odstavci 1 znamená, že se na dotyčný členský stát nepoužijí následující články: čl. 104 odst. 9 a 11, čl. 105 odst. 1, 2, 3 a 5, články 106, 110, 111 a čl. 112 odst. 2 písm. b). Vynětí takového členského státu a jeho národní centrální banky z práv a povinností v rámci ESCB je stanoveno v kapitole IX statutu ESCB.

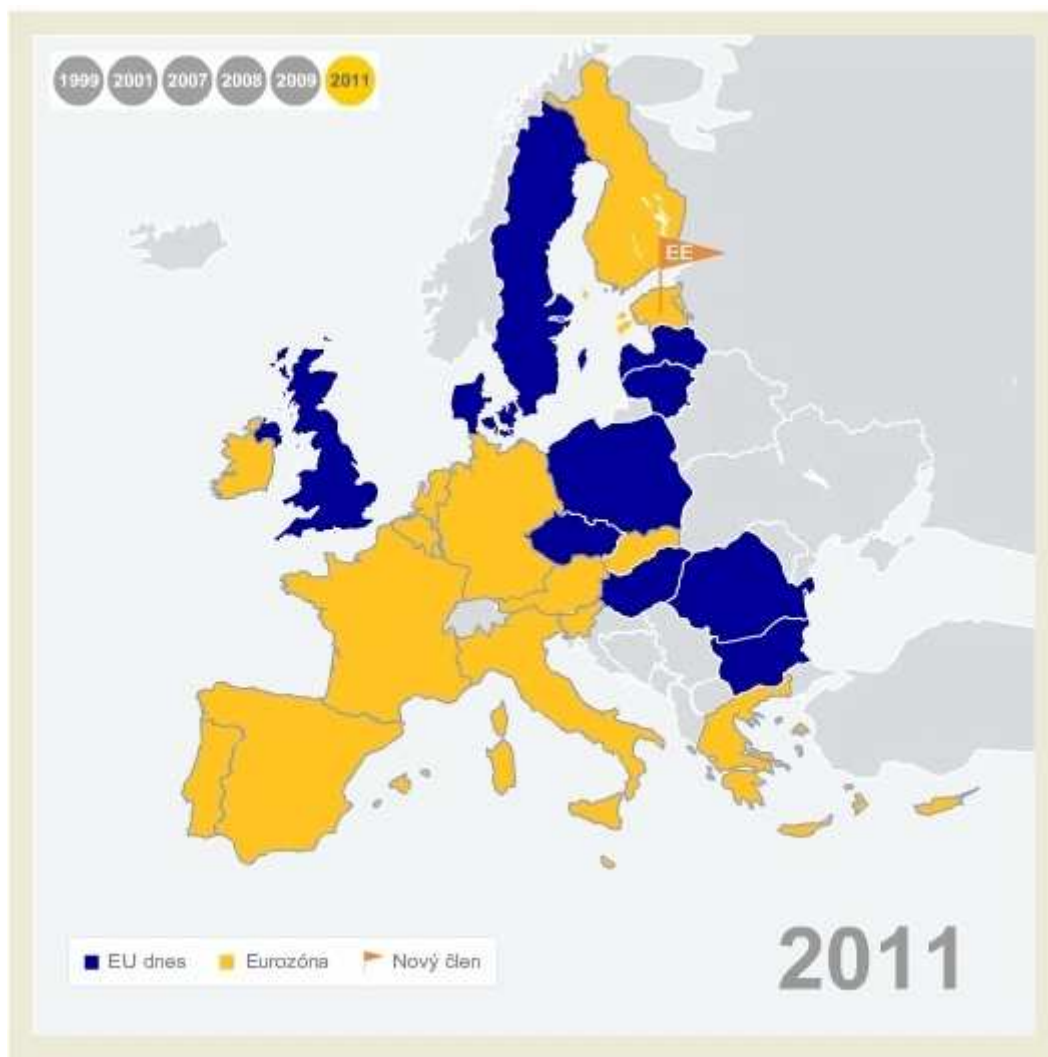
4. V čl. 105 odst. 1, 2 a 3, článcích 106, 110, 111 a čl. 112 odst. 2 písm. b) se pojmem „členské státy“ rozumí členské státy, na které se nevztahuje výjimka.

5. Hlasovací práva členských států, na které se vztahuje výjimka, se pozastavují pro rozhodování Rady podle článků této smlouvy uvedených v odstavci 3. V takovém případě je odchylně od článku 205 a čl. 250 odst. 1 kvalifikovaná většina definována jako dvě třetiny hlasů zástupců členských států, na které se nevztahuje výjimka, jimž je přidělena váha podle čl. 205 odst. 2; pro akt vyžadující jednomyslnost je nutná jednomyslnost těchto států.

6. Články 119 a 120 se nadále použijí na členský stát, na který se vztahuje výjimka.

Příloha 2 Mapa eurozóny 1999 – 2011

Jednotnou měnu zavedlo sedmnáct členských států Evropské unie:

Belgie	Irsko	Francie	Lucembursko	Rakousko	Slovensko
Německo	Řecko	Itálie	Malta	Portugalsko	Finsko
Estonsko	Španělsko	Kypr	Nizozemsko	Slovinsko	

Spojené království jsou sice členy EU, jednotnou měnu však nezavedly

Členské státy EU, které nejsou členy eurozóny:

Bulharsko	Dánsko	Litva	Polsko	Švédsko
Česká republika	Lotyšsko,	Maďarsko,	Rumunsko	

Příloha 3 The Global Competitiveness

Table 4: Global Competitiveness Index 2010–2011 rankings and 2009–2010 comparisons

Country/Economy	GCI 2010–2011		GCI 2010–2011 rank among 2009 countries	GCI 2009–2010 rank *
	Rank	Score		
Switzerland	1	5.63	1	1
Sweden	2	5.56	2	4
Singapore	3	5.48	3	3
United States	4	5.43	4	2
Germany	5	5.39	5	7
Japan	6	5.37	6	8
Finland	7	5.37	7	6
Netherlands	8	5.33	8	10
Denmark	9	5.32	9	5
Canada	10	5.30	10	9
Hong Kong SAR	11	5.30	11	11
United Kingdom	12	5.25	12	13
Taiwan, China	13	5.21	13	12
Norway	14	5.14	14	14
France	15	5.13	15	16
Australia	16	5.11	16	15
Qatar	17	5.10	17	22
Austria	18	5.09	18	17
Belgium	19	5.07	19	18
Luxembourg	20	5.05	20	21
Saudi Arabia	21	4.95	21	28
Korea, Rep.	22	4.93	22	19
New Zealand	23	4.92	23	20
Israel	24	4.91	24	27
United Arab Emirates	25	4.89	25	23
Malaysia	26	4.88	26	24
China	27	4.84	27	29
Brunei Darussalam	28	4.75	28	32
Ireland	29	4.74	29	25
Chile	30	4.69	30	30
Iceland	31	4.68	31	26
Tunisia	32	4.65	32	40
Estonia	33	4.61	33	35
Oman	34	4.61	34	41
Kuwait	35	4.59	35	39
Czech Republic	36	4.57	36	31
Bahrain	37	4.54	37	38
Thailand	38	4.51	38	36
Poland	39	4.51	39	46
Cyprus	40	4.50	40	34
Puerto Rico	41	4.49	41	42
Spain	42	4.49	42	33
Barbados	43	4.45	43	44
Indonesia	44	4.43	44	54
Slovenia	45	4.42	45	37
Portugal	46	4.38	46	43
Lithuania	47	4.38	47	53
Italy	48	4.37	48	48
Montenegro	49	4.36	49	62
Malta	50	4.34	50	52
India	51	4.33	51	49
Hungary	52	4.33	52	58
Panama	53	4.33	53	59
South Africa	54	4.32	54	45
Mauritius	55	4.32	55	57
Costa Rica	56	4.31	56	55
Azerbaijan	57	4.29	57	51
Brazil	58	4.28	58	56
Vietnam	59	4.27	59	75
Slovak Republic	60	4.25	60	47
Turkey	61	4.25	61	61
Sri Lanka	62	4.25	62	79
Russian Federation	63	4.24	63	63
Uruguay	64	4.23	64	65
Jordan	65	4.21	65	50
Mexico	66	4.19	66	60
Romania	67	4.16	67	64
Colombia	68	4.14	68	69
Iran, Islamic Rep.	69	4.14	n/a	n/a
Latvia	70	4.14	69	68
Bulgaria	71	4.13	70	76

Country/Economy	GCI 2010–2011		GCI 2010–2011 rank among 2009 countries	GCI 2009–2010 rank *
	Rank	Score		
Kazakhstan	72	4.12	71	67
Peru	73	4.11	72	78
Namibia	74	4.09	73	74
Morocco	75	4.08	74	73
Botswana	76	4.05	75	66
Croatia	77	4.04	76	72
Guatemala	78	4.04	77	80
Macedonia, FYR	79	4.02	78	84
Rwanda	80	4.00	n/a	n/a
Egypt	81	4.00	79	70
El Salvador	82	3.99	80	77
Greece	83	3.99	81	71
Trinidad and Tobago	84	3.97	82	86
Philippines	85	3.96	83	87
Algeria	86	3.96	84	83
Argentina	87	3.95	85	85
Albania	88	3.94	86	96
Ukraine	89	3.90	87	82
Gambia, The	90	3.90	88	81
Honduras	91	3.89	89	89
Lebanon	92	3.89	n/a	n/a
Georgia	93	3.86	90	90
Moldova	94	3.86	n/a	n/a
Jamaica	95	3.85	91	91
Serbia	96	3.84	92	93
Syria	97	3.79	93	94
Armenia	98	3.76	94	97
Mongolia	99	3.75	95	117
Libya	100	3.74	96	88
Dominican Republic	101	3.72	97	95
Bosnia and Herzegovina	102	3.70	98	109
Benin	103	3.69	99	103
Senegal	104	3.67	100	92
Ecuador	105	3.65	101	105
Kenya	106	3.65	102	98
Bangladesh	107	3.64	103	106
Bolivia	108	3.64	104	120
Cambodia	109	3.63	105	110
Guyana	110	3.62	106	104
Cameroon	111	3.58	107	111
Nicaragua	112	3.57	108	115
Tanzania	113	3.56	109	100
Ghana	114	3.56	110	114
Zambia	115	3.55	111	112
Tajikistan	116	3.53	112	122
Cape Verde	117	3.51	n/a	n/a
Uganda	118	3.51	113	108
Ethiopia	119	3.51	114	118
Paraguay	120	3.49	115	124
Kyrgyz Republic	121	3.49	116	123
Venezuela	122	3.48	117	113
Pakistan	123	3.48	118	101
Madagascar	124	3.46	119	121
Malawi	125	3.45	120	119
Swaziland	126	3.40	n/a	n/a
Nigeria	127	3.38	121	99
Lesotho	128	3.36	122	107
Côte d'Ivoire	129	3.35	123	116
Nepal	130	3.34	124	125
Mozambique	131	3.32	125	129
Mali	132	3.28	126	130
Timor-Leste	133	3.23	127	126
Burkina Faso	134	3.20	128	128
Mauritania	135	3.14	129	127
Zimbabwe	136	3.03	130	132
Burundi	137	2.96	131	133
Angola	138	2.93	n/a	n/a
Chad	139	2.73	132	131

* The 2009–2010 rank shown is the one published last year out of 133 countries. One country that was included last year, Suriname, has been excluded this year for lack of Survey data. Suriname's rank of 102 from last year is therefore not shown in the table.

(Cont'd.)

Table 5: The Global Competitiveness Index 2010–2011

Country/Economy	SUB INDEXES							
	OVERALL INDEX		Basic requirements		Efficiency enhancers		Innovation and sophistication factors	
	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score
Switzerland	1	5.63	2	6.05	4	5.41	2	5.71
Sweden	2	5.58	4	5.98	5	5.32	3	5.67
Singapore	3	5.48	3	6.05	1	5.49	10	5.07
United States	4	5.43	32	5.21	3	5.46	4	5.53
Germany	5	5.39	6	5.89	13	5.11	5	5.51
Japan	6	5.37	26	5.35	11	5.17	1	5.72
Finland	7	5.37	5	5.97	14	5.09	6	5.43
Netherlands	8	5.33	9	5.82	8	5.24	8	5.16
Denmark	9	5.32	7	5.86	9	5.20	9	5.15
Canada	10	5.30	11	5.77	6	5.32	14	4.95
Hong Kong SAR	11	5.30	1	6.12	2	5.48	24	4.46
United Kingdom	12	5.25	18	5.58	7	5.28	12	4.98
Taiwan, China	13	5.21	19	5.58	16	5.05	7	5.23
Norway	14	5.14	17	5.65	12	5.13	17	4.83
France	15	5.13	16	5.67	15	5.09	16	4.83
Australia	16	5.11	12	5.74	10	5.20	22	4.54
Qatar	17	5.10	13	5.73	26	4.68	23	4.48
Austria	18	5.09	15	5.67	19	4.93	13	4.97
Belgium	19	5.07	22	5.45	17	5.01	15	4.91
Luxembourg	20	5.05	10	5.81	20	4.92	19	4.76
Saudi Arabia	21	4.95	28	5.32	27	4.67	26	4.41
Korea, Rep.	22	4.93	23	5.42	22	4.81	18	4.81
New Zealand	23	4.92	14	5.71	18	4.97	28	4.30
Israel	24	4.91	39	5.12	23	4.75	11	5.05
United Arab Emirates	25	4.89	8	5.82	21	4.82	27	4.37
Malaysia	26	4.88	33	5.19	24	4.72	25	4.45
China	27	4.84	30	5.27	29	4.63	31	4.13
Brunei Darussalam	28	4.75	20	5.48	67	4.05	72	3.42
Ireland	29	4.74	35	5.18	25	4.68	21	4.55
Chile	30	4.69	37	5.15	35	4.51	44	3.91
Iceland	31	4.68	41	5.05	31	4.57	20	4.61
Tunisia	32	4.65	31	5.25	50	4.28	34	4.09
Estonia	33	4.61	25	5.38	34	4.52	45	3.90
Oman	34	4.61	24	5.41	48	4.30	47	3.87
Kuwait	35	4.59	36	5.16	68	4.03	60	3.57
Czech Republic	36	4.57	44	4.91	28	4.66	30	4.19
Bahrain	37	4.54	21	5.48	33	4.54	55	3.67
Thailand	38	4.51	48	4.82	39	4.41	49	3.78
Poland	39	4.51	56	4.69	30	4.62	50	3.76
Cyprus	40	4.50	29	5.28	36	4.46	36	4.07
Puerto Rico	41	4.49	43	5.01	40	4.39	29	4.24
Spain	42	4.49	38	5.13	32	4.56	41	3.96
Barbados	43	4.45	27	5.34	52	4.22	52	3.69
Indonesia	44	4.43	60	4.62	51	4.24	37	4.06
Slovenia	45	4.42	34	5.18	46	4.33	35	4.08
Portugal	46	4.38	42	5.01	43	4.36	39	3.98
Lithuania	47	4.38	52	4.77	49	4.26	48	3.79
Italy	48	4.37	46	4.84	45	4.33	32	4.11
Montenegro	49	4.36	45	4.90	64	4.08	56	3.67
Malta	50	4.34	40	5.08	47	4.31	48	3.88
India	51	4.33	61	4.30	38	4.42	42	3.96
Hungary	52	4.33	59	4.65	41	4.38	51	3.71
Panama	53	4.33	49	4.79	62	4.08	54	3.68
South Africa	54	4.32	79	4.35	42	4.37	43	3.93
Mauritius	55	4.32	47	4.82	66	4.05	59	3.61
Costa Rica	56	4.31	62	4.59	58	4.13	33	4.11
Azerbaijan	57	4.29	58	4.67	75	3.97	66	3.50
Brazil	58	4.28	66	4.26	44	4.35	38	4.03
Vietnam	59	4.27	74	4.39	57	4.16	53	3.69
Slovak Republic	60	4.25	53	4.77	37	4.43	63	3.54
Turkey	61	4.25	68	4.49	55	4.18	57	3.63
Sri Lanka	62	4.25	73	4.42	69	4.01	40	3.97
Russian Federation	63	4.24	65	4.52	53	4.19	60	3.36
Uruguay	64	4.23	51	4.77	74	3.96	70	3.46
Jordan	65	4.21	57	4.67	73	3.96	65	3.50
Mexico	66	4.19	66	4.51	61	4.09	69	3.46
Romania	67	4.16	77	4.36	54	4.16	91	3.24
Colombia	68	4.14	78	4.35	60	4.09	61	3.56
Iran, Islamic Rep.	69	4.14	63	4.58	90	3.76	82	3.34

(Cont'd.)

Table 5: The Global Competitiveness Index 2010–2011 (cont'd.)

Country/Economy	SUBINDEXES							
	OVERALL INDEX		Basic requirements		Efficiency enhancers		Innovation and sophistication factors	
	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score
Latvia	70	4.14	61	4.60	63	4.08	77	3.37
Bulgaria	71	4.13	72	4.43	65	4.07	95	3.22
Kazakhstan	72	4.12	69	4.48	71	4.00	102	3.14
Peru	73	4.11	87	4.22	58	4.18	89	3.29
Namibia	74	4.09	54	4.70	91	3.76	92	3.24
Morocco	75	4.08	64	4.57	88	3.78	79	3.36
Botswana	76	4.05	76	4.37	85	3.80	93	3.24
Croatia	77	4.04	50	4.78	76	3.97	85	3.32
Guatemala	78	4.04	85	4.26	81	3.89	62	3.54
Macedonia, FYR	79	4.02	70	4.45	83	3.84	97	3.20
Rwanda	80	4.00	84	4.28	98	3.62	87	3.30
Egypt	81	4.00	89	4.19	82	3.85	68	3.48
El Salvador	82	3.99	71	4.44	87	3.78	96	3.20
Greece	83	3.99	67	4.49	59	4.12	73	3.41
Trinidad and Tobago	84	3.97	55	4.70	77	3.95	78	3.36
Philippines	85	3.96	99	4.02	78	3.93	75	3.38
Algeria	86	3.96	80	4.32	107	3.49	108	3.04
Argentina	87	3.95	82	4.29	86	3.78	71	3.42
Albania	88	3.94	75	4.38	89	3.77	104	3.09
Ukraine	89	3.90	102	3.92	72	3.98	88	3.30
Gambia, The	90	3.90	90	4.16	105	3.51	64	3.53
Honduras	91	3.89	91	4.15	104	3.55	98	3.20
Lebanon	92	3.89	106	3.87	70	4.00	74	3.41
Georgia	93	3.86	95	4.13	94	3.71	121	2.90
Moldova	94	3.86	97	4.10	99	3.59	123	2.89
Jamaica	95	3.85	103	3.92	80	3.90	86	3.31
Serbia	96	3.84	93	4.15	93	3.75	107	3.04
Syria	97	3.78	83	4.28	117	3.38	115	2.97
Armenia	98	3.76	94	4.14	106	3.51	114	2.98
Mongolia	99	3.75	100	3.97	109	3.47	119	2.95
Libya	100	3.74	88	4.20	127	3.19	135	2.62
Dominican Republic	101	3.72	107	3.82	92	3.75	99	3.17
Bosnia and Herzegovina	102	3.70	98	4.05	100	3.57	120	2.93
Benin	103	3.69	104	3.91	120	3.35	81	3.35
Senegal	104	3.67	108	3.80	108	3.49	67	3.48
Ecuador	105	3.65	92	4.15	115	3.41	124	2.89
Kenya	106	3.65	126	3.50	79	3.90	58	3.63
Bangladesh	107	3.64	114	3.71	97	3.62	109	3.01
Bolivia	108	3.64	101	3.96	125	3.20	125	2.88
Cambodia	109	3.63	113	3.72	103	3.56	106	3.06
Guyana	110	3.62	105	3.89	112	3.43	103	3.13
Cameroon	111	3.58	111	3.78	121	3.31	105	3.08
Nicaragua	112	3.57	109	3.80	122	3.29	126	2.88
Tanzania	113	3.56	116	3.66	114	3.42	94	3.22
Ghana	114	3.56	122	3.54	96	3.65	100	3.17
Zambia	115	3.55	121	3.56	101	3.56	90	3.28
Tajikistan	116	3.53	112	3.74	123	3.25	118	2.96
Cape Verde	117	3.51	96	4.13	129	3.16	128	2.84
Uganda	118	3.51	123	3.53	102	3.56	111	3.00
Ethiopia	119	3.51	119	3.63	118	3.38	117	2.96
Paraguay	120	3.49	115	3.69	119	3.37	132	2.71
Kyrgyz Republic	121	3.49	120	3.59	111	3.44	137	2.58
Venezuela	122	3.48	117	3.66	113	3.43	129	2.79
Pakistan	123	3.48	132	3.39	95	3.66	76	3.38
Madagascar	124	3.46	118	3.64	124	3.21	113	2.98
Malawi	125	3.45	129	3.46	110	3.45	84	3.32
Swaziland	126	3.40	110	3.79	126	3.20	131	2.77
Nigeria	127	3.38	136	3.11	84	3.83	83	3.33
Lesotho	128	3.36	124	3.53	132	3.12	116	2.96
Côte d'Ivoire	129	3.35	133	3.36	116	3.38	110	3.01
Nepal	130	3.34	125	3.52	131	3.14	133	2.67
Mozambique	131	3.32	130	3.43	128	3.16	101	3.14
Mali	132	3.28	128	3.47	135	2.99	112	3.00
Timor-Leste	133	3.23	127	3.49	136	2.87	136	2.60
Burkina Faso	134	3.20	134	3.29	133	3.08	127	2.87
Mauritania	135	3.14	131	3.39	138	2.79	134	2.63
Zimbabwe	136	3.03	137	3.05	134	3.01	122	2.89
Burundi	137	2.96	135	3.24	139	2.53	138	2.56
Angola	138	2.93	138	2.84	130	3.15	139	2.50
Chad	139	2.73	139	2.68	137	2.81	130	2.79

Table 6: The Global Competitiveness Index: Basic requirements

PILLARS										
BASIC REQUIREMENTS			1. Institutions		2. Infrastructure		3. Macroeconomic environment		4. Health and primary education	
Country/Economy	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score
Albania	75	4.38	63	3.96	89	3.46	101	4.21	56	5.87
Algeria	80	4.32	98	3.46	87	3.49	57	4.75	77	5.56
Angola	138	2.84	119	3.22	136	1.88	122	3.61	139	2.66
Argentina	82	4.29	132	2.99	77	3.63	54	4.76	60	5.79
Armenia	94	4.14	97	3.50	90	3.46	99	4.23	93	5.37
Australia	12	5.74	14	5.49	22	5.44	17	5.55	13	6.49
Austria	15	5.67	15	5.42	20	5.56	24	5.30	17	6.41
Azerbaijan	58	4.67	71	3.86	76	3.69	13	5.62	83	5.50
Bahrain	21	5.48	27	5.02	27	5.08	11	5.65	36	6.17
Bangladesh	114	3.71	115	3.24	133	2.15	80	4.49	106	4.96
Barbados	27	5.34	22	5.20	23	5.37	91	4.30	14	6.48
Belgium	22	5.45	29	4.98	21	5.53	72	4.56	1	6.75
Benin	104	3.91	87	3.64	113	2.71	82	4.47	108	4.83
Bolivia	101	3.96	136	2.85	100	3.04	59	4.72	100	5.21
Bosnia and Herzegovina	98	4.05	126	3.13	98	3.16	81	4.48	89	5.43
Botswana	76	4.37	32	4.84	84	3.54	74	4.52	114	4.58
Brazil	86	4.26	93	3.58	62	4.02	111	4.00	87	5.45
Brunei Darussalam	20	5.48	36	4.77	52	4.33	1	6.62	32	6.20
Bulgaria	72	4.43	114	3.29	80	3.57	42	5.00	58	5.85
Burkina Faso	134	3.29	90	3.60	134	2.13	98	4.25	135	3.20
Burundi	135	3.24	138	2.77	132	2.19	121	3.63	120	4.37
Cambodia	113	3.72	94	3.56	114	2.70	116	3.81	110	4.80
Cameroon	111	3.78	107	3.39	126	2.42	53	4.81	116	4.49
Canada	11	5.77	11	5.55	9	5.80	36	5.14	6	6.60
Cape Verde	96	4.13	56	4.06	109	2.81	102	4.20	88	5.44
Chad	139	2.68	135	2.89	137	1.83	134	3.10	138	2.90
Chile	37	5.15	28	5.01	40	4.69	27	5.24	71	5.66
China	30	5.27	49	4.37	50	4.44	4	6.11	37	6.16
Colombia	78	4.35	103	3.43	79	3.59	50	4.85	79	5.55
Costa Rica	62	4.59	51	4.35	78	3.62	108	4.07	22	6.33
Côte d'Ivoire	133	3.36	133	2.97	99	3.05	94	4.27	136	3.14
Croatia	50	4.78	86	3.65	41	4.63	51	4.82	48	6.02
Cyprus	29	5.28	30	4.91	26	5.10	67	4.60	12	6.50
Czech Republic	44	4.91	72	3.86	39	4.78	48	4.90	43	6.10
Denmark	7	5.86	5	5.84	13	5.69	16	5.56	20	6.36
Dominican Republic	107	3.82	117	3.23	107	2.83	88	4.36	107	4.86
Ecuador	92	4.15	128	3.05	96	3.18	55	4.76	75	5.61
Egypt	89	4.19	57	4.03	64	3.97	129	3.35	91	5.42
El Salvador	71	4.44	101	3.44	59	4.13	64	4.66	81	5.52
Estonia	25	5.38	31	4.91	32	4.94	19	5.40	29	6.26
Ethiopia	119	3.63	59	4.03	115	2.65	127	3.48	119	4.37
Finland	5	5.97	4	5.96	17	5.59	15	5.58	2	6.75
France	16	5.67	26	5.04	4	6.24	44	4.98	16	6.42
Gambia, The	90	4.16	37	4.76	69	3.83	117	3.78	124	4.25
Georgia	95	4.13	69	3.87	73	3.75	130	3.26	73	5.64
Germany	6	5.89	13	5.50	2	6.43	23	5.32	25	6.32
Ghana	122	3.54	67	3.93	106	2.87	136	3.00	122	4.34
Greece	67	4.49	84	3.67	42	4.57	123	3.61	40	6.13
Guatemala	85	4.26	124	3.15	66	3.90	63	4.69	96	5.33
Guyana	105	3.89	95	3.54	103	2.92	126	3.52	78	5.55
Honduras	91	4.15	108	3.37	85	3.51	100	4.23	82	5.50
Hong Kong SAR	1	6.12	8	5.73	1	6.77	10	5.67	28	6.29
Hungary	59	4.65	79	3.76	51	4.36	69	4.59	57	5.87
Iceland	41	5.05	18	5.27	12	5.69	138	2.59	4	6.66
India	81	4.30	58	4.03	86	3.49	73	4.53	104	5.16
Indonesia	60	4.62	61	3.98	82	3.56	35	5.15	62	5.78
Iran, Islamic Rep.	63	4.58	82	3.74	74	3.75	45	4.96	54	5.89
Ireland	35	5.18	24	5.14	38	4.80	95	4.26	10	6.51
Israel	39	5.12	33	4.84	34	4.89	60	4.71	46	6.05
Italy	46	4.84	92	3.58	31	4.94	76	4.52	26	6.30
Jamaica	103	3.92	85	3.66	65	3.91	137	2.93	102	5.19
Japan	26	5.35	25	5.08	11	5.69	105	4.12	9	6.52
Jordan	57	4.67	41	4.64	61	4.11	103	4.19	66	5.73
Kazakhstan	69	4.48	91	3.58	81	3.57	26	5.27	85	5.48
Kenya	126	3.50	123	3.16	102	2.99	128	3.48	121	4.36
Korea, Rep.	23	5.42	62	3.98	18	5.59	6	5.76	21	6.34
Kuwait	36	5.16	46	4.45	60	4.11	2	6.42	68	5.68
Kyrgyz Republic	120	3.59	131	3.01	124	2.47	119	3.66	101	5.21
Latvia	61	4.60	75	3.79	55	4.26	84	4.47	55	5.88

(Cont'd.)

Table 6: The Global Competitiveness Index: Basic requirements (cont'd.)

PILLARS										
BASIC REQUIREMENTS			1. Institutions		2. Infrastructure		3. Macroeconomic environment		4. Health and primary education	
Country/Economy	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score
Lebanon	106	3.87	113	3.33	123	2.47	125	3.58	44	6.08
Lesotho	124	3.53	100	3.45	120	2.56	77	4.50	131	3.61
Libya	88	4.20	111	3.34	95	3.22	7	5.72	115	4.53
Lithuania	52	4.77	60	3.99	43	4.56	71	4.56	52	5.95
Luxembourg	10	5.81	9	5.73	19	5.56	9	5.67	27	6.29
Macedonia, FYR	70	4.45	80	3.75	91	3.45	47	4.91	69	5.67
Madagascar	118	3.64	129	3.05	130	2.35	112	3.99	103	5.17
Malawi	129	3.46	52	4.27	131	2.26	135	3.08	125	4.23
Malaysia	33	5.19	42	4.62	30	4.97	41	5.01	34	6.18
Mali	128	3.47	109	3.36	121	2.56	65	4.63	134	3.32
Malta	40	5.08	34	4.83	48	4.45	52	4.82	30	6.23
Mauritania	131	3.39	116	3.23	122	2.52	118	3.70	127	4.11
Mauritius	47	4.82	43	4.61	58	4.18	62	4.69	59	5.81
Mexico	66	4.51	106	3.40	75	3.74	28	5.24	70	5.66
Moldova	97	4.10	102	3.43	97	3.18	90	4.31	84	5.50
Mongolia	100	3.97	122	3.17	117	2.61	49	4.90	98	5.22
Montenegro	45	4.90	45	4.46	67	3.85	37	5.09	33	6.19
Morocco	64	4.57	66	3.94	71	3.78	31	5.21	94	5.37
Mozambique	130	3.43	99	3.46	119	2.56	104	4.17	133	3.54
Namibia	54	4.70	38	4.76	54	4.26	40	5.04	112	4.75
Nepal	125	3.52	130	3.03	139	1.81	86	4.41	109	4.81
Netherlands	9	5.82	12	5.54	7	5.93	25	5.29	8	6.53
New Zealand	14	5.71	3	6.00	37	4.82	20	5.40	5	6.64
Nicaragua	109	3.80	127	3.10	111	2.73	110	4.01	95	5.36
Nigeria	136	3.11	121	3.18	135	2.02	97	4.25	137	3.00
Norway	17	5.65	6	5.82	29	5.00	18	5.43	24	6.33
Oman	24	5.41	16	5.37	33	4.94	3	6.11	99	5.22
Pakistan	132	3.39	112	3.34	110	2.75	133	3.19	123	4.27
Panama	49	4.79	73	3.81	44	4.53	30	5.22	76	5.60
Paraguay	115	3.69	137	2.85	125	2.46	93	4.28	105	5.16
Peru	87	4.22	96	3.53	88	3.47	75	4.52	92	5.38
Philippines	99	4.02	125	3.14	104	2.92	68	4.60	90	5.42
Poland	56	4.69	54	4.18	72	3.76	61	4.70	39	6.13
Portugal	42	5.01	48	4.37	24	5.30	96	4.26	41	6.13
Puerto Rico	43	5.01	44	4.58	49	4.44	39	5.07	51	5.95
Qatar	13	5.73	10	5.55	25	5.24	8	5.71	15	6.43
Romania	77	4.36	81	3.74	92	3.44	78	4.50	63	5.77
Russian Federation	65	4.52	118	3.22	47	4.46	79	4.49	53	5.92
Rwanda	84	4.28	19	5.26	101	2.99	106	4.07	111	4.80
Saudi Arabia	28	5.32	21	5.22	28	5.07	22	5.35	74	5.64
Senegal	108	3.80	76	3.77	112	2.71	89	4.34	118	4.37
Serbia	93	4.15	120	3.19	93	3.39	109	4.05	50	5.95
Singapore	3	6.05	1	6.13	5	6.22	33	5.20	3	6.67
Slovak Republic	53	4.77	89	3.60	57	4.19	32	5.20	45	6.07
Slovenia	34	5.18	50	4.37	36	4.83	34	5.19	23	6.33
South Africa	79	4.35	47	4.38	63	3.98	43	4.99	129	4.06
Spain	38	5.13	53	4.25	14	5.67	66	4.60	49	6.01
Sri Lanka	73	4.42	55	4.06	70	3.82	124	3.60	35	6.18
Swaziland	110	3.79	70	3.86	94	3.26	92	4.28	130	3.73
Sweden	4	5.98	2	6.12	10	5.76	14	5.61	18	6.41
Switzerland	2	6.05	7	5.77	6	6.09	5	5.81	7	6.56
Syria	83	4.28	78	3.76	105	2.88	58	4.75	64	5.74
Taiwan, China	19	5.58	35	4.82	16	5.63	21	5.36	11	6.50
Tajikistan	112	3.74	77	3.76	116	2.63	131	3.25	97	5.32
Tanzania	116	3.66	83	3.74	128	2.37	115	3.87	113	4.67
Thailand	48	4.82	64	3.95	35	4.84	46	4.93	80	5.55
Timor-Leste	127	3.49	110	3.35	138	1.81	29	5.22	132	3.56
Trinidad and Tobago	55	4.70	68	3.89	45	4.53	70	4.59	61	5.78
Tunisia	31	5.25	23	5.19	46	4.50	38	5.09	31	6.23
Turkey	68	4.49	88	3.61	56	4.21	83	4.47	72	5.65
Uganda	123	3.53	104	3.42	127	2.40	114	3.89	117	4.42
Ukraine	102	3.92	134	2.96	68	3.83	132	3.20	67	5.70
United Arab Emirates	8	5.82	20	5.25	3	6.26	12	5.65	38	6.14
United Kingdom	18	5.58	17	5.28	8	5.88	56	4.76	19	6.40
United States	32	5.21	40	4.67	15	5.65	87	4.39	42	6.12
Uruguay	51	4.77	39	4.72	53	4.29	107	4.07	47	6.02
Venezuela	117	3.66	139	2.43	108	2.82	113	3.90	86	5.47
Vietnam	74	4.39	74	3.80	83	3.56	85	4.47	65	5.74
Zambia	121	3.56	65	3.95	118	2.59	120	3.64	128	4.06
Zimbabwe	137	3.05	105	3.41	129	2.36	139	2.26	126	4.16

Table 7: The Global Competitiveness Index: Efficiency enhancers

Efficiency Enhancers			Pillars											
			5. Higher education and training		6. Goods market efficiency		7. Labor market efficiency		8. Financial market development		9. Technological readiness		10. Market size	
Country/Economy	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score
Albania	89	3.77	84	3.86	63	4.19	63	4.46	100	3.74	72	3.53	103	2.84
Algeria	107	3.49	98	3.59	126	3.57	123	3.74	135	2.82	106	2.98	50	4.26
Angola	130	3.15	138	2.13	133	3.33	87	4.22	134	2.88	130	2.59	64	3.76
Argentina	86	3.78	55	4.46	135	3.14	128	3.56	126	3.15	73	3.52	24	4.85
Armenia	106	3.51	91	3.66	113	3.72	47	4.61	110	3.60	108	2.96	116	2.50
Australia	10	5.20	14	5.53	18	5.02	11	5.13	3	5.45	23	4.97	18	5.12
Austria	19	4.93	16	5.38	19	5.00	32	4.75	23	4.74	18	5.09	33	4.59
Azerbaijan	75	3.97	77	3.96	93	3.92	25	4.82	71	4.12	70	3.55	76	3.46
Bahrain	33	4.54	44	4.64	9	5.13	28	4.78	20	4.90	27	4.88	98	2.94
Bangladesh	97	3.62	126	2.77	102	3.83	108	3.98	86	4.18	126	2.65	47	4.32
Barbados	52	4.22	27	4.97	55	4.27	49	4.60	38	4.61	22	4.98	133	1.91
Belgium	17	5.01	7	5.71	16	5.08	43	4.64	34	4.64	13	5.22	27	4.77
Benin	120	3.35	112	3.18	100	3.84	85	4.23	95	3.84	122	2.71	124	2.32
Bolivia	125	3.20	100	3.58	136	3.13	136	3.26	118	3.36	127	2.65	86	3.22
Bosnia and Herzegovina	100	3.57	88	3.80	127	3.56	94	4.17	113	3.47	85	3.36	93	3.10
Botswana	85	3.80	94	3.64	58	4.23	81	4.47	47	4.49	99	3.13	102	2.86
Brazil	44	4.35	58	4.29	114	3.71	96	4.14	50	4.44	54	3.92	10	5.60
Brunei Darussalam	67	4.05	64	4.21	78	4.06	10	5.25	55	4.29	49	4.00	118	2.48
Bulgaria	65	4.07	67	4.14	82	4.00	58	4.51	91	3.95	48	4.01	63	3.79
Burkina Faso	133	3.08	135	2.45	120	3.59	91	4.19	128	3.11	124	2.66	119	2.47
Burundi	139	2.53	139	2.03	137	2.98	81	4.25	139	2.34	137	2.31	137	1.29
Cambodia	103	3.56	122	2.92	81	4.04	51	4.59	92	3.93	115	2.87	96	3.01
Cameroon	121	3.31	117	3.00	119	3.65	99	4.10	123	3.25	118	2.75	91	3.11
Canada	6	5.32	8	5.66	11	5.11	6	5.42	12	5.16	16	5.14	14	5.46
Cape Verde	129	3.16	109	3.25	111	3.76	122	3.75	104	3.67	79	3.44	139	1.06
Chad	137	2.81	136	2.33	138	2.88	95	4.16	137	2.75	138	2.28	120	2.46
Chile	35	4.51	45	4.63	28	4.80	44	4.63	41	4.59	45	4.09	46	4.34
China	29	4.63	60	4.24	43	4.40	38	4.70	57	4.28	78	3.44	2	6.71
Colombia	60	4.09	69	4.09	103	3.83	69	4.40	79	4.01	63	3.61	32	4.60
Costa Rica	58	4.13	43	4.64	48	4.35	45	4.62	85	3.98	57	3.85	82	3.32
Côte d'Ivoire	116	3.38	116	3.02	118	3.65	105	4.00	112	3.50	102	3.05	94	3.07
Croatia	76	3.97	56	4.35	110	3.78	113	3.90	88	3.96	39	4.23	70	3.62
Cyprus	36	4.46	29	4.91	20	4.97	42	4.64	15	5.01	38	4.40	104	2.82
Czech Republic	28	4.66	24	5.11	35	4.58	33	4.75	48	4.49	32	4.55	42	4.47
Denmark	9	5.20	3	5.64	13	5.10	5	5.47	18	4.94	6	5.62	52	4.25
Dominican Republic	92	3.75	99	3.59	109	3.79	89	4.20	99	3.76	66	3.58	71	3.61
Ecuador	115	3.41	92	3.65	132	3.36	137	3.24	115	3.42	107	2.97	61	3.81
Egypt	82	3.85	97	3.59	90	3.94	133	3.43	82	4.00	87	3.32	26	4.80
El Salvador	87	3.78	101	3.52	53	4.32	88	4.21	78	4.02	81	3.41	87	3.19
Estonia	34	4.52	22	5.17	29	4.71	17	4.91	45	4.50	24	4.94	101	2.89
Ethiopia	118	3.38	129	2.72	92	3.93	72	4.38	121	3.27	133	2.51	79	3.44
Finland	14	5.09	1	6.06	24	4.92	22	4.85	4	5.38	15	5.17	56	4.15
France	15	5.09	17	5.38	32	4.69	60	4.47	16	4.96	12	5.28	7	5.76
Gambia, The	105	3.51	103	3.50	66	4.17	16	4.94	76	4.02	97	3.16	138	1.29
Georgia	94	3.71	90	3.74	64	4.18	31	4.75	108	3.62	98	3.14	107	2.80
Germany	13	5.11	19	5.33	21	4.97	70	4.40	36	4.62	10	5.36	5	6.01
Ghana	96	3.65	108	3.27	75	4.09	93	4.17	60	4.24	117	2.85	83	3.25
Greece	59	4.12	42	4.67	94	3.91	125	3.71	93	3.88	46	4.06	39	4.52
Guatemala	81	3.89	104	3.47	61	4.21	101	4.06	44	4.55	67	3.57	75	3.48
Guyana	112	3.43	81	3.91	95	3.88	100	4.08	102	3.70	103	3.05	131	1.96
Honduras	104	3.55	106	3.35	83	4.00	134	3.41	67	4.16	94	3.23	90	3.13
Hong Kong SAR	2	5.48	28	4.94	2	5.57	3	5.82	1	5.85	5	5.96	28	4.74
Hungary	41	4.38	34	4.81	67	4.16	62	4.46	68	4.16	37	4.41	49	4.27
Iceland	31	4.57	6	5.74	30	4.71	7	5.39	122	3.25	4	5.99	122	2.37
India	38	4.42	85	3.85	71	4.13	92	4.18	17	4.95	86	3.33	4	6.10
Indonesia	51	4.24	66	4.18	49	4.35	84	4.23	62	4.23	91	3.25	15	5.21
Iran, Islamic Rep.	90	3.76	87	3.80	98	3.85	135	3.37	120	3.29	96	3.19	20	5.09
Ireland	25	4.68	23	5.17	14	5.09	20	4.67	98	3.79	21	4.99	54	4.20
Israel	23	4.75	33	4.82	37	4.58	19	4.88	14	5.07	26	4.89	53	4.24
Italy	45	4.33	47	4.60	68	4.16	118	3.81	101	3.70	43	4.12	9	5.63
Jamaica	80	3.90	80	3.92	80	4.04	83	4.23	46	4.49	60	3.76	99	2.94
Japan	11	5.17	20	5.28	17	5.06	13	5.08	39	4.61	28	4.87	3	6.11
Jordan	73	3.98	57	4.32	46	4.36	112	3.92	54	4.31	62	3.71	84	3.25
Kazakhstan	71	4.00	65	4.20	86	3.96	21	4.86	117	3.39	82	3.40	55	4.16
Kenya	79	3.90	96	3.62	88	3.96	46	4.62	27	4.69	101	3.06	74	3.49
Korea, Rep.	22	4.81	15	5.42	38	4.55	78	4.27	83	3.99	19	5.05	11	5.56
Kuwait	68	4.03	83	3.67	54	4.32	84	4.45	63	4.22	77	3.46	59	3.88
Kyrgyz Republic	111	3.44	86	3.83	121	3.58	65	4.42	111	3.54	119	2.75	115	2.53
Latvia	63	4.08	35	4.81	72	4.13	52	4.58	86	3.98	51	3.96	95	3.04

(Cont'd.)

Table 7: The Global Competitiveness Index: Efficiency enhancers (cont'd.)

Country/Economy	EFFICIENCY ENHANCERS		PILLARS											
			5. Higher education and training		6. Goods market efficiency		7. Labor market efficiency		8. Financial market development		9. Technological readiness		10. Market size	
	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score
Lebanon	70	4.00	48	4.57	42	4.44	103	4.01	53	4.33	92	3.24	80	3.41
Lesotho	132	3.12	124	2.85	84	3.99	88	4.22	114	3.46	129	2.59	135	1.61
Libya	127	3.19	95	3.63	134	3.20	139	2.81	130	2.99	114	2.87	89	3.64
Lithuania	49	4.28	25	5.07	73	4.12	48	4.61	89	3.95	33	4.51	77	3.45
Luxembourg	20	4.92	41	4.68	3	5.49	37	4.71	6	5.35	2	6.11	89	3.16
Macedonia, FYR	83	3.84	72	4.04	57	4.24	71	4.38	87	3.97	84	3.60	106	2.80
Madagascar	124	3.21	128	2.76	107	3.80	67	4.41	131	2.94	123	2.70	110	2.68
Malawi	110	3.45	120	2.92	85	3.98	50	4.59	64	4.21	121	2.71	127	2.26
Malaysia	24	4.72	49	4.55	27	4.81	35	4.74	7	5.34	40	4.19	29	4.70
Mali	135	2.99	132	2.56	124	3.57	121	3.78	133	2.92	128	2.64	117	2.50
Malta	47	4.31	37	4.79	36	4.58	98	4.10	11	5.22	29	4.85	125	2.31
Mauritania	138	2.79	137	2.15	131	3.45	114	3.89	138	2.66	132	2.55	130	2.04
Mauritius	66	4.05	70	4.09	31	4.70	59	4.49	29	4.68	61	3.73	112	2.63
Mexico	61	4.09	79	3.94	96	3.86	120	3.60	96	3.82	71	3.55	12	5.54
Moldova	99	3.59	78	3.95	104	3.83	88	4.41	103	3.68	89	3.28	121	2.40
Mongolia	109	3.47	89	3.76	99	3.84	29	4.78	129	3.07	105	3.03	123	2.33
Montenegro	64	4.08	52	4.51	44	4.39	39	4.69	28	4.68	44	4.09	129	2.10
Morocco	88	3.78	102	3.51	77	4.08	130	3.47	74	4.07	75	3.49	57	4.04
Mozambique	128	3.16	134	2.47	112	3.75	116	3.67	116	3.39	113	2.89	113	2.62
Namibia	91	3.76	111	3.21	56	4.25	55	4.53	24	4.73	88	3.31	114	2.54
Nepal	131	3.14	131	2.62	122	3.58	126	3.58	106	3.64	134	2.50	100	2.93
Netherlands	8	5.24	10	5.63	8	5.17	23	4.83	26	4.71	3	5.99	19	5.10
New Zealand	18	4.97	13	5.55	7	5.20	12	5.10	10	5.23	25	4.93	60	3.82
Nicaragua	122	3.29	113	3.17	116	3.68	110	3.95	109	3.60	125	2.66	109	2.68
Nigeria	84	3.83	118	2.99	87	3.97	74	4.35	84	3.99	104	3.04	30	4.85
Norway	12	5.13	12	5.59	23	4.95	15	4.97	5	5.35	9	5.56	44	4.34
Oman	48	4.30	63	4.22	25	4.83	36	4.73	30	4.67	59	3.79	73	3.57
Pakistan	95	3.66	123	2.91	91	3.94	131	3.45	73	4.09	109	2.94	31	4.63
Panama	62	4.08	82	3.67	50	4.35	106	4.00	21	4.88	41	4.17	85	3.22
Paraguay	119	3.37	119	2.98	101	3.84	124	3.74	97	3.80	116	2.86	97	3.00
Peru	56	4.18	76	4.00	69	4.15	56	4.52	42	4.59	74	3.51	48	4.31
Philippines	78	3.93	73	4.02	97	3.86	111	3.93	75	4.04	95	3.20	37	4.54
Poland	30	4.62	26	5.00	45	4.38	53	4.58	32	4.66	47	4.02	21	5.08
Portugal	43	4.36	39	4.76	52	4.32	117	3.85	59	4.26	31	4.63	45	4.34
Puerto Rico	40	4.39	38	4.77	34	4.59	41	4.64	40	4.60	52	3.94	62	3.80
Qatar	26	4.68	32	4.84	12	5.10	14	5.03	19	4.91	36	4.44	66	3.75
Romania	54	4.18	54	4.47	76	4.08	76	4.32	81	4.01	58	3.82	43	4.41
Russian Federation	53	4.19	50	4.55	123	3.58	57	4.51	125	3.18	69	3.56	8	5.74
Rwanda	98	3.62	121	2.92	70	4.14	9	5.29	69	4.15	100	3.09	128	2.11
Saudi Arabia	27	4.67	51	4.55	10	5.11	86	4.42	22	4.83	42	4.17	22	4.97
Senegal	108	3.49	110	3.23	79	4.06	109	3.97	107	3.62	93	3.24	105	2.80
Serbia	93	3.75	74	4.01	125	3.57	102	4.06	94	3.84	80	3.41	72	3.60
Singapore	1	5.49	5	5.77	1	5.65	1	5.92	2	5.76	11	5.35	41	4.51
Slovak Republic	37	4.43	53	4.49	51	4.34	40	4.66	37	4.61	34	4.48	58	3.97
Slovenia	46	4.33	21	5.27	39	4.52	80	4.26	77	4.02	35	4.45	78	3.45
South Africa	42	4.37	75	4.01	40	4.48	97	4.13	9	5.30	76	3.48	25	4.82
Spain	32	4.56	31	4.85	62	4.20	115	3.68	56	4.28	30	4.64	13	5.47
Sri Lanka	69	4.01	62	4.24	47	4.36	104	4.01	52	4.36	84	3.37	68	3.70
Swaziland	126	3.20	125	2.81	106	3.80	90	4.19	80	4.01	136	2.46	132	1.91
Sweden	5	5.32	2	5.90	5	5.30	18	4.89	13	5.15	1	6.12	34	4.58
Switzerland	4	5.41	4	5.79	4	5.31	2	5.92	8	5.34	7	5.60	36	4.54
Syria	117	3.38	107	3.31	115	3.69	132	3.43	124	3.19	111	2.92	65	3.75
Taiwan, China	16	5.05	11	5.63	15	5.09	34	4.74	35	4.63	20	5.04	17	5.15
Tajikistan	123	3.25	105	3.41	128	3.54	73	4.38	127	3.14	120	2.74	126	2.30
Tanzania	114	3.42	133	2.54	108	3.80	77	4.28	90	3.95	131	2.59	81	3.37
Thailand	39	4.41	59	4.25	41	4.46	24	4.82	51	4.43	68	3.56	23	4.95
Timor-Leste	136	2.67	130	2.66	105	3.82	75	4.32	136	2.78	139	2.23	136	1.39
Trinidad and Tobago	77	3.95	61	4.24	89	3.94	82	4.25	43	4.57	53	3.92	108	2.78
Tunisia	50	4.28	30	4.89	33	4.68	79	4.26	58	4.27	55	3.86	67	3.72
Turkey	55	4.18	71	4.04	59	4.21	127	3.57	61	4.23	56	3.85	16	5.17
Uganda	102	3.56	127	2.76	117	3.67	27	4.80	72	4.11	112	2.92	92	3.11
Ukraine	72	3.98	46	4.61	129	3.53	54	4.54	119	3.31	83	3.37	38	4.53
United Arab Emirates	21	4.82	36	4.80	6	5.22	26	4.81	33	4.66	14	5.19	51	4.26
United Kingdom	7	5.28	18	5.34	22	4.96	8	5.29	25	4.73	8	5.58	6	5.80
United States	3	5.46	9	5.64	26	4.81	4	5.63	31	4.67	17	5.10	1	6.93
Uruguay	74	3.98	40	4.68	74	4.09	119	3.80	70	4.13	50	4.00	88	3.18
Venezuela	113	3.43	68	4.10	139	2.83	138	2.91	132	2.93	90	3.27	40	4.51
Vietnam	57	4.16	93	3.64	60	4.21	30	4.76	65	4.21	65	3.58	35	4.56
Zambia	101	3.56	114	3.17	65	4.18	107	3.98	49	4.49	110	2.92	111	2.64
Zimbabwe	134	3.01	115	3.07	130	3.52	129	3.51	105	3.64	135	2.48	134	1.84

Table 8: The Global Competitiveness Index: Innovation and sophistication factors

Country/Economy	INNOVATION AND SOPHISTICATION FACTORS		PILLARS			
			11. Business sophistication		12. Innovation	
	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score
Albania	104	3.09	87	3.61	121	2.57
Algeria	108	3.04	108	3.33	107	2.75
Angola	139	2.50	139	2.64	133	2.36
Argentina	71	3.42	75	3.80	73	3.05
Armenia	114	2.98	109	3.33	116	2.83
Australia	22	4.54	29	4.67	21	4.41
Austria	13	4.97	8	5.46	20	4.48
Azerbaijan	66	3.50	72	3.84	61	3.16
Bahrain	55	3.67	55	4.14	59	3.21
Bangladesh	109	3.01	105	3.42	119	2.61
Barbados	52	3.69	59	4.07	53	3.32
Belgium	15	4.91	11	5.24	15	4.59
Benin	81	3.35	99	3.49	80	3.20
Bolivia	125	2.88	117	3.26	127	2.50
Bosnia and Herzegovina	120	2.93	115	3.27	120	2.59
Botswana	93	3.24	104	3.44	74	3.04
Brazil	38	4.03	31	4.51	42	3.55
Brunei Darussalam	72	3.42	77	3.75	69	3.08
Bulgaria	95	3.22	95	3.52	92	2.91
Burkina Faso	127	2.87	137	2.80	90	2.93
Burundi	138	2.58	138	2.78	134	2.35
Cambodia	106	3.06	108	3.38	108	2.75
Cameroon	105	3.08	116	3.27	95	2.90
Canada	14	4.95	16	5.03	11	4.87
Cape Verde	128	2.84	131	3.05	117	2.63
Chad	130	2.79	133	2.94	115	2.64
Chile	44	3.91	43	4.33	43	3.50
China	31	4.13	41	4.34	26	3.92
Colombia	61	3.56	61	4.00	65	3.11
Costa Rica	33	4.11	32	4.50	35	3.72
Côte d'Ivoire	110	3.01	112	3.29	109	2.74
Croatia	85	3.32	92	3.58	70	3.08
Cyprus	36	4.07	33	4.47	38	3.66
Czech Republic	30	4.19	34	4.47	27	3.92
Denmark	9	5.15	7	5.41	10	4.89
Dominican Republic	99	3.17	82	3.72	118	2.62
Ecuador	124	2.89	107	3.34	130	2.43
Egypt	88	3.48	83	3.96	83	2.97
El Salvador	96	3.20	68	3.90	126	2.50
Estonia	45	3.90	58	4.13	37	3.68
Ethiopia	117	2.96	123	3.17	105	2.76
Finland	6	5.43	10	5.29	3	5.56
France	16	4.83	12	5.18	19	4.48
Gambia, The	64	3.53	65	3.93	62	3.14
Georgia	121	2.90	111	3.29	125	2.51
Germany	5	5.51	3	5.82	8	5.19
Ghana	100	3.17	97	3.50	99	2.64
Greece	73	3.41	74	3.83	79	3.00
Guatemala	62	3.54	54	4.15	89	2.93
Guyana	103	3.13	86	3.61	114	2.65
Honduras	98	3.20	85	3.64	106	2.78
Hong Kong SAR	24	4.46	17	5.01	29	3.91
Hungary	51	3.71	69	3.87	41	3.55
Iceland	20	4.61	28	4.69	17	4.53
India	42	3.96	44	4.30	39	3.62
Indonesia	37	4.06	37	4.40	36	3.71
Iran, Islamic Rep.	82	3.34	91	3.56	86	3.11
Ireland	21	4.55	20	4.85	22	4.25
Israel	11	5.05	26	4.79	6	5.30
Italy	32	4.11	23	4.81	50	3.40
Jamaica	86	3.31	81	3.72	93	2.90
Japan	1	5.72	1	5.92	4	5.52
Jordan	65	3.50	66	3.91	88	3.10
Kazakhstan	102	3.14	102	3.47	101	2.61
Kenya	58	3.63	62	3.99	56	3.27
Korea, Rep.	18	4.81	24	4.81	12	4.61
Kuwait	60	3.57	58	4.12	76	3.03
Kyrgyz Republic	137	2.58	130	3.05	139	2.12
Latvia	77	3.37	80	3.73	77	3.02

(Cont'd.)

Country/Economy	INNOVATION AND SOPHISTICATION FACTORS		PILLARS			
			11. Business sophistication		12. Innovation	
	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score
Lebanon	74	3.41	53	4.16	112	2.65
Lesotho	116	2.96	114	3.28	113	2.65
Libya	135	2.62	136	2.86	131	2.38
Lithuania	48	3.79	49	4.21	51	3.38
Luxembourg	19	4.76	18	4.98	16	4.53
Macedonia, FYR	97	3.20	96	3.52	97	2.88
Madagascar	113	2.98	124	3.16	102	2.80
Malawi	84	3.32	89	3.59	72	3.06
Malaysia	25	4.45	25	4.79	24	4.10
Mali	112	3.00	128	3.08	91	2.92
Malta	46	3.88	40	4.34	48	3.43
Mauritania	134	2.63	134	2.90	132	2.36
Mauritius	59	3.61	47	4.24	82	2.98
Mexico	69	3.46	67	3.91	78	3.01
Moldova	123	2.89	113	3.28	129	2.49
Mongolia	119	2.95	127	3.10	100	2.81
Montenegro	56	3.67	70	3.86	45	3.48
Morocco	79	3.36	78	3.75	81	2.98
Mozambique	101	3.14	110	3.31	84	2.96
Namibia	92	3.24	88	3.60	96	2.89
Nepal	133	2.67	132	3.04	137	2.29
Netherlands	8	5.16	5	5.55	13	4.77
New Zealand	28	4.30	30	4.59	25	4.01
Nicaragua	126	2.88	118	3.24	124	2.52
Nigeria	83	3.33	76	3.79	98	2.87
Norway	17	4.83	14	5.17	18	4.49
Oman	47	3.87	45	4.27	47	3.46
Pakistan	76	3.38	79	3.73	75	3.03
Panama	54	3.68	46	4.25	64	3.11
Paraguay	132	2.71	122	3.21	138	2.21
Peru	89	3.29	71	3.85	110	2.73
Philippines	75	3.38	60	4.04	111	2.73
Poland	50	3.76	50	4.20	54	3.31
Portugal	39	3.98	51	4.19	32	3.77
Puerto Rico	29	4.24	27	4.74	33	3.74
Qatar	23	4.48	21	4.85	23	4.11
Romania	91	3.24	93	3.55	87	2.94
Russian Federation	80	3.36	101	3.47	57	3.25
Rwanda	87	3.30	94	3.53	71	3.07
Saudi Arabia	26	4.41	19	4.91	28	3.92
Senegal	67	3.48	84	3.66	55	3.30
Serbia	107	3.04	125	3.15	88	2.93
Singapore	10	5.07	15	5.10	9	5.04
Slovak Republic	63	3.54	57	4.12	85	2.95
Slovenia	35	4.08	36	4.42	34	3.73
South Africa	43	3.93	38	4.37	44	3.49
Spain	41	3.96	35	4.46	46	3.47
Sri Lanka	40	3.97	39	4.36	40	3.58
Swaziland	131	2.77	121	3.22	135	2.33
Sweden	3	5.67	2	5.88	5	5.45
Switzerland	2	5.71	4	5.81	2	5.60
Syria	115	2.97	103	3.45	128	2.49
Taiwan, China	7	5.23	13	5.17	7	5.29
Tajikistan	118	2.96	126	3.13	103	2.79
Tanzania	94	3.22	98	3.50	86	2.95
Thailand	49	3.78	48	4.23	52	3.34
Timor-Leste	136	2.60	135	2.89	136	2.31
Trinidad and Tobago	78	3.36	73	3.83	94	2.90
Tunisia	34	4.09	42	4.34	31	3.85
Turkey	57	3.63	52	4.16	67	3.10
Uganda	111	3.00	120	3.23	104	2.76
Ukraine	88	3.30	100	3.48	63	3.11
United Arab Emirates	27	4.37	22	4.84	30	3.91
United Kingdom	12	4.98	9	5.32	14	4.65
United States	4	5.53	8	5.40	1	5.65
Uruguay	70	3.46	83	3.70	58	3.21
Venezuela	129	2.79	129	3.06	123	2.53
Vietnam	53	3.69	64	3.98	49	3.40
Zambia	90	3.28	90	3.57	80	3.00
Zimbabwe	122	2.89	119	3.24	122	2.55